

ISPEC

**ULUSLARARASI SOSYAL ve
BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ**

10-12 Haziran 2019

SİİRT/TÜRKİYE

ÖZET KİTABI

ISBN-978-605-7811-01-1

EDİTÖRLER

Dr. Seniha AVCIL

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

**ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ
10-12 Haziran 2019**

**ISPEC
ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ
10-12 Haziran 2019
SİİRT/TÜRKİYE**

Editörler

Dr. Seniha AVCIL

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

KONGRE ÖZET KİTABI

ISBN 978-605-7811-01-1

**ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ
10-12 Haziran 2019**

ISPEC ULUSLARARASI YAYINEVİ®

TÜRKİYE

Bu kitabın tüm hakları ISPEC Yayınevi'ne aittir.

Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

ISPEC PUBLICATIONS 2019©

Yayın Tarihi: 27.06.2019

ISBN 978-605-7811-01-1

**ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ
10-12 Haziran 2019**

KONGRE BİLGİLERİ

KONGRE ADI

ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

10-12 Haziran 2019

Siirt Üniversitesi Ana Kampüsü, Ziraat Fakültesi

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği
Siirt Üniversitesi
İSPEC Uluslararası Yayınevi

KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Murat ERMAN
SIIRT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

BİLİM KURULU

Prof. Dr.. Salih MERCAN, Bitlis Eren Üniversitesi
Prof. Dr. Sarash KONYRBAYEVA, Kazak Devlet Pedagoji Üniversitesi
Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK, Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ, Urumiye Üniversitesi
Doç. Dr. Sehrana KASIMİ, Azerbaycan Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa METE, Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Yurii LATISH, Taraz Şevçenko Üniversitesi
Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Yıldız SAADETTİN, Bağdat Üniversitesi
Doç. Dr. Dinara FARDEEVA, Tataristan Bilimler Akademisi

**ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ
10-12 Haziran 2019**

DÜZENLEME KURULU

PSalih MERCAN, Bitlis Eren Üniversitesi, Kongre Başkanı
Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK- Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Meral ÖZHAN - Siirt Üniversitesi
Prof Dr Hasan Basri MEMDUHOĞLU- Siirt Üniversitesi
Doç. Dr. Veysel OKÇU - Siirt Üniversitesi
Doç. Dr. Almaz AHMETOV- Bakü Devlet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Seyithan SEYDOŞOĞLU
Dr. Mehmet DAĞ- Siirt Üniversitesi

GENEL KOORDİNATÖR

Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ

KOORDİNATÖR

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce

DAVETLİ & ULUSLARARASI KONUŞMACILAR

Dr. Sakina BAYRAMOVA - Bakü Devlet Üniversitesi
Reyhan DADAŞOVA- Azerbaycan Devlet Pedagoji Universiteti
Assist. Prof. Dr., Siniša PRVANOV- The American University of Kurdistan
Assist. Prof. Dr. Serhan HAKGUDENER- The American University of Kurdistan
KARWAN SALIH WAISY- Iran
Assist Prof. Dr. Mudhaffar M. Noori
Ferhad Mikail TAHİR- University of Duhok
Prof.dr. Showkat Arif Mohammed
Mohamed MOHAMEDELHASSAN- Sudan
ГАЛИАРЫСТАН КУРБАНОВ- KBTU, Kazakistan

İÇİNDEKİLER

KONGRE KÜNYESİ	i-ii
PROGRAM	iii-vi
FOTOĞRAFLAR	vii-xviii
METİNLER	xix-xxiv

**ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ
10-12 Haziran 2019**

KONGRE PROGRAMI

10.06.2019 PAZARTESİ

10:00 İstiklal Marşı ve Saygı Duruşu

10:00 Açılış Konuşması

Prof. Dr. Murat ERMAN

Siirt Üniversitesi Rektörü

10:10 Masal Dinletisi

Doç. Dr. Erhan AKIN

10:30 Açılış Kokteyli

SALON -4 OTURUM-1 SAAT: 11:00-13:00	PAZARTESİ 10.06.2019 Oturum BAŞKANI: Prof. Dr. M. Salih MERCAN
Dr. Öğr. Üyesi Emin CENGİZ	1.BİLDİRİ: Siirt Arapça Diyalektinde Kullanılan Atasözlerinde Dini Motifler 2.BİLDİRİ: Siirt Arapça Diyalektinin Konuşulduğu Bölgelerdeki Dilsel Farklılıklar
Dr.MUHAMMED AHMET KARAWAN	Ayyubid Khatunun Konuğu Halep Tahtına Emir (641 H, 1243 M) Halep Krallığındaki Siyasi Ve İdari Çabalar Üzerine Tarihi Bir Çalışma
Arş. Gör. Haşim ÖZDAŞ	1.BİLDİRİ: Soranî Meâl Ve Tefsir Çalışmaları 2.BİLDİRİ: Ahzâb Sûresi 26-27. Âyetlerin Savaş Esirleri Hukuku Bağlamında Ele Alın(Ma)Ması Sorunu Üzerine
Prof. Dr. M. Salih MERCAN	1.BİLDİRİ: Meclis Tutanaklarında Kafkaslarda Siyasi Durum Ve Türkiye (Türkiye-Rusya Ve Ermenistan -1921) 2.BİLDİRİ: Dış Siyasî Olaylarla İlgili Tbm'nin Gizli Oturum Görüşmelerinde Kıbrıs (18/20.7.1974)
Dr.Öğr. Üyesi Mehmet DAĞ Bilim Uzmanı Abdurrezzak ÇELİK	1.BİLDİRİ: 19.Yüzyılın İkinci Yarısında Siirt Sancağının Mali Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme 2.BİLDİRİ: 19.Yüzyılın İkinci Yarısında Siirt Sancağında Tarım Ve Hayvancılığın Gelişimi
Dr. Reyhan DADAŞOVA	“Kitab-İ Dede Korkut”Ta Onomastik Semantik Mekan
Doç. Dr. Erhan AKIN Gülcan MARAL Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ	1.BİLDİRİ: Yalvaç Ural’ın “Temel Reis İspanağı Yoğurtsuz Yer” Adlı Kitabında Deyim, Atasözü Ve İkillemeler 2.BİLDİRİ: Öğrencilerin "Masal Anlatıcılığı" Farkındalığını Geliştirme Çalışması (Siirt Üniversitesi Örneği)
SALON -4 OTURUM-2 SAAT: 13:00-15:00	PAZARTESİ 10.06.2019 Oturum BAŞKANI: Dr. Sakina BAYRAMOVA
Dr. Öğr. Üyesi Musa ÇAKIR	Yeni Ürünlerde Marka Seçimi Ve Markalama Stratejisinin Belirlenme Süreci
Öğr. Gör. Mehmet Akif ERÇELİK Öğr. Gör. Nurten Ebru ÖZDEMİR	1.BİLDİRİ: Sosyal Güvenlik Sorunlarına Çözüm Olarak Geliştirilen Sosyal Güvenlik Reformları Üzerine Bir İçerik Analizi 2.BİLDİRİ: Kosgeb Yeni Girişimci Desteği İle Desteklenen Kadın Girişimcilerin Destek Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar: Bitlis Örneği
Doç. Dr. Rohat CEBE	1.BİLDİRİ: Müzik Teorisi Dersindeki Aralık Konusunun Pratik Öğretilmesi Üzerine Yaklaşımlar 2.BİLDİRİ: Müzik Teorisi Dersindeki Üç Sesli Akorlar Konusunun Pratik Öğretilmesi Üzerine Yaklaşımlar

ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ

10-12 Haziran 2019

Arş. Gör. Dr. Remzi GÖK	Türkiye’de Finansal Değişkenler Arasında Frekans Bazlı (Dalgacıklar) İlişkinin İncelenmesi
Dr. Öğretim Üyesi Ahmet SAYLIK Servet BAYSAL	1.BİLDİRİ: Eğitim Hizmetlerinin Niteliği: Siirt E Tipi Kapalı Ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarında Bir Çalışma 2.BİLDİRİ: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum İle Belirsizlikten Kaçınma Arasındaki İlişki
SALON -4 OTURUM-3 SAAT: 15:00-17:00	PAZARTESİ 10.06.2019 Oturum BAŞKANI: Doç. Dr. Veysel OKÇU
Uzman Psikolojik Danışman Serdar ALKIN Öğr. Gör. Ozan KORKMAZ Öğr. Gör. Yahya AKTU	1.BİLDİRİ: Üniversite Öğrencilerinin Gelecekteki Kariyerlerine İlişkin Otobiyografik Bakış Açıkları 2.BİLDİRİ: Kadın Yöneticilerin “Cam Tavan Sendromu”yla Başa Çıkma Deneyimleri
Gülstan BALCI ELHAKAN Doç. Dr. Ayşe Dilek ÖĞRETİR ÖZÇELİK Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz AKDEMİR	Ergenlerin Ebeveyn Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bingöl İli Örneği) Gülstan Tercümesi'nde Organ Adları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme
Doç. Dr. Veysel OKÇU Doç. Dr. Nazım ÇOGALTAY İbrahim GİDER	1.BİLDİRİ: Okul Yöneticilerinin Hizmetkar Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki 2.BİLDİRİ: Okul Yöneticilerinin Paternalist (Babacan) Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki
Dr. Arş. Gör. Mehmet TAN	1.BİLDİRİ: Bir İdeoloji Olarak Tüketim Ve Tüketim Toplumu 2.BİLDİRİ: Gerçeği Yansıtmak ya da Yanıltmak: Reklam
Prof. Dr. Khattab İsmail Ahmed	İslam Medeniyetinde Medya ve Müslüman Askeri Savaşlara Etkisi
SALON -4 OTURUM-4 SAAT: 17:00-19:00	PAZARTESİ 10.06.2019 Oturum BAŞKANI: Dr. Sakina BAYRAMOVA
Dr. Öğr. Üyesi Semih Serkant AKTUĞ	Türkiye’de İşgücü Piyasasına İlişkin Temel Sorunlar Ve Çözüm Yolları
Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN Seda KARATAŞ	1.BİLDİRİ: Türkiye De Uygulanan Kalkınma Planlarının Kırsal Kalkınmaya Etkisi 2.BİLDİRİ: Parlamenter Sistem Ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yasamanın Denetleme Yetkisinin Karşılaştırılması
Öğr. Gör. Nurullah Cihan AĞBAY	1.BİLDİRİ: Turizm Politikası Gerekliliği Üzerine Bir Araştırma 2.BİLDİRİ: Turizm Ve Yönetişim Üzerine Bir Değerlendirme
Assist Prof. Dr. Mudhaffar M. Noori Ferhad Mikail TAHİR	Demokrasinin Eşiginde Yerel Yönetim Bölgesel Yönetimler Alanındaki Uygulama Şekli
Doç. Dr. Veysel OKÇU Şükriye DURMUŞ Merve AŞUT	1.BİLDİRİ: Okul Yöneticilerinin Hizmetkar Liderlik Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları (Siirt İli Örneği) 2.BİLDİRİ: Eğitim Kurumlarındaki Finans Kaynaklarının Yönetimine İlişkin Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Nitel Bir Araştırma)
Öğr. Gör. Seyhun TUTGUN Arş. Gör. Berfin GÖKSOY Dr. Öğr. Üyesi Erdal BAYRAKCI	1.BİLDİRİ: Demokrasi, Ekonomik Büyüme Ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi 2.BİLDİRİ: Kırsal Kalkınma Perspektifinde Yoksulluk Ve Yapılabilirlikler
SALON -4 OTURUM-1 SAAT: 09:00-12:00	SALI 11.06.2019 Oturum BAŞKANI: Prof. Dr. Serhan HAKGUDENER
Dr. Öğr. Üyesi Sevda KOÇ AKRAN Buşra ERKUZU Reyhan ÜZÜM	1.BİLDİRİ: Sosyal Bilgiler Dersinde Eba Kullanımı: Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri 2.BİLDİRİ: Öğretmenlerin “Stem” Kavramına İlişkin Metafor Algıları
Assist. Prof. Dr. Siniša PRVANOV	Developing A New Elective Course In Boat Interior Design

**ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER
KONGRESİ
10-12 Haziran 2019**

Assist. Prof. Dr. Serhan HAKGUDENER	
KARWAN SALIH WAISY	Iran's Domestic Situation And Foreign Relations In 1969
Dr. Öğrt. Üyesi Muhammet Baki MİNAZ İbrahim GİDER Sefa TUAÇ Dr. Halil TAŞ	1.BİLDİRİ: Okul Bahçelerinin Fiziksel Özelliklerinin Eğitime Yansımaları 2.BİLDİRİ: Öğretmen Görüşlerine Göre Türk Eğitim Sisteminin Bugünü Ve Yarını
Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ Remziye TEPE Hazni ACAR	1.BİLDİRİ: Geleceğe Uzanan Bir Halk Sanatı: Telkârî 2.BİLDİRİ: Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yunus Emre
Dr. Öğr. Üyesi Davut OKÇU Prof Dr. Vechi SÖNMEZ	İslam Dinine Göre Gayrı Müslim Öğretmenlerin Görevlendirilmesi 1.BİLDİRİ: Mela'yê Cıziri'de Varlık Düşüncesi 2.BİLDİRİ: Amidi'nin Hayati Eserleri Ve Kelamciliği
SALON 4 OTURUM-2 SAAT: 13:00-15:00	SALI 11.06.2019 Oturum BAŞKANI: Prof. Dr. Arzdar KİRACI
Öğr. Gör. Caner DOĞRUSEVER	1.BİLDİRİ: Ön Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak Yaşam Doyumu Ve Psikolojik Sağlık 2.BİLDİRİ: Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi
Dr.Öğr.Üyesi İrfan ERTEKİN	Hedef Kitleler Açısından Kurumsal Halkla İlişkiler
Prof. Dr. Arzdar KİRACI Sibel CANAN Emrullah DİLMAÇ	1.BİLDİRİ: Special Characteristics Of Migrants: The Case Of Hakkari (Yuksekoa) 2.BİLDİRİ: Special Spending Characteristics And Opinions Of Students: The Case Of Siirt University
Dr. Öğr. Üyesi Abdulbasit SALTEKİN	1.BİLDİRİ: Sayrafi Ve Şeri Deliller İle İlgili Görüşleri 2.BİLDİRİ: Sayrafi Ve İstinbat Yöntemleri İle İlgili Görüşleri
Mohebshah AHMADI	Afganistan'ın Stratejik Konumu Ve Dış Güçlerin Müdahalesi
Özge ÖZDEMİR YILDIZ	Matematik Öğretmen Adaylarının Problem Kurma Becerilerinin İncelenmesi Ve Problem Kurma Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi
Doç. Dr. Erdal YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Tunay ASLAN	1.BİLDİRİ: Kurumsal Raporlamanın Gelişimi: Finansal Tablolardan Entegre Raporlamaya Doğru 2.BİLDİRİ: Vergi Ve Muhasebe Boyutları İle Ücretli Poşet Uygulaması
Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR	1.BİLDİRİ:19. Yüzyılda İstanbul'da Fransızlar ile Fransız Dili ve Kullanımı 2.BİLDİRİ:Fransız Edebiyatı Eserlerine ve Kahramanlarına Özenti
SALON -4 OTURUM-3 SAAT: 15:00-17:00	SALI 11.06.2019 Oturum BAŞKANI: Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Bedri ASLAN	1.BİLDİRİ: Nisyânın Oruç İbadetine Etkisi 2.BİLDİRİ: Sebze Ve Meyvelerin Satışında Cehalet
Dr. Öğr. Üyesi Şahin ŞİMŞEK	1.BİLDİRİ: Arap Gramerinin Zorluğu Meselesi 2.BİLDİRİ: Suyûtî'nin Fıkıh Usulünü Nahiv Usulüne Uygulaması
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman MENGİ	1.BİLDİRİ: Özel Eğitim Okullarında Taşınmalı Eğitim İle İlgili Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesi: Van İli Örneği 2.BİLDİRİ: İşitme Engelliler Okulunda Çocuğu Olan Velilerin Eğitim Süreçlerine Katılımı İle İlgili Sorunların Belirlenmesi: Van İli Örneği
Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU Kenan DENİZ Servet BAYSAL Şahin BAŞAR Ekrem BAYSAL Naci Ufuk YÜKSEKLİ	1.BİLDİRİ:Bilim Ve Sanat Merkezine Öğrenci Seçme Sürecinin İncelenmesi 2.BİLDİRİ: İş Yaşamında Kuşak Farklılıkları Ve Yönetim Kuramları Bağlamında Okul Yöneticilerinin Yönetim Anlayışları 3.BİLDİRİ: Siirt Üniversitesi Öğrencilerinin Üniversiteye Bağlılık Düzeyleri

ISPEC ULUSLARARASI SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ

10-12 Haziran 2019

	4.BİLDİRİ: Öğrencilerin Görüşlerine Göre Siirt Üniversitesi'nin Örgütsel İmajı 5.BİLDİRİ: Okul Yöneticilerinin Otantik Liderlik Davranışlarının Örgütsel Güven Düzeyine Etkisi
Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR	1.BİLDİRİ: Vital Cünet'nın Kitabında Siirt Sancağı 2.BİLDİRİ: Sonsuz Bir Hikaye:İstanbul,Fransız Seyahatnamelerde İstanbul Mimarisi Ve Sosyal Yapısı
Adnan MEMDUHOĞLU	
SALON -4 OTURUM-3 SAAT: 17:00-19:00	SALI 11.06.2019 Oturum BAŞKANI: Dr. Sakina BAYRAMOVA
Prof. Dr. Showkat Arif Mohammed	The contributions of Muslims in pharmacology during the Middle Ages
Dr. Öğr. Üyesi Kemal KAYA Prof. Dr. Zihni MEREY Doç. Dr. Erhan GÖRMEZ Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman MENĞİ Necdet TAŞKIN	1.BİLDİRİ: Güney Kore Eğitim Siteminde Lise Eğitiminin İncelenmesi 2.BİLDİRİ: İran Eğitim Sisteminde Lise Eğitimi Ve Tarih Ders Kitaplarının İncelenmesi
Prof. Dr. Zihni MEREY Ayşe ALTUN	1.BİLDİRİ: Güney Kore Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme Ve Mesleki Gelişim 2.BİLDİRİ: Eğitim Hukuku Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi
Dr. Öğr. Üyesi Ümit GÜLER	1.BİLDİRİ: Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Tarihsel Ve İlmi Şahsiyeti 2.BİLDİRİ: Osmanlı Diyarbekiri'nde İhtida Hareketleri (1800-1881)
Öğr. Gör. Safa ACAR	1.BİLDİRİ: Misyon İfadesi İle Karlılık Arasındaki İlişki: 20 Yıldır Kar Açıklayan Firmaların Misyon İfadelerine Yönelik Bir İnceleme 2.BİLDİRİ: Mavi Okyanus Stratejisi Bakış Açısıyla Rekabet Stratejiler
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nurullah AKTAŞ	1.BİLDİRİ: Kur'ân-I Kerim'in Tevrat'a Bakışı: Kavramsal Yaklaşım 2.BİLDİRİ: Tefsirde İstinbât Metodu: Suyûtî Ve "El-İklîl Fî İstinbâtî't-Tenzîl" Adlı Tefsiri –Bakara Sûresi Örneği-
Dr. Öğretim Üyesi Uğur DEMLİKOĞLU	1.BİLDİRİ: Gürcistan'da Bulunan Osmanlı Askeri Sınıflardan Dergâh-I Âli Topçuları Ve Top Arabacıları (1723-1730) 2.BİLDİRİ: Gürcistan'ın Fethinde Bulunan Yeniçerilerin Tayinatı (1723-1730)
POSTER SUNUMU	
Dr. Öğr. Üyesi Sema ALAŞAHAN Doç. Dr. Bülent ÖZSOY	Veteriner Fakültesi Alternatif Kanatlı Yetiştirme Ünitesi Alt Yapı Oluşturulması Ve Devamlılığının Takibi
Tuğçe TAŞGİT	Postmodernism And Its Representatives In Our Country

KONGRE KARELERİ

METİNLER	
YAZAR VE BİLDİRİ İSİMLERİ	Sayfa No
Emin CENGİZ	
Siirt Arapça Diyalektinde Kullanılan Atasözlerinde Dini Motifler	1-2
Siirt Arapça Diyalektinin Konuşulduğu Bölgelerdeki Dilsel Farklılıklar	3-4
Muhammed Ahmet KARAWAN	
Ayyubid Khatunun Konuğu Halep Tahtına Emir (641 H, 1243 M) Halep Krallığındaki Siyasi Ve İdari Çabalar Üzerine Tarihi Bir Çalışma	5-6
Haşim ÖZDAŞ	
Soranî Meâl Ve Tefsir Çalışmaları	7
Ahzâb Sûresi 26-27. Âyetlerin Savaş Esirleri Hukuku Bağlamında Ele Alınması Sorunu Üzerine	8
M. Salih MERCAN	
Meclis Tutanaklarında Kafkaslarda Siyasi Durum Ve Türkiye (Türkiye-Rusya Ve Ermenistan -1921)	9-11
Dış Siyasî Olaylarla İlgili TBMM'nin Gizli Oturum Görüşmelerinde Kıbrıs (18/20.7.1974)	12-13
Mehmet DAĞ, Abdurrezzak ÇELİK	
19.Yüzyılın İkinci Yarısında Siirt Sancağının Mali Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme	14
19.Yüzyılın İkinci Yarısında Siirt Sancağında Tarım Ve Hayvancılığın Gelişimi	15
Reyhan DADAŞOVA	
“Kitab-İ Dede Korkut”Ta Onomastik Semantik Mekan	16
Erhan AKIN, Rezan KARAKAŞ	
Öğrencilerin "Masal Anlatıcılığı" Farkındalığını Geliştirme Çalışması (Siirt Üniversitesi Örneği)	17-19
Yalvaç Ural'ın “Temel Reis İspanağı Yoğurtsuz Yer” Adlı Kitabında Deyim, Atasözü Ve İkillemeler	20-21

Musa ÇAKIR	
Yeni Ürünlerde Marka Seçimi Ve Markalama Stratejisinin Belirlenme Süreci	22
Mehmet Akif Erçelik, Nurten Ebru Özdemir	
KOSGEB Yeni Girişimci Desteği İle Desteklenen Kadın Girişimcilerin Destek Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar: Bitlis Örneği	23-24
Sosyal Güvenlik Sorunlarına Çözüm Olarak Geliştirilen Sosyal Güvenlik Reformları Üzerine Bir İçerik Analizi	25-26
Rohat CEBE	
Müzik Teorsî Dersindeki Aralık Konusunun Pratik Öğretilmesi Üzerine Yaklaşımlar	27-28
Müzik Teorsî Dersindeki Üç Sesli Akorlar Konusunun Pratik Öğretilmesi Üzerine Yaklaşımlar	29-30
Remzi Gök	
Türkiye’de Finansal Değişkenler Arasında Frekans Bazlı (Dalgacıklar) İlişkinin İncelenmesi	31-33
Ahmet SAYLIK, Servet BAYSAL	
Eğitim Hizmetlerinin Niteliği: Siirt E Tipi Kapalı Ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarında Bir Çalışma	34
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum İle Belirsizlikten Kaçınma Arasındaki İlişki	35
Serdar ALKIN, Ozan KORKMAZ, Yahya AKTU	
Üniversite Öğrencilerinin Gelecekteki Kariyerlerine İlişkin Otobiyografik Bakış Açılıarı	36-38
Kadın Yöneticilerin “Cam Tavan Sendromu”yla Başa Çıkma Deneyimleri	39-41
Ayşe Dilek ÖĞRETİR ÖZÇELİK, Gülistan BALCI ELHAKAN	
Ergenlerin Ebeveyn Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bingöl İli Örneği)	42-44
Yılmaz AKDEMİR	

Gülistan Tercümesi'nde Organ Adları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme	45-46
Veysel OKÇU, İbrahim GİDER, Nazım ÇOĞALTAY, Şükriye DURMUŞ	
Okul Yöneticilerinin Paternalist (Babacan) Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki	47-48
Okul Yöneticilerinin Hizmetkar Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki	49-50
Okul Yöneticilerinin Hizmetkar Liderlik Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları (Siirt İli Örneği)	51-52
Mehmet TAN	
Gerçeği Yansıtmak Ya Da Yanıltmak: Reklam	53-54
Bir İdeoloji Olarak Tüketim Ve Tüketim Toplumu	55-56
Khattab İsmail AHMED	
İslam Medeniyetinde Medya ve Müslüman Askeri Savaşlara Etkisi	57-58
Semih Serkant AKTUĞ	
Türkiye’de İşgücü Piyasasına İlişkin Temel Sorunlar Ve Çözüm Yolları	59-60
Mahir ÖZHAN, Seda KARATAŞ	
Parlamentar Sistem Ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yasamanın Denetleme Yetkisinin Karşılaştırılması	61-62
Türkiye De Uygulanan Kalkınma Planlarının Kırsal Kalkınmaya Etkisi	63-64
Nurullah Cihan AĞBAY	
Turizm Politikası Gerekliliği Üzerine Bir Araştırma	65
Turizm Ve Yönetişim Üzerine Bir Değerlendirme	66
Mohamed MOHAMEDELHASSAN, Selim CEYLAN	

Investigation Of Biodiesel Production Efficiencies Of Various Heterogeneous Catalysts	67-69
Erdal BAYRAKCI ,Seyhun TUTGUN, Berfin GÖKSOY	
Demokrasi, Ekonomik Büyüme Ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi	70-72
Kırsal Kalkınma Perspektifinde Yoksulluk Ve Yapılabilirlikler	73-74
Sevda KOÇ AKRAN, Büşra ERKUZU, Reyhan ÜZÜM	
Sosyal Bilgiler Dersinde Eba Kullanımı: Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri	75-77
Öğretmenlerin ‘‘Stem’’ Kavramına İlişkin Metafor Alguları	78-80
Siniša PRVANOVIĆ, Serhan HAKGUDENER	
Developing A New Elective Course In Boat Interior Design	81
Karwan Salih WAISY	
Iran's Domestic Situation And Foreign Relations In 1969	82
Muhammed Baki MİNAZ, İbrahim GİDER, Sefa TUAC, Halil TAŞ	
Öğretmen Görüşlerine Göre Türk Eğitim Sisteminin Bugünü Ve Yarını	83-84
Okul Bahçelerinin Fiziksel Özelliklerinin Eğitime Yansımaları	85-87
Rezan KARAKAŞ, Hazni ACAR, Remziye TEPE	
Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yunus Emre	88-89
Geleceğe Uzanan Bir Halk Sanatı: Telkâri	90
Davut OKÇU	
İslam Dinine Göre Gayri Müslim Öğretmenlerin Görevlendirilmesi	91-92
Vecihi SÖNMEZ	
Mela'yê Cıziri'de Varlık Düşüncesi	93
Amidi'nin Hayatı Eserleri Ve Kelamcılığı	94-95

Caner DOĞRUSEVER	
Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi	96-97
Ön Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak Yaşam Doyumu Ve Psikolojik Sağlık	98-100
İrfan ERTEKİN	
Hedef Kitleler Açısından Kurumsal Halkla İlişkiler	101-102
Arzdar KİRACI, Sibel CANAN, Emrullah DİLMAÇ	
Special Characteristics Of Migrants: The Case Of Hakkari (Yuksekoa)	103
Special Spending Characteristics And Opinions Of Students: The Case Of Siirt University	104
Abdulbasit SALTEKİN	
Sayrafi Ve İstinbat Yöntemleri İle İlgili Görüşleri	105
Mohebshah AHMADI	
Afganistan'ın Stratejik Konumu Ve Dış Güçlerin Müdahalesi	106-107
Özge ÖZDEMİR YILDIZ	
Matematik Öğretmen Adaylarının Problem Kurma Becerilerinin İncelenmesi Ve Problem Kurma Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi	108-110
Erdal YILMAZ, Tunay ASLAN	
Kurumsal Raporlamanın Gelişimi: Finansal Tablolardan Entegre Raporlamaya Doğru	111
Vergi Ve Muhasebe Boyutları İle Ücretli Poşet Uygulaması	112
Hüseyin YAŞAR	
19. Yüzyılda İstanbul'da Fransızlar İle Fransız Dili Ve Kullanımı	113
Vital Cuinet'nin Kitabında Siirt Sancağı	114

Sonsuz Bir Hikâye: İstanbul, Fransız Seyahatnamelerde İstanbul Mimarisi Ve Sosyal Yapısı	115
Fransız Edebiyatı Eserlerine Ve Kahramanlarına Özentisi	116
Bedri ASLAN	
Sebze Ve Meyvelerin Sattışında Cehalet	117
Nisyânin Oruç İbadetine Etkisi	118
Şahin ŞİMŞEK	
Arap Gramerinin Zorluğu Meselesi	119-120
Suyûfî'nin Fıkıh Usulünü Nahiv Usulüne Uygulaması	121-122
Abdurrahman MENGİ	
İşitme Engelliler Okulunda Çocuğu Olan Velilerin Eğitim Süreçlerine Katılımı İle İlgili Sorunların Belirlenmesi: Van İli Örneği	123-124
Özel Eğitim Okullarında Taşımali Eğitim İle İlgili Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesi: Van İli Örneği	125
Hasan Basri MEMDUĞOĞLU, Kenan DENİZ, Şahin BAŞAR, Servet BAYSAL, Ekrem BAYSAL, Naci Ufuk YÜKSEKLİ	
Bilim Ve Sanat Merkezine Öğrenci Seçme Sürecinin İncelenmesi	126
Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Siirt Üniversitesinin Örgütsel İmajı	127
Siirt Üniversitesi Öğrencilerinin Üniversiteye Bağlılık Düzeyleri	128
Okul Yöneticilerinin Otantik Liderlik Davranışlarının Örgütsel Güven Düzeyine Etkisi	129
İş Yaşamında Kuşak Farklılıkları Ve Yönetim Kuramları Bağlamında Okul Yöneticilerinin Yönetim Anlayışları	130
Showkat Arif MOHAMMED	
The contributions of Muslims in pharmacology during the Middle Ages	131-132
ГАЛИАРЫСТАН КУРБАНОВ	
ҚЫМЫЗДЫН ПАЙДАЛАРЫ	133

Mehmet Nurullah AKTAŞ	
KUR'ÂN-I KERİM'İN TEVRAT'A BAKIŞI: KAVRAMSAL YAKLAŞIM	134
TEFSİRDE İSTİNÂT METODU: SUYÛTÎ VE “EL-İKLÎL FÎ İSTİNÂTİ’T-TENZÎL” ADLI TEFSİRİ –BAKARA SÛRESİ ÖRNEĞİ-	135
Safa ACAR	
MİSYON İFADESİ İLE KARLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: 20 YILDIR KAR AÇIKLAYAN FİRMALARIN MİSYON İFADELERİNE YÖNELİK BİR İNCELEME	136-137
MAVİ OKYANUS STRATEJİSİ BAKIŞ AÇISIYLA REKABET STRATEJİLERİ	138-139
Merve AŞUT, Veysel OKÇU	
EĞİTİM KURUMLARINDAKİ FİNANS KAYNAKLARININ YÖNETİMİNE İLİŞKİN YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (NİTEL BİR ARAŞTIRMA)	140-141
Uğur DEMLİKOĞLU	
GÜRCİSTAN’DA BULUNAN OSMANLI ASKERİ SINIFLARDAN DERGÂH-I ÂLİ TOPÇULARI VE TOP ARABACILARI (1723-1730)	142
GÜRCİSTAN’IN FETHİNDE BULUNAN YENİÇERİLERİN TAYİNATI (1723-1730)	143
Ümit GÜLER	
ŞAH VELİYYULLAH DİHLEVÎ’NİN TARİHSEL VE İLMİ ŞAHSİYETİ	144
OSMANLI DİYARBEKİRİ’NDE İHTİDA HAREKETLERİ (1800-1881)	145
Sakina BAYRAMOVA	
AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATI VƏ KƏND TƏSƏRRÜFATI	146
AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATININ GÖRKƏMLİ SIMASI RƏŞİD BƏY ƏFƏNDİZADƏ	147

SIİRT ARAPÇA DİYALEKTİNDE KULLANILAN ATASÖZLERİNDE DİNİ MOTİFLER

Dr. Öğr. Üyesi Emin CENGİZ

Şırnak Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı Şırnak

ÖZET

Dil ile kültür arasında sıkı bir ilişki vardır. Zira her toplum tarih ve kültürünü kendi dilinde yaşatır ve gelecek kuşaklara aktarır. Tarihi süreç içerisinde geniş bir mutabakatla oluşmuş ve kemikleşerek bütünlüğünü büyük oranda koruyan atasözleri de dil sisteminin en işlek unsurlarındandır. Nitekim atasözleri arkeolojik araştırmalarda elde edilen bulgular gibi bir toplumun dini, tarihi ve kültürü hakkında son derece önemli bilgiler sunar.

Bir toplumun dini yapısı o toplumun başta dili olmak üzere kültürünü, düşünce yapısını, dünya görüşünü ve yaşam tarzını etkileyen önemli bir faktördür. Aynı şekilde bir toplumun dili, başta din olmak üzere o toplumun kültür ve düşünce yapısının doğal bir ifade ediş biçimidir. Dolayısıyla toplumların değer yargıları hakkında bilgi edinebilmek için kültürün önemli bir parçası olan atasözlerini incelemek isabetli bir yöntemdir. Çünkü atasözleri bir yönüyle toplumların kültürel biyografileri sayılırlar.

Siirt Arapça diyalektinde kullanılan atasözleri dikkatli bir şekilde incelendiğinde, din olgusunun bu edebi mahsuller üzerinde önemli bir etkisinin olduğu görülecektir. Bu tesirin sonucu olarak lehçedeki atasözlerinde Kur'ân, tefsir ve hadis kültürüne dair dini motifler yoğun bir şekilde yer almıştır. Atasözlerine, kültürlerin veciz bir şekilde ifade edilmiş biçimi olarak yaklaşıldığında, bu edebi ürünlerde o kültürü meydana getiren bütün unsurların izlerini bulmak gayet mümkün olacaktır. Dolayısıyla bu çalışmada Siirt merkez ile Rıstâk bölgesinde yaşayan Arap asıllı vatandaşlar tarafından konuşulan Arapça diyalektindeki atasözlerinde yer alan dini motifler konu edinmiştir. Böylece bu yörede yaşayan Arapların inanç yapılarının dillerine ne ölçüde tesir ettiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca atasözlerinden yola çıkılarak Siirtli Arapların inanç yapıları ve dini bilgi birikimleri hakkında ipuçları aranmıştır.

Sonuçta Siirtli Arapların kullandıkları atasözlerinde inanç yapıları ve din kültürlerine dair önemli bilgiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil, din, Kur'ân, tefsir, hadis, Siirt Arapçası, atasözü, Rıstâk, Tillo.

RELIGIOUS MOTIFS IN THE PROVERBS USED IN SIIRT ARABIC DIALECT

ABSTRACT

There is a strong relationship between language and culture. Because every society preserves its history and culture in its own language and transfers it to the future generations. The proverbs that have been formed in the historical process with a wide consensus and which protect the integrity of the language is one of the busiest elements of the system. As a matter of fact, the proverbs provide very important information about the religion, history and culture of a society, such as the findings of archaeological research.

The religious structure of a society is an important factor affecting its culture, thought structure, worldview and lifestyle, especially its language. In the same way, the language of a society, especially religion, is a natural expression of the culture and thought structure of that society. Therefore, it is prudent to examine the proverbs that are an important part of culture in order to learn about the values of society. Because in one aspect, proverbs are considered cultural biographies of societies.

When the proverbs used in Siirt Arabic dialect are examined carefully, it will be seen that the phenomenon of religion has an important influence on these literary crops. As a result of this influence, religious motifs such as the Qur'an, Hadith and Tafsir were extensively included in the proverbs in the dialect. When the proverbs are approached as a way of expressing cultures in a succinctly manner, it will be possible to find the traces of all the elements that make up that culture in these literary products. Therefore, in this study, religious motifs in the proverbs of Arabic dialect, spoken by the Turkish citizens of Arabic origin living in the Siirt Center and Ristak region, were discussed. Thus, the language of the beliefs structures of the Arabs living in this region has been tried to be revealed to the extent. In addition, based on the proverbs of the Siirt Arab faith structures and religious knowledge about the clues were sought.

As a result, the proverbs used by Siirt Arabs have found important information about faith structures and religious cultures.

Keywords: Language, religion, Qoran, tafsir, hadith, Siirt Arabic, proverbs, Ristak, Tillo.

SIIRT ARAPÇA DİYALEKTİNİN KONUŞULDUĞU BÖLGELERDEKİ DİLSEL FARKLILIKLAR

Dr. Öğr. Üyesi Emin CENGİZ

Şırnak Üniversitesi

ÖZET

Anadolu coğrafyası yüzyıllardan beri pek çok farklı kültür ve medeniyetle ev sahipliği yapmıştır. Bu durum onun dil çeşitliliği bakımından son derece zengin olmasını sağlamıştır. Türkiye’de konuşulan onlarca dilden birisi de Arapçadır. Bu dil, genellikle Türkiye’nin güneydoğu illerinde yaşayan Arap asıllı vatandaşlar tarafından konuşulmaktadır. Siirt ili de içerisinde Arapça konuşan insanların bulunduğu şehirlerdendir. Siirt Arapça diyalekti, Siirt merkez ile Rıstâk bölgesi diye bilinen Tillo ilçesi ve etrafındaki altı yerleşim yerinde konuşulmaktadır. Bu yörede konuşulan Arapça diyalektinin bir yazılı dili bulunmamakla birlikte asırlardır şifahi kültüre dayanarak ayakta kalmayı başarabilmiştir. Tarihi süreç içerisinde farklı kültürlerle iletişime geçilmesi, bir yazılı sisteme dayanmaması ve değişen dünya algısı karşısında çeşitli aşındırıcı etkenlere maruz kalması neticesinde bu dilin ses, yapı ve karakterinde birtakım değişimler olmuştur. Siirt Arapçasının konuşulduğu Siirt merkez ile Rıstâk bölgesi arasında zamanla oluşan bu farklılıklar, bu dili konuşan insanlar tarafından kolaylıkla fark edilebilir seviyeye ulaşmıştır. Hatta Rıstâk bölgesindeki köyler arasında bile başta fonetik olmak üzere birtakım dilsel farklılıklardan söz etmek mümkündür. Bu anlamda lehçede hem bazı seslerin telaffuzunda hem bazı isim ve fiillerin kullanımında hem de sözlü edebiyat ürünlerinin lafız ve kullanım amaçlarında bazı farklılıklar meydana gelmiştir. Bu farklılıkların oluşmasında kültürel, coğrafi, fiziki ve demografik yapı gibi birtakım faktörler etkili olmuştur. Bu çalışmada Siirt Arapça diyalektinin konuşulduğu bölgelerde oluşan dilsel farklılıklar ve bu farklılıkların altında yatan sebepler ele alınacaktır. Böylece hem bu diyalektin tanıtımı ve konuşulduğu yerler hakkında bilgi verilecek hem de bu lehçeye ait dil malzemesinin sahadan derlenerek kayıt altına alınması sağlanacaktır. Zira Siirt Arapçasının son yıllarda hızla zayıfladığı ve bu dili konuşan kişi sayısının giderek azaldığı bilinmektedir. Ayrıca bu çalışma, Siirt Arapçasının sahip olduğu dil malzemesini kayıt altına alarak yaşatılmasına katkı sağlamayı ve Anadolu’nun somut olmayan kültürel miraslarından sayılan bu dili korumaya yönelik bir farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil, lehçe, Siirt Arapçası, Rıstâk, Tillo.

LINGUISTIC DIFFERENCES IN THE REGIONS WHERE SIIRT ARABIC DIALECT IS SPOKEN

ABSTRACT

Anatolia's geography has been home to many different cultures and civilizations for centuries. This situation has made him very rich in language diversity. One of the dozens of languages spoken in Turkey is Arabic. This language is usually spoken by Arab peoples who live in southeastern Turkey. Siirt province is one of the cities with Arabic speaking people.

Siirt Arabic dialect is spoken in six villages around the town of Tillo, known as Siirt center and Ristaq region. Although there is no written language of the Arabic dialect spoken in this region, it has been able to survive for centuries on the basis of oral culture. As a result of communication with different cultures in the historical process, not relying on a written system and being exposed to various abrasive factors in the face of changing world perception, there have been some changes in the voice, structure and character of this language. The differences between the Siirt Center and the Ristaq region, where Siirt Arabic is spoken, have reached a level that is easily recognizable by the people who speak this language. Even among villages in the Ristaq region, it is possible to mention some linguistic differences to be primarily phonetic. In this sense, there have been some differences in the use of some names and verbs in the pronunciation of some voices in the dialect and in the use of oral literature products. Some factors such as cultural, geographical, physical and demographic structure have been influential in the formation of these differences.

In this study, the linguistic differences in the regions where Siirt Arabic dialect is spoken and the underlying causes of these differences will be discussed. Thus, both the presentation of this dialect and the place where it is spoken will be informed and the language material belonging to this dialect will be compiled and recorded from the field. It is known that Siirt Arabic has declined rapidly in recent years and the number of people who speak this language is decreasing. In addition, this study aims to contribute to the recording of the language material of Siirt Arabic and to create an awareness for the protection of the language which is considered to be the tangible cultural heritage of Anatolia.

Keywords: Language, dialect, Siirt Arabic, Ristak, Tillo.

الوصية على عرش حلب ضيفة خاتون الايوبية

(ت 641 هـ / 1243 م)

دراسة تاريخية حول جهودها السياسية والادارية في مملكة حل

كرفان محمد احمد

استاذ التاريخ الاسلامي المساعد

مرشح للاستاذية

عميد كلية التربية الاساسية - جامعة دهوك

الملخص :

حفل التاريخ الايوبي باسماء العديد من السيدات اللواتي ، كان لهن دور واثر بارز في عهود سلاطينها ، وكانت ضيفة خاتون بين الملك العادل الايوبي واحدة من تلك الاسماء المشرقة في ميداني الادارة والسياسة في مدينة حلب بعد وفاة زوجها الملك الظاهر غازي ابن السلطان صلاح الدين الايوبي سنة (613 هـ / 1215 م) ، واثبتت قدرة فائقة في تسيير امور الدولة بمصاحبة بعض المساعدين الاكفاء ، وتمكنت في الحفاظ على هيبة المملكة في وقت كانت الصراعات الاسرية على اشدها بين الامراء والملوك الايوبيين من اجل توسيع ممتلكاتهم .

الكلمات الدالة (ضيفة خاتون ، ندوة سيرت ، التاريخ الوسيط ، الملكات الايوبيات)

اهمية الموضوع :

تاتي اهمية هذه الموضوع ، كونه يتصدي لدور واحدة من السياسيات الكرد في العصور الوسطى الا وهي ضيفة خاتون الايوبية سليلة البيت الايوبي في حلب ، ويبرز من خلال سيرتها كيف تمكنت تلك السيدة ، من تسخير كافة الجهود للمحافظة على حقوق ابنها الذي كان لايزال دون سن الرشد ، دون ان تتعرض للانتهاكات غير العادلة من قبل اخوتها الذين كانوا يبتغون كل وسيلة لاضافة اماكن جديدة الى ممتلكاتهم في بلاد الشام تحديدا .

الهدف من الموضوع :

تهدف هذه الدراسة الى الوقوف بموضوعية على حالة العصر الذي كانت تعيش فيه ضيفة خاتون ، والظروف التي دفعتها لتتحدى كل الصعاب في سبيل تمكين مملكة حلب على مسايرة الاوضاع المتغيرة في بلاد الشام خلال حقبة توليها الوصاية على عرش حلب .

اسئلة حول الموضوع (الاشكالية) :

تم طرح عدد من الاسئلة حول الموضوع وياتي في مقدمتها :

- 1 – ماهي الظروف التي اهلت ضيفة ضاتون لتولي الوصاية على عرش المملكة بعد وفاة زوجها ؟
- 2 – كيف تمكنت من ادارة المملكة في خضم كل تلك التحديات الموجودة على الساحة الشامية ؟
- 3 – الى اي مدى تمكنت من التأثير على من حولها من كبار المستشارين وامراء المملكة ودفعهم لمساندة ابنها ملك حلب القاصر ؟
- 4 – هل ساعدتها الاوضاع المستشرية في بلاد الشام على تقديم نفسها كسياسية متمكنة في مجارة بقية ملوك الدولة الايوبية في الابقاء على التوازن العسكري والسياسي ؟
- 5 – ماهي الصورة التي رسمها عنها المؤرخون من خلال انجازاتها المختلفة في مدينة حلب ؟

حدود الدراسة :

تشمل الفترة التي كانت وصية على عرش حلب لحين تولي ابنها عرش المملكة ، ومساهمتها في الادارة والسياسة خلال المدة (613 – 641 هـ / 1215 – 1242 م) .

منهج الدراسة :

اعتمدت الدراسة المنهج التاريخي – الوصفي التحليلي .

خطة الدراسة :

تتألف الدراسة من مبحثين اثنين ، فضلا عن المقدمة والنتائج التي تمخضت عنها الدراسة ، فالمبحث الاول ، يتحدث عن سررتها و مكانتها الاجتماعية واسرتها و ثقافتها و صفاتها ، مع الاشارة الى وفاتها .

بينما خصص المبحث الثاني عن جهودها السياسية والادارية فضلا عن مساهمتها العمرانية والثقافية في مملكة حلب .

المقدمة :

كانت مملكة حلب الايوبية واحدة من اكثر الممالك تاثير في رسم سياسة الدولة الايوبية ولاسيما في عهد السلطان صلاح الدين الايوبي ، بسبب غناها بالموارد المالية والبشرية ، فضلا عن تاثيرها السياسي والعسكري كونها تتاخم بعض الحصون والقلاع الصليبية ، ناهيك عن ان اميرها كان ابن السلطان صلاح الدين وهو الملك الظاهر غازي ، وبالتالي ان من كان يحكم تلك المملكة يجب ان يكون على قدر واهمية كبيرة من المعرفة السياسية والادارية ، فبعد وفاة الملك الظاهر غازي سنة (613 هـ / 1215 م) ، استجمع كبار قادة المملكة و امرائها ارائهم على ان تتولى زوجته الخاتون ضيفة بنت الملك العادل الايوبي مهمة ادارة حلب خلال مرحلة الوصاية على العرش لابنها الملك العزيز محمد حتى تسنمه السلطة سنة (623 هـ / 1226 م) .

تمكنت ضيفة خاتون من ادارة المملكة بروح قوية و ارادة لاتلين ، بل كانت على مستوى كبير من الدبلوماسية في التعامل بحنكة كبيرة مع اخوتها ، الملك الكامل محمد والملك الاشرف موسى ، واستطاعت ان تبقي حلب بمنأى عن كل الاطماع السياسيو التوسعية لاختوتها وعرفت كيف تسخر

وتوظف الظروف لبقاء المملكة امنية في وجه كل التغيرات العسكرية والسياسية التي كانت تعصف ببلاد الشام خلال فترة وصايتها وبعدها .

SORANÎ MEÂL VE TEFSİR ÇALIŞMALARI

Arş. Gör. Haşim ÖZDAŞ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmamızda Irak'ta ve İran'da yaşayan Kürtler tarafından Soranî lehçesinde hazırlanan meâl ve tefsîr çalışmaları konusu ele alınacaktır. Komşu milletlere nisbetle Kürtler, Kur'ân-ı Kerim'i kendi dillerine geç bir dönemde tercüme etmeye başlamışlardır. Bunda birçok faktörün etkili olduğunu söylemek mümkündür. Kur'ân-ı Kerim'i tercüme etme faaliyetinin ilk dönem Müslümanlarınca bir ihtiyaç olarak görülmemesi, Kur'ân'ın tercüme edilip edilemeyeceği tartışmaları vb. hususlar bu gecikmenin sebepleri arasında zikredilebilir. Mevcut bilgelere göre Kur'ân-ı Kerim'in en eski Kürtçe çevirileri dönemin gazete veya dergilerinde yayınlanmıştır. Nitekim Iraklı Hasan Meayircî, İngiliz Major E. B. Soane'nin, Kur'ân-ı Kerim'in bazı âyetlerini Kürtçe/Soranîce'ye gayet açık ve anlaşılır bir dille çevirdiğini ve bu çevirinin 1920'de "*Pêşkewtinî Süleymanî*" adlı gazetesinin 25. sayısında yayımlandığını belirtmektedir. *Jiyanî İnsan û Tefsîrî Qur'an* adlı tefsirin yazarı Feyzullah Erbilî de 1940'lı yıllarda 10 yıla yakın bir süre "*Gelawêj*" adlı dergide *Tefsîrî Qur'an* başlığı taşıyan makaleler yazmıştır.

İlk Soranîce tefsîr çalışması ise Molla Muhammed b. Said Hahezâde Bencwînî (ö. 1938) ile başladığını söylemek mümkündür. Irak'taki farklı siyasî nedenlerden dolayı meâl ve tefsîr alanındaki çalışmalar ilk dönemdeki hızını kaybetmiş ve bu durum 1970'lere kadar sürmüştür. 1970 ile 1990'lı yıllar arası, bir önceki döneme nisbetle biraz canlılık kazanmış ve bu canlılık güçlenerek günümüze kadar devam etmiştir. İran'daki Soranîce ilk tefsîr çalışması ise 1984'te İslam Devrimi sonrasında basılabilmıştır. O günden bu yana Soranîce pek çok meâl ve tefsîr hazırlanmıştır.

Yaptığımız araştırmalar sonucunda bu konuya ışık tutacak Türkçe bir incelmeye yapılmadığını gördük. Bu alandaki eksikliği bir nebze de olsa bu çalışmamızla gidermeye çalıştık. Ancak şunu da belirtmekte yarar vardır, çalışmamız, Soranîce lehçesinde hazırlanan meâl ve tefsîr çalışmalarının tamamını içermemektedir. Çalışmamızda Irak ve İran'da hazırlanan Soranîce meâl ve tefsîr çalışmaları tanıtılacak ve yazarları hakkında kısa bilgiler vermekle yetinilecektir.

Anahtar Kelimeler: tefsîr-meâl, Kürtçenin Soranî lehçesi, Kürtçe tefsîr, Kürtçe meâl çalışmaları

**AHZÂB SÛRESİ 26-27. ÂYETLERİN SAVAŞ ESİRLERİ HUKUKU
BAĞLAMINDA ELE ALINMASI SORUNU ÜZERİNE**

Arş. Gör. Haşim ÖZDAŞ
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÖZET

Malum olduğu üzere Benî Kurayza kabilesi, Hendek Gavzesi sırasında olumsuz bir tavır takınmış, daha önce yapılan antlaşma gereği Medine’yi savunmak yerine; antlaşmayı bozmuş ve Müslümanlara saldıran müttefik güçlere katılmak için gizli görüşmelerde bulunarak, onlara katılmışlardı. Savaşın Müslümanların lehine sonuçlanmasından sonra, antlaşmayı bozan Benî Kurayzalıların cezalandırılması gerekiyordu. Bu amaçla Hendek Gazvesi’nin bittiği gün, Benî Kurayza Gazvesi başladı ve Hz. Peygamber, onları kalelerinde 17 veya 25 gün kuşattı.

Savaş halinden bahseden Ahzâb sûresi 26. âyeti, birçok tefsir âlimi tarafından, savaş sonrası bağlamında değerlendirilmiştir. Buna göre âyette zikredilen “فَرِيقًا تَقْتُلُونَ” ifâdesi, Rasûlullah’ın öldürdüğü kişiler; “وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا” ifâdesi ise *seby* edilen/köleleştirilen esir kadın ve çocuklardır.

Ayrıca Ahzâb sûresi 26. âyet ile ilgili şöyle denilmektedir: Âyette açık bir şekilde belirtildiği üzere, Yahudiler Medine’ye saldıran müttefik güçlere destek vermişler. Bu da Benî Kurayza’nın, Müslümanların en sıkıntılı bir dönemde düşmanca tavır sergiledikleri anlamına gelmektedir. Dolayısıyla içinde buldukları ihanete uygun bir cezanın verilmesi yadırganmamalıdır. Özellikle onlar, Benî Kaynuka ile Benî Nadîr’in Medine’den sürgün edilmelerinden ibret almadılar. Tüm bunlara rağmen, İslâm’a girmeye davet edildikten sonra sadece savaşı takımı öldürülmüş, kadın ve çocuklar ise bu hükmün dışında tutulmuştur. Ayrıca ilgili âyet, her ne kadar Nebî’nin ve Müslümanların Benî Kurayza uygulamasını hikâye ediyor olsa da, bunda ilâhî bir onaylama olup benzer durumlarda bu hükme kıyas yapılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahzâb sûresi 26-27. âyetler, savaş esirleri hukuku, Benî Kurayza esirleri, esirlerin öldürülmesi, esirlerin köleleştirilmesi

MECLİS TUTANAKLARINDA KAFKASLARDA SİYASİ DURUM VE TÜRKİYE
(TÜRKİYE-RUSYA VE ERMENİSTAN -1921)

Prof. Dr. M. Salih Mercan

Bitlis Eren Üniv. Fen-Edebiyat Fakültesi

ÖZET

Kafkasya'da bir haftadan beri Azerbaycan ve Ermenistan ve Gürcüler arasında muharebe başlamıştır. Vaziyet bizim için gayet mühimdir. Şimdiye kadar Kafkasya'da sükut etmiş olan İngiliz nüfuzu tekrar tesirini göstermiş ve evvela Kafkasya'da bulunan, Rusya Sovyetleriyle düşman olan hükümetler arasında yeni yeni tesirler ortaya çıkmaya başlamıştır. Mütareke imzalandığı sırada bizim ordumuz Kars, Ardahan ve mütarekenin bir maddesi gereğince buraları biz tahliye taahhüt etmiştik. Bu tetkikatımızı nazarı dikkate almaksızın ordumuzun çekilmesini talep ve icbar ettiler. Burada ordumuz çekildikten sonra Kars'ı Ermenilere, Ardahan'ın bir kısmını Gürcülere bir kısmını Ermenilere teslim ettiler. İngilizlerin takip etmek istedikleri siyaset bizim etrafımızda bir düşman çemberi tesis etmek ve hayatı millîyemizi boğmaktan ibaret idi. Bunu şimalden cenuba doğru belirtmek mümkündür.. Gürcü Hükümeti, Ermeni Hükümeti Nesturilerden yapacakları Hıristiyan bir hükümet, Musul'da İngiliz Hükümeti, Suriye şimalinde ve Adana'da Fransız Hükümeti, Antalya'da İtalya Hükümeti, Marmara ve sahillerinde beynelmilel bir hükümet, bir de şimalde Pontus hükümeti. Biz bu çemberin bir kısmını imha ettik. Fakat İngilizler tekrar bunu ikbal etmek ve İslamların Bolşevikler aleyhinde Balkanlarda zuhura gelen âdemi emniyet ve husumetlerimi daha ziyade körükleyerek İslâmları dahi Rusların aleyhine kullanmak ve Hıristiyanları dahi Rusların ve bizim aleyhimize kullanmak şartıyla orada bir Kafkas konfederasyonu teşkil emelinde uğraşmaya başlamışlardır. Buna karşı bir takım tedbirler alınmaya çalışılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti bugünkü şeraite göre Misakı Millîye muhalif bir sulhu kabul ve imza edemez. Bunda mahzurlar vardır. Çünkü böyle ufak bir mesele için değil; istiklâlimizi temin ve müdafaa için Londra'ya giden murahhaslarımızın elindeki düstur da Misakı Millîdir. Bundan sarfınazar edemeyiz dedik. Onlar da bütün cihana karşı bunu müdafaa edeceklerdir. Binaenaleyh diğer taraftan Gürcülerle sulh yapmak isterken bundan fedakârlık yapmak olmaz. Sonra o düstur duçarı zaaf olur. Şimdi bizim, Gürcü sefaretî vasıtasıyla Gürcistan Hükümetine tebliğ ettiğimiz şifahî bir nota ki bugünden Ardahan livasını ve Artvin kazasını ihtiva eder. Buraları bize iade ve teslim edecekler. Diğer taraftan Batum limanı ve şehri için ahâlisinin reyine müracaatla vaziyeti tespit olunacaktır.. Yani orada da Misakı Millînin emrettiği kaydı ifade ediyoruz. Şimdi bu esas dairesinde ve Misakı Millînin

emrettiği bir sulh yapmak isterlerse onu imza edebiliriz. Bu düşünce ile Misakı Milliye tecelli ettirmek için, Kars» işgal ettik, Gümrü'yü işgal ettik ve daha birçok yerleri işgal ettik. Bu sırada Ermenistan komünizme olmuştur ve komünist bir Ermeni Hükümeti ortaya çıkmıştır. İtilaf Devletleri ve bu ittifaka dahil olmayan ülkeler, Evliye i selâseye dâhil olan yerlerden çekiliniz demediler; yalnız Gümrü'yü tahliye ediniz dediler. Kars'ın şarkından, şimalinden çekilmesini bize teklif ettiler. Biz bu teklife riayet etmedik ve etmediğimizden dolayı da onlar bizimle muharebe etmediler ve edemediler.

Anahtar Kelimeler: Kafkasya, Türkiye, Rusya, Gürcistan, Ermenistan.

ABSTRACT

For a week in the Caucasus, the war began between Azerbaijan and Armenia and the Georgians. The situation is very important to us. So far, the influence of the British influence in the Caucasus has reappeared and new influences began to emerge among the governments that were first in the Caucasus, and who were hostile to the Russian Soviets. At the time the armistice was signed, we had promised to evacuate them in accordance with our army, Kars, Ardahan and an article of armistice. They demanded and demanded the withdrawal of our army, regardless of our investigation. Here, after our army was withdrawn, they handed over the Armenians to Kars, some of Ardahan and some Georgians to Armenians. The politics that the British wanted to follow consisted of establishing an enemy circle around us and strangling our nation. It is possible to state this rightly from the cenuba. The Georgian Government, the Armenian Government, a Christian government from the Nestorians, the British Government in Mosul, the French Government in Syria and in Adana, the Government of Italy in Antalya, an international government in the Marmara and its shores, and in the West Pontus government. We destroyed some of this circle. But the British have begun to deal with the necessity of repeating this and making the Caucasus confederation there by using the Islam against the Russians and using the Christians against the Russians and against us. A number of measures have been taken against this.

Grand National Assembly of Turkey Pact Millîy Government accepted a peace based on current circumstances and the opposition can not signature. There are drawbacks. Because it is not such a small matter; The motto in the hands of our delegates who went to London to procure and defend our independence is the National Pact. We said we can't take it off. They will defend it against the whole world. On the other hand, the Georgians want to make peace with the other side of this is not to make a sacrifice. Then it would be a weakness. Now, a

verbal note that we have communicated to the Georgian government through the Georgian embassy, today includes Ardahan and Artvin. They're going to return them to us. On the other hand for Batumi port and the city will be determined by applying to the reyne of the state. Now we can sign it in this main apartment and if they want to make a peace ordered by the National Pact. With this in mind, we occupied Kars, occupied Gumru, and occupied many more places in order to manifest the Misaka nation. In the meantime, Armenia became a communist and a communist Armenian government emerged. The Entente States and countries not involved in this alliance did not say that they should withdraw from the places that were included in the marriage; they said that they should evacuate Gümürü alone. They offered us to pull Kars out of their tracks. We did not comply with this offer and they did not fight with us and they could not.

Keywords: Caucasus, Turkey, Russia, Georgia, Armenia

DIŞ SİYASÎ OLAYLARLA İLGİLİ TBMM'Nİ GİZLİ OTURUM
GÖRÜŞMELERİNDE KIBRIS
(18/20.7.1974)

Prof. Dr. M. Salih Mercan
Bitlis Eren Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak.

ÖZET

Yunan subaylarının yönetimindeki Kıbrıs Millî Muhafızları 15 Temmuz tarihinde gerçekleştirdikleri bir darbe ile Kıbrıs'ın Rum kesimlerinde idareye el koymuştur. Bu hareketin Yunan Hükümeti tarafından planlandığı, Kıbrıs'taki Yunan alayının iştiraki ve Rum Millî Muhafızlarına kumanda eden Yunan subaylarınca tatbik mevkiine konduğu hiç bir şüpheye yer bırakmayacak kadar açıklıkla anlaşılmıştır. Darbe bu haliyle, dışarıdan yapılan bir müdahale mahiyetindedir. Olaydan kısa bir süre sonra Makarios tarafından Yunanistan Devlet Başkanına gönderilen ve metni açıklanan mektup ile keza Makarios'un darbeden sonra gizli radyo istasyonundan yaptığı konuşmalar ve Kıbrıs'ın Birleşmiş Milletler temsilcisinin Güvenlik Konseyindeki konuşması, darbenin Yunanistan tarafından planlanıp Yunan subaylarınca uygulandığı tartışılmaz biçimde ortaya koymaktadır.

Hükümet darbesi, Atina Askerî Cuntası tarafından düzenlenmiş, bu cunta, darbe için adanın Yunan alayındaki 950 kişiyi ve Rum Millî Muhafız Alayım yöneten yüzlerce Yunan subayım kullanmıştır. Yunan cuntası böylece Kıbrıs Cumhuriyetinin hâkimiyetini ve bağımsızlığını çiğnemiştir. Birleşmiş Milletlerdeki Kıbrıs Rum Temsilcisi de Güvenlik Konseyinin 16 Temmuz gecesi yaptığı toplantıda; Askerî darbe Kıbrıs Millî Muhafız Kuvvetine kumanda etmek ve bunu eğitmek için Yunanistan'dan gelmiş olan çok sayıdaki subaylar tarafından yapılmıştır” demiştir. Esasen bugün dünya kamuoyunda, bunun Yunan Hükümetinin bir darbesi olduğu kanısı hâkim bulunmaktadır.

Anlaşmaların ihlâlinden doğan bir mesele Kıbrıs'ı olduğu kadar, bu anlaşmaların imzacısı ve garantörü olan Türkiye'yi de hayatî şekilde ilgilendirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, bu durum karşısında ada tehlikeli şekilde bozulmuş olan kuvvet dengesinin iadesi ve Türk Toplumunun hak ve menfaatleriyle can ve mal güvenliğinin korunması ve Kıbrıs'ın darbe vurulmuş olan bağımsızlığına yeniden kavuşturulması için, garantör devletlerden biri sıfatıyla Garanti Anlaşmasının 4 üncü maddesi uyarınca, harekete geçmesinden daha tabii bir şey olamazdı. Darbeyi yaptıran Yunan Hükümeti olduğuna göre, onunla istişare şüphesiz bahis konusu değildir.

Anahtar Kelimeler. Kıbrıs, Türkiye, Yunanistan, İngiltere, Antlaşma

ABSTRACT

The Greek National Guards, led by Greek officers, confiscated administration in the Greek part of Cyprus with a coup on July 15th. This movement was planned by the Greek Government, the participation of the Greek regiment of the Greek regiment in Cyprus and Greek officers who commanded the Greek National Guard was placed into the field of application is clear enough to leave no doubt. As such, the impact is an external intervention. The letter sent by Makarios to the Greek President shortly after the incident and the text of his speech, as well as the speeches of Makarios from the secret radio station after the coup, and the speech of the United Nations representative of Cyprus in the Security Council, unquestionably reveal that the coup was planned by Greece and implemented by Greek officer.

The coup d'etat was organized by the Athens Military junta, which used hundreds of Greek officers who ruled the Greek regiment of the island and the Greek National Guard. The Greek junta thus violated the sovereignty and independence of the Republic of Cyprus. At the meeting of the Security Council on the night of July 16; The military coup was carried out by a large number of officers who had come from Greece to command and train the National Guard of Cyprus. Asker In fact, today the world public opinion, this is a coup of the Greek Government is dominant.

Issues arising from a breach of the Agreement as well as Cyprus, which Turkey is a signatory and guarantor of these agreements is a particular concern in vital ways. Of the Republic of Turkey, in this case across the island dangerous form of the return of the corrupted forces of balance and protection of the Turkish Community of rights and interests of the lives and property and to clarify again the Cyprus coup independence, which hit the guarantor capacity as one of the state Guarantee Agreement in accordance with Article 4, to move couldn't be anything more of a thing. Since there is a Greek government that made the coup, consultation with him is not the case.

Keywords: Cyprus, Turkey, Greece, Great Britain, Treaty

**19.YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA SİİRT SANCAĞININ MALİ YAPISI
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

Dr.Öğr. Üyesi Mehmet DAĞ

Siirt Üniversitesi

Bilim Uzmanı Abdurrezzak Çelik

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Tarihin kadim şehirlerinden biri olan Siirt, 1514 Çaldıran Seferiyle birlikte Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. 1526 yılından itibaren Diyarbakır Eyaletine bağlı olarak idare edilen Siirt, kısa bir dönem Van Eyaletine bağlanmışsa da 1881 yılına kadar farklı idari statüler altında Diyarbakır'a bağlılığını sürdürmüştür. 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonrası Doğu Anadolu bölgesinde yapılan idari düzenlemelere bağlı olarak 1881 yılında yeni kurulan Bitlis vilayetine bağlanan Siirt, 1920 yılına değin bu şekilde yönetilmiştir. 1920 yılından sonra ilk etapta bağımsız sancak olarak daha sonra ise il olarak idare edilmiştir.

Tanzimat Dönemi içerisinde özellikle XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren merkezî otoritenin güçlendirilmesine yönelik olarak ülkenin idari teşkilatında yapılan düzenlemeler, Siirt'te de sosyal, ekonomik ve mali etkileriyle belirgin bir şekilde hissedilmiştir. Bu çalışmada 19. yüzyılın ikinci yarısında Siirt sancağında meydana gelen mali gelişmeler ve vergi ile ilgili olaylar hakkında bilgiler verilerek değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Mali Yapı, Siirt, Osmanlı Devleti

19.YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA SİİRT SANCAĞINDA TARIM VE HAYVANCILIĞIN GELİŞİMİ

Dr.Öğr. Üyesi Mehmet DAĞ

Siirt Üniversitesi

Bilim Uzmanı Abdurrezzak ÇELİK

Siirt Üniversitesi

ÖZET

XIX. yüzyılda Siirt sancağı bulunduğu coğrafya itibariyle geniş bir araziye sahipti. Halkın geçim kaynakları arasında en büyük kısmı tarımsal faaliyetler oluşturmaktaydı. Zirai faaliyetler ilkel yöntemlerle yapıldığı için bu alanda çalışan insan sayısı oldukça fazlaydı.

Siirt etrafında bulunan akarsular ve iklim şartlarının uygunluğu nedeniyle zirai ürünler açısından oldukça zengindi. Siirt sancağının önemli gelir kaynaklarından diğeri de hayvancılıktır. Sancağın coğrafi şartları ile geniş mera ve yaylalarının bulunması hayvancılığın gelişmesinde önemli etkindir. Bu çalışmada 19.yüzyılın ikinci yarısında Siirt sancağında tarım ve hayvancılığın durumu hakkında bilgiler verilip değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarım, Hayvancılık, Üretim, Ekonomi.

“KİTAB-İ DEDE KORKUT”TA ONOMASTİK SEMANTİK MEKAN

Dr. Reyhan DADAŞOVA

Azerbaycan Devlet Pedaqoji Universiteti

ÖZET

Türk kahramanlık destanı olan “Kitab-i Dede Korkut” atalarımızın, babalarımızın dünya, çevre hakkında mitolojik hayali ve eski ideolojinin elementlerini kendinde korur. Epos, arketip ritüelleri ve inançların da kullanıldığı mükemmel bir metindir. “Kitab-i Dede Korkut”ta ilk boylardan belli olan isim koymanın üslubi modeline göre kahramanların birçoğunun adını ve lakablarını doğuran olayları, durumları ya da unsurları görüyoruz. İsimlerin etimolojisini yorumlarken, bireysel-durumsal sebeplerle, metnin sujesinin veya isimlerin kökeni ile birlikte, onların sosyal - toplumsal anlamını da dikkate almayı talep eder.

Oğuz kahramanları asıl isimle birlikte, hem de toplumdaki sosyal pozisyonu yansıtan vakur isimlerle kişisel nitelikleri belirten epitetlerle takdim edilir. Bey, han, hatun, sultan, bahadır, ihtiyar, alp gibi fahri isimler boyların onomastik- semantik mekanında özel bir yere sahiptir. Destan metninin alt metninde yer almış İslami kavramlar, arkaik Türk isimlendirme sistemini bozamaz. “Kitab-i Dede Korkut”un onomastik sisteminin istatistiksel, etimolojik analizi, Orta Çağ’ın İslami reflekslerinin Türk destanı onomastiklerini sıkıştırılamayacağını göstermektedir. Arkaik isimlerin etnik-kültürel sisteminde halen güncel olması etno-kültürel sistemle ilgilidir. İsimler, etnik-manevi kültürün ayrılmaz bir parçası olarak her zaman mitolojik ve folklor amaçlı olmuştur. Folklor metinlerinde, kahramanın adı (karakteri) onun eylemlerini, davranışlarını ve bir bütün olarak kaderini modellemektedir. Örneğin, Antik edebiyatta Fatalizmden farklı olarak, İskandinav kahramanlık şiirinin kahramanı kadere boyun eğmez, ona karşı çıkar, nasıl derler, kahraman kendi kaderini şekillendirir. Kahramanın ölümü onun kendi isteğine bağlıdır. Her isim kısa, küçük bir metindir: her ulusun, belirli bir dil taşıyıcısının etnik-kültürel gerçekliğini öğrenmeden yazı ve şifreleme yapılamaz. Kişinin, isimlerinin işlevini gözlemlerken işaretleme ve işaret etme arasındaki mesafenin belirlenmesi, geleneksel etnik kültürün gelişimini araştırmak için kullanılan yöntemlerden biridir.

Anahtar kelimeler: destan, kahraman, isim.

ÖĞRENCİLERİN "MASAL ANLATICILIĞI" FARKINDALIĞINI GELİŞTİRME ÇALIŞMASI (SİİRT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Doç. Dr. Erhan AKIN

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Siirt.

Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Siirt.

ÖZET

Sözlü edebiyat geleneğinin etkili ürünlerinden olan masallar; insanların hayatında tarihten beri önemli rol oynamıştır. Çünkü masallar; ait olduğu milletlerin yaşam biçimleri, örf ve adetleri, dilleri kısacası o milletin hafızasında ne varsa bünyesinde barındırır. Hafızasında sakladığı bu unsurları yine kendi dili ile muhataplarına aktarır. Masalların bu aktarma özelliği tarihten beri bilinçli ya da bilinçsiz insanların dikkatini çekmiş ve son yıllarda araştırmacılar; masalın bu etkileyici gücüyle ilgilenmeye başlamışlardır. Kimi araştırmacılar masallarla dil öğretimi üzerinde dururken kimileri de masal yoluyla kültür aktarımı üzerinde yoğunlaşmıştır. Alan uzmanları ise masalların kişilerin hayatlarının her anında etkili bir öğretim ve aktarım aracı olduğunu söylerler. Gerek okul öncesi gerekse okul hayatıyla birlikte masalların kişilerin eğitimi için vazgeçilmez olduğu yine alan uzmanlarınca vurgulanmaktadır. Son yıllarda batı dünyasında ve sonrasında ülkemizde de masalın etkileyici gücü popüler olmaya başlamış ve masal anlatıcılığı kavramı giderek yaygınlaşmıştır. Böylece masal anlatıcılığı; eski zamanların karanlık odalarından şimdinin modern salonlarına taşınmıştır. Bununla birlikte masalın içerdiği konu kadar masalın anlatılması da önemsenmiş olmaktadır. Buradan hareketle üniversite öğrencilerinin masal ve masal anlatıcılığına yönelik görüşleri incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ile araştırmacılar inceledikleri konu ya da olay ile ilgili derinlemesine çözümler yapar. Böylece araştırmacılar daha derin bilgilere ulaşabilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Araştırmanın çalışma grubu; Siirt Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje birimi tarafınca desteklenen proje kapsamında Masal anlatıcısı Doç. Dr. Erhan AKIN tarafınca düzenlenen "Masalla Gerçekleştir Kendini" adlı etkinliğe katılan 25 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır.

Araştırmacılar tarafından çalışma konusu ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşme soru havuzu oluşturulmuştur. Sonrasında sorular uzman görüşüne sunulmuş ve çalışmanın amacına uygun olduğu düşünülen 6 soruluk görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmacılar çalışma grubundaki katılımcıları etkinlik sonrasında eğitim fakültesinde toplamış ve görüşmeler başlatılmıştır. Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara çalışmanın amacı ile ilgili ön bilgi verildikten sonra sorular sorulmuştur.

Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Bu yolla elde edilen veriler soruların cevaplarından hareketle ortak başlıklar halinde ya da soruların cevaplarından hareketle oluşan ortak kodlamalara göre çözümlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çalışmada bağımsız kodlama yoluyla katılımcıların verdikleri cevaplar iki uzman tarafından analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde doğrudan aktarmalarda K1, K2...şeklinde kodlama yapılmıştır. Sıkça tekrarlanan görüşler doğrudan aktarılmıştır.

Çalışmada öğrencilerin masal ve masal anlatıcılığı ile ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları görülmüşse de öğrencilerin kendilerini konuya yakın hissettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca ailelerinden masal dinleyen öğrencilerin olduğu tespit edilmiştir. Ancak düzenlenen etkinlikle birlikte ilk defa bir anlatıcıdan masal dinlediklerini söyleyen öğrencilere de rastlanmıştır. Masalların öğrencilerin hayatlarında olumlu etki ettiği ile ilgili görüşlere sık rastlanmıştır. Dil gelişimi, hayal dünyasını geliştirme, hoş görülme gibi durumlar bunlardan bazılarıdır. Genel olarak masalların önemi ve etkili olması ile ilgili olumlu izlenimlere rastlanmıştır. Çalışma sonucunda konu ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Masal, masal anlatıcılığı, frakındalık, kendini gerçekleştirme

STUDENTS'S AWARENESS OF DEVELOPMENT WORK "THE NARRATOR OF THE SALE"(SİİRT UNIVERSITY EXAMPLE)

ABSTRACT

Tales which are the effective products of oral literary tradition; has played an important role in the life of people since. Because tales; the lifestyles, customs and customs of the nations they belong to, in short, it contains whatever is in the memory of that nation. These elements are stored in his memory again to convey to his interlocutors. This transfer feature of tales has attracted the attention of conscious or unconscious people since history, and researchers in recent years; they are interested in this impressive power of the fairy tale. Some researchers focus on language teaching with fairy tales, while others focus on the transfer of culture through fairy tales.

Field experts say that tales are an effective means of teaching and transferring people's lives at every moment. It is emphasized by the field experts that the fairy tales are indispensable for the education of individuals both with pre-school and school life. In recent years, the impressive power of the fairy tale has become popular in our country and in the western world and the concept of fairy tales has become increasingly popular. Thus, storytelling; from the dark rooms of ancient times to the modern halls of the present. However, as much as the subject matter of the tale is told to be told. From this point of view, it was tried to examine the views of university students on tale and tale storytelling. In this study, semi-structured interview technique which is one of the qualitative research methods is used. With this technique, researchers make in-depth analysis of the subject or event they are studying. Thus, researchers can reach deeper information (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2008). The research working group; Siirt University scientific research projects unit part of the project, supported by a fairy tale Narrator Assoc. prof. Organized by Dr. Erhan AKIN "With Himself Performing" consists of 25 college students attending the event. A semi-structured interview question pool was created by the researchers. Afterwards, the questions were submitted to the expert opinion and a 6-question interview form which was considered to be suitable for the purpose of the study was prepared. Researchers gathered the participants in the study group at the faculty of education and the interviews were initiated. Before starting the interviews, the participants were asked questions after giving preliminary information about the purpose of the study. The data were analyzed descriptively. Based on the questions asked, the data obtained in this way can be analyzed in the form of common titles or based on the answers of the questions (Yıldırım and Şimşek, 2005). In the study, the answers of the participants by independent coding were analyzed by two experts. In the analyzes, like K1, K2 was used for direct transfer. Frequent views were directly transmitted. Although the students did not have enough knowledge about fairy tales and fairy tales, it was found that the students felt close to the subject. In addition, it was found out that there are students who listen to the fairy tale from their families. However, for the first time together with the organized event, there were also some students who said that they were listening to a tale from a narrator. Opinions about how tales have a positive effect on students' lives have been frequently seen. Language development, developing the imagination, being tolerable are some of these. In general, positive impressions about the importance and effectiveness of tales were found. As a result of the study, suggestions were made on the subject.

Keywords: Fairy tale, fairytale storytelling, frankincense, self-realization.

**YALVAÇ URAL'IN “TEMEL REİS İSPANAĞI YOĞURTSUZ YER” ADLI
KİTABINDA DEYİM, ATASÖZÜ VE İKİLEMELER**

Doç. Dr. Erhan AKIN

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Siirt.

Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Siirt.

ÖZET

Söz varlığı gerek çocuklar için gerekse yetişkinler için üzerinde durulması gereken bir konudur. Çünkü bireyler söz varlıkları kadarınca dili etkili ve verimli kullanırlar. Söz varlığı zenginleştikçe bireylerin anlama ve anlatma güçleri de gelişip zenginleşmektedir. Bu yüzden söz varlığının gelişmesi için çocuk yaşta bireylere bu bilinç aşılanmalı ve bireylerin söz varlıklarının zenginleşmesine katkıda bulunulmalıdır. Bunun en iyi örneklerinden biri de çocuk edebiyatı alanıdır. Yazarlar çocuklara yönelik yazdıkları eserlerde bu bilinçle hareket ederlerse çocukların söz varlıkları zenginleşip gelişecektir.

Buradan hareketle bu çalışmada çocuk edebiyatı yazarlarından olan Yalvaç URAL'ın “Temel Reis İspanağı Yoğurtsuz Yer” adlı kitabını söz varlığı unsurlarından olan deyim, atasözü ve ikilemeler bakımından incelenmeye çalışılmıştır. Yalvaç Ural'ın denemelerinden oluşan bu eserde, söz varlığının öneminden yola çıkarak bunu minik okurlarına ne kadar yansıtılabildiği ayrı başlıklar halinde ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmanın yöntemlerinden olan doküman incelemesi tekniği kullanılarak yürütülen çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yolu ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda incelenen kitap ile ilgili, şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Söz varlığı unsurlarını kullanan yazar, deyimleri ve ikilemeleri sıklıkla kullanmıştır. Ancak atasözlerine çok az yer vermiştir. Anlamı kuvvetlendirmek için ikilemeler kullanılmıştır. İkilemelerin kuruluşunda genellikle aynı sözcüğün tekrarıyla oluşan ikilemelerden oluştuğu görülmüştür. Zıt anlamlı, yakın anlamlı ve biri anlamlı biri anlamsız şekilde kurulan ikilemelerde eserde bulunmuştur. Deyimler açısından incelendiğinde ise; gündelik hayatta karşımıza çıkabilecek, çocukların rahatlıkla anlayabileceği deyimler kullanılmıştır. Deyim ve ikilemeler bakımından atasözüne oranla zengin olan eser, atasözlerinden bakımından zengin bir içeriğe sahip değildir. 32 denemede birkaç atasözüne yer vermek yeterli değildir. Eserlerde atasözü sayısı arttıkça geçmişten günümüze kadar süren kültürel bağı okuyucu sezer.

Okuyucuyu bu kültürel bağdan yoksun bırakmamak, kelime hazinesini zenginleştirmek için eserlerde atasözünden fazlasıyla yararlanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, Yalvaç URAL, söz varlığı,

**YALVAÇ URAL'S "TEMEL REİS İSPANAGI YOĞURTSUZ YER" NAMED IN THE
BOOK STATEMENT, SAYINGS AND REPETITION**

ABSTRACT

Vocabulary is an area for children and adults. Because individuals use the language effectively and efficiently as long as they are spoken. As vocabulary becomes richer, individuals' comprehension and narrative power grows and enriches. Therefore, in order to improve the vocabulary, this awareness should be given to the individuals at child age and the enrichment of the vocabulary of the individuals should be contributed. One of the best examples of this is children's literature. If the authors act with this awareness in the works they write for children, the vocabulary of children will be enriched and developed.

From this point of view, in this study, one of the children's literature writers, Yalvaç URAL's book varTemel Reis spinachYoghurtless Yer urt was tried to be examined in terms of idioms, proverbs and dilemmas. In this work, which is composed of the essays of Yalvaç Ural, it was tried to reveal how much it can reflect to the small readers the importance of vocabulary. The data obtained from the study which was conducted by using the document analysis technique which is one of the methods of qualitative research, was analyzed by content analysis. As a result of the analyzes conducted, the following conclusions were reached regarding the book reviewed.The author, who uses the elements of vocabulary, has frequently used phrases and dilemmas. However, he gave little space to his proverbs. The dilemmas were used to strengthen the meaning. The dilemmas were found to consist of the repetition of the same word. It has been found in the works of contradictory, close-meaning and one meaningful one, meaningfully established dilemmas. In terms of the statements in terms of; idioms which can be seen in everyday life and children can understand easily. In terms of idioms and replications, the proverb is rich in proverbs. It is not enough to include a few proverbs in 32 trials. As the number of proverbs in the works increases, the reader ties the cultural link from the past to the present. The proverb should be used in the works in order not to deprive the reader of this cultural bond and to enrich the vocabulary.

Key Words: Children's literature, Yalvaç URAL, vocabulary,

YENİ ÜRÜNLERDE MARKA SEÇİMİ VE MARKALAMA STRATEJİSİNİN BELİRLENME SÜRECİ

Dr. Öğr. Üyesi Musa ÇAKIR
Siirt Üniversitesi

ÖZET

Yeni ürünlerin ambalajlanıp isimlendirilerek pazara sunulması marka yönetimi ve marka başarısı için asla yeterli değildir. Bununla birlikte markanın tüketici zihninde ayırt edici bir özellik olarak algılanması da gereklidir. Bu süreçte markadan haberdar olma marka bilinirliği ve marka tercihi yaratılması da oldukça önemlidir. Bunda başarılı olunmak isteniyorsa yeni bir ürünün pazara lansmanında tüketicinin karşısına hangi marka ismi ile çıkılacağı, hangi marka stratejisinin uygulanacağına doğru ve tutarlı bir şekilde karar verilmelidir. Bu çerçevede bildiride yeni ürünlerde markalama stratejisi kararlarının nasıl alınacağı, nelere dikkat edileceği ve seçeneklerin işletmelere getireceği fırsatlar ve tehditler ayrıntılı bir şekilde ele alınacak ve değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Ürün, Marka, Markalama Stratejileri, Marka Genişlemesi.

**KOSGEB YENİ GİRİŞİMCİ DESTEĞİ İLE DESTEKLENEN KADIN
GİRİŞİMCİLERİN DESTEK SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR:
BİTLİS ÖRNEĞİ**

Öğr., Gör. Mehmet Akif ERÇELİK

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
(Sorumlu Yazar)

Öğr., Gör. Nurten Ebru ÖZDEMİR

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Girişimcilik hem ekonomi hem de işletme literatüründe işsizliğin önlenmesinde, ekonomik büyümenin hızlandırılmasında ve toplumsal yapıda değişimci/yenilikçi bir sürecin başlatılmasında temel faktörlerden biri olarak görülmektedir. Girişimcilik konusunda yapılan akademik çalışma sayısının küreselleşmenin de etkisiyle 80'li yıllardan sonra ve özellikle de son 20 yıllık süreçte hızlı bir şekilde artış gösterdiği ve bu konunun üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Girişimcilik konusunda yapılan akademik çalışma sayısını ve içeriklerini incelediğimizde; sayı her geçen gün artmasına rağmen, yapılan çalışmalarda kadın girişimcilik konusu yeterince irdelenmediği görülmüştür. Hâlbuki Türkiye Nüfusunun %49,8'ini kadınlar oluşturmaktadır. Bu orandan dolayı girişimcilik sadece erkekler tarafından ele alınıp incelenmesi gereken bir husus olarak irdelenirse yarısı eksik kalacağı düşünülmektedir. Kadın girişimciliğinin de tanımlanıp irdelenmesi ve desteklenmesi gerekir. Nitekim yapılan akademik çalışmalar kadın girişimcilerin de başarılarının küçümsenemeyecek seviyede yüksek olduğunu göstermiştir. Yine yapılan çalışmalar, ülkemizde kadın girişimci sayısının gitgide arttığını göstermektedir. Kadın girişimcilerin sayılarının artması, başarı nedenleri, başarısızlık nedenleri gibi başlıklar seçilerek birçok akademik çalışmaya da kadın girişimcilik konu olmaktadır. Toplumda devam eden geleneksel değer yargıları, işverenlerin eleman seçiminde erkeklere öncelik vermesi, ailenin nafakasını kazanan kişi ile ilgili beklentinin halen erkek olarak düşünülmesi vb nedenlerden dolayı ülkemizde kadın girişimcilik istenilen düzeyde gelişmemiştir.

Bu çalışmanın temel amacı Bitlis ilinde Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi'ne katılmış ve sonrasında KOSGEB tarafından verilen Yeni Girişimci Desteği'ne başvurmuş ve destekten yararlanmış kadınların tespit edilmesi ve sonrasında hem destek sürecinde hem de sonrasında açmış oldukları işletmelerdeki işlerini yürütürken karşılaştıkları sorunları ele alıp

incelemektir. Araştırmanın amaçlarından biri de elde edilen verilerin KOSGEB ile paylaşılması ve böylelikle çözümlerine katkı sunulması ve sonraki girişimci adaylarının benzer sorunları yaşamalarının önüne geçilmek istenmesidir. Destek miktarı konusunda kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık uygulanmasına rağmen hem karşılaştıkları sorun sayısının fazla olduğunun düşünülmesi hem de desteğe başvuru yapan kadın sayısının az olması incelenmesi gereken önemli bir konu olarak görülmüştür. Araştırma yöntemi olarak, kantitatif alan araştırması içerisinde değerlendirilen nitel görüşme tekniklerinden, görüşme (Mülakat) tekniği kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde, yüz yüze mülakatlarda tek bir araştırmacı görev almıştır. Görüşülen kadın girişimcilerin verdikleri cevaplar tek tek değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda kadın girişimcilerin KOSGEB desteklerine ulaşmada güçlük çektikleri, desteğin miktar olarak tamamından yararlanamadıkları, taahhüt süreci tamamlanırsa işletmelerini kapatmak istedikleri, personel ve kira desteğinden hiç yararlanamadıkları, belge sunma konusunda zorluk çektikleri, iş planını yazma ve uyma konusunda bir bilgilerinin olmadığı ve benzer birçok sorunlarının olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Kadın Girişimci, KOSGEB Destekleri

SOSYAL GÜVENLİK SORUNLARINA ÇÖZÜM OLARAK GELİŞTİRİLEN
SOSYAL GÜVENLİK REFORMLARI ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ

Öğr. Gör. Nurten Ebru ÖZDEMİR

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu(Sorumlu Yazar)

Öğr. Gör. Mehmet Akif ERÇELİK

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Sosyal Güvenlik kavramı, toplumu oluşturan herkesin doğumundan ölümüne kadar bütün hayatını ilgilendiren kapsamlı bir sosyal politika aracıdır. Sosyal güvenlik, toplumdaki tüm bireylerin karşılaşılabilecekleri sosyal risklere karşı korunması amacıyla gerekli önlemleri alan ve doğabilecek zararları karşılayan bir sistemdir. Söz konusu olan bu sistem tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok karmaşık ve ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Günümüzde yaşanan ekonomik ve toplumsal gelişmeler nedeniyle sosyal güvenlik sistemlerinde ortaya çıkan gelişmelere uyum sağlamak zorluk yaşanmaktadır. Ülkemizde karşılaşılan temel zorluklar ve sorunlar; sosyal güvenliğin tüm toplumu kapsamaması, devlet katkısının yetersizliği, prim tahsilâtının yetersizliği, kayıtdışı uygulamalar, önceki yıllarda erken yaşlarda emekli edilmiş bireylerin çokluğu, aktif pasif sigortalı dengesinin bozulması, fonların etkin ve verimli değerlendirilememesi, devlet ağırlıklı yönetim ve politik müdahaleler, norm ve standart birliğinin kısmen de olsa olmaması şeklinde sıralanabilir. Bu zorluk ve sorunların üstesinden gelebilmek ve Türkiye’deki sosyal güvenlik sisteminin gelişimi ve yeniden düzenlenmesi ile ilgili uzun vadeli çalışmalar yapılmış ve sosyal güvenlik sistemlerinde kapsamlı reformlara gidilmiştir. Çalışmada geçmişten günümüze söz konusu bu reformların tamamı incelenmiştir. Reform diye nitelendirilebilecek ilk çalışma 1999 yılında çıkarılan 4447 sayılı yasadır.

Bu çalışmada finansmanla ilgili sorunlar azaltılmaya çalışılmıştır. Ancak erken emeklilik, yukarıda sayılan problemler ve sosyal güvenlik açığının gitgide artmasından bu reformdan çok da sonuç alınamamıştır. 1999'dan günümüze 4497, 4632, 5502, 5510 ve 5754 sayılı kanunlarda yine sosyal güvenlik reformu için çıkarılmış yasalardır. Bunlar içerisinde en kapsamlısı 5510 sayılı yasadır. 5510 ve önceki sayılan kanunlar da reform kapsamında ilk çıkarılan yasa olan 4447 sayılı yasa gibi sosyal güvenlik sorunlarına çözüm olamamıştır. Reformlara rağmen, sosyal güvenlik sistemlerinde yaşanan aksaklıklar ve ortaya çıkan açıklar kapatılmadığı görülmüştür. Sosyal güvenlik sorunlarının çözümü için başka araçların da kullanılması gerektiği reformların yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik, Türkiye'de Sosyal Güvenlik Reformu, Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Güncel Sorunları

MÜZİK TEORSİ DERSİNDEKİ ARALIK KONUSUNUN PRATİK ÖĞRETİLMESİ ÜZERİNE YAKLAŞIMLAR

Doç. Dr. Rohat CEBE

Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü

ÖZET

Müzik dilinin kurallarını belirleyen ve bunların kullanılışlarını açıklayan, müzikolojiden özerkleşerek kendi başına müziği inceleyen bir bilim dalı olan müzik teorisi içerisinde birçok konuyu barındırır. Bu konulardan birisi de aralıklardır. Herhangi bir sestten başka bir sese olan mesafeye aralık denir. Aralıklar ve aralıkların teorik ve tınısal farklılıkları müzik teorisi dersinin en temel konularından birisidir. Aralık konusun öğrencilere basit ve anlaşılır bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Bu konuyu iyi öğrenemeyen bir öğrenci müzik teorisi dersi başta olmak üzere müzik ile ilgili birçok derste başarılı olamayacak, aralık konusunun uzantısı olan diğer konuları iyi bir şekilde anlayamayacaktır. Bu açıdan aralık konusunun hem teorik hem de pratikteki tınısal farklılıklarının iyi öğrenilmesi gerekmektedir. Türkiye'deki müzik teorisi ders notlarına ve müzik teorisi kitaplarına bakıldığında aralık konusunun anlaşılır bir şekilde detaylandırılmadığı görülmektedir. Bu da öğrencilerin konuyu anlamasını geciktirmekte ve öğrenme sürecini uzamaktadır. Bu çalışmada var olan teori kitaplarındaki aralık konusunun aktarımı, aralıkların iyi anlaşılabilmesi için uygulanabilecek pratik teoriler ve bu teoriler ışığında değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Teorisi, Müzik Teorisi Dersi, Aralıklar

APPROACHES TO THE PRACTICAL TRAINING OF THE INTERVAL OF MUSIC THEORY LESSON

ABSTRACT

Music theory, which defines the rules of music and explains their use, is autonomized from musicology and examines music on its own. One of these issues is the subject of intervals.

The distance from any sound to another sound is called an interval. The theoretical and traumatic differences of intervals and ranges are one of the most fundamental subjects of music theory. A student who cannot learn this topic will not be successful in music theory lesson, especially in music lessons. He will not understand well the other issues that are the extension of the interval issue. In this respect, the theoretical differences of both theoretical and practical aspects of the subject matter should be learned. When we look the music theory course notes and music theory books in Turkey is not clearly detailed in the range of topics.

This delays the students' understanding of the subject and prolongs the learning process. In this study, the theory of the interval in the existing books, the practical theories that can be applied in order to understand the ranges well and the evaluations will be made in the light of these theories.

Keywords: Music Theory, Music Theory Lesson, Intervals.

MÜZİK TEORSİ DERSİNDEKİ ÜÇ SESLİ AKORLAR KONUSUNUN PRATİK ÖĞRETİLMESİ ÜZERİNE YAKLAŞIMLAR

Doç. Dr. Rohat CEBE

Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü

ÖZET

Müzik dilinin kurallarını belirleyen ve bunların kullanılışlarını açıklayan, müzikolojiden özerkleşerek kendi başına müziği inceleyen bir bilim dalı olan müzik teorisi, içerisinde birçok konuyu barındırır. Bu konulardan birisi de üç sesli akorlardır. Herhangi bir sestem üçlü ve beşli çıktığında kurulan dikey bütünlüğe üç sesli akor denir. Herhangi bir sestem çıkılacak üçlü ve beşlinin niteliği akora verilecek tanımlamayı belirler. Bu açıdan akorların niteliklerinin anlaşılabilmesi için aralık konusunun iyi bilinmesi gerekmektedir. Akor en az üç sestem oluşsa da bazı teori kitaplarında iki sestem oluşan bütünlüğe de akor dendiği görülmektedir. Türkiye’de yayınlanan teori kitaplarında üç sesli akorlar konusu tam olarak anlaşılabilir bir şekilde detaylandırılmamıştır. Bu çalışmada Müzik Teorisi Dersinin en temel konularından biri olan bu konunun var olan bazı teori kitaplarındaki aktarım biçimleri, bu aktarım biçimleri ışığında konunun detaylandırılması ve detaylandırmaların pratik bir şekilde öğretilmesi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Teorisi, Müzik Teorisi Dersi, Üç Sesli Akorlar.

**APPROACHES TO PRACTICAL TRAINING OF THREE VOICE CHORDES IN
MUSIC THEORY**

ABSTRACT

Music theory, which defines the rules of music and explains their use, is autonomized from musicology and examines music on its own. One of these issues is the subject of three voice chords. The vertical integrity established when the triple and five is output from any sound is called a three voice chord. The nature of the trio and the quintet to be out of any voice determines the definition to be given to the chord. In order to understand the qualifications of the chords in this respect, it is necessary to know the subject of the range well. Although the chord is composed of at least three sounds, in some theory books it is seen that the two-tone integrity is called chord. Three voice chords issues not detailed in the theory books published in Turkey in a way that can be fully understood. In this study, one of the most important subjects of the Theory of Music course will be the transfer forms in some of the existing theory books, the elaboration of the subject in the light of these forms of transfer and the practical teaching of the elaborations.

Keywords: Music Theory, Music Theory Lesson, Three Voice Chords.

TÜRKİYE'DE FİNANSAL DEĞİŞKENLER ARASINDA FREKANS BAZLI (DALGACIKLAR) İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Remzi GÖK

Dicle Üniversitesi, İİBF, İşletme, Diyarbakır

ÖZET

Bu çalışmada finansal değişkenlere ait (Bist100, 2 yıllık tahvil faizi, 5 yıllık CDS, sepet kur, gram altın) 2011-01-14 ve 2019-04-30 arası günlük kapanış fiyatları kullanılarak zaman ve frekans bazlı ilişkiler incelenmiştir. Finansal piyasalarda yer alan farklı yatırım/işlem dönemlerine sahip katılımcılara değişkenler arasındaki gerçek ilişkiyi sunabilmek amacıyla hem zaman bazlı eşbütünleşme, nedensellik hem de frekans bazlı (WTC) nedensellik testleri tercih edilmiştir. Tanımlayıcı test sonuçlarına göre ortalama en yüksek getiriyi sunan değişkenler gram altın (6,24%) ve döviz (6,10%); volatilitesi en yüksek değişkenler ise CDS (29,79%) ve tahvil faizi (13,33%) değişimleridir. Standart (ADF, PP, KPSS) ve iki yapısal kırılmalı (Lee ve Strazizich) test sonuçlarına göre değişkenler düzeyde birim köklü, birinci farkında ise durağandır, diğer bir ifadeyle değişkenler $I(1)$ 'dir. Bir sonraki aşamada, tüm değişkenler arasında bir eşbütünleşme (uzun dönemli) ilişkisinin var olup olmadığını incelemek üzere iki yapısal kırılmalı Hatemi-J eşbütünleşme testi uygulanmıştır. Doğal logaritmik değerlerin kullanıldığı testte, altın hariç diğer tüm bağımlı değişkenlerle bağımsız değişken faiz oranı arasında uzun dönemli 5% düzeyinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Benzer şekilde, altın hariç diğer değişkenlerle CDS arasında; Bist100 endeksi ile faiz ve Bist100 endeksi ile CDS arasında; faiz hariç diğer finansal değişkenler ile sepet kur arasında ve altın değişkeni ile Bist100 ve sepet kur arasında, değişen anlamlılık seviyelerinde, uzun dönemli eşbütünleşme ilişkisi gözlemlenmiştir. Eşbütünleşme ilişkisine sahip değişkenler arasında hata terimine dayalı Granger nedensellik testi (VECM) uygulanmıştır. Buna göre tahvil faizi ile Bist100 ve CDS ile sepet kur arasında kısa dönemli çift yönlü nedensellik tespit edilmiştir. Ayrıca, tahvil faizi sepet kurun; CDS tahvil faizi ve Bist100 değişkenlerinin; sepet kur Bist100 ve altının kısa dönem Granger nedenidir. Diğer taraftan, Bist100 ve CDS değişkenleri arasında çift taraflı uzun dönem nedensellik ilişkisi bulunmuştur. Farklı durağanlık mertebelerine sahip değişkenler arasında nedensellik ilişkisini tespit edebilen Hatemi-J simetrik nedensellik test sonuçlarına göre Bist100 ile tahvil faizi ve CDS ile sepet kur arasında çift yönlü simetrik nedensellik bulgusuna ulaşılmıştır. Faiz oranı ve Bist100 değişkenlerindeki gelişmelere bakarak sepet kurun; CDS oranlarını kullanarak tahvil faizinin

ve Bist100 endeksinin; tahvil faizi, CDS, Bist100 ve sepet kuru gelişmeleri dikkate alınarak altın fiyatlarının gelecekteki fiyat değişimleri konusunda bilgi edinilebilir. Altın fiyatlarından finansal değişkenlere doğru ise herhangi bir anlamlı nedensellik ilişkisi sonucuna ulaşılamamıştır. Dalgacıklar bağdaşıklığı (wavelet coherence) analizinden elde edilen sonuçlar, eşbütünleşme/nedensellik test sonuçlarını teyit etmekle beraber ilişkinin zaman ve frekans boyutuna göre farklılaştığını göstermektedir. Faiz oranı ve altın fiyatları orta ve uzun periyotlarda aynı yönde hareket etmekte, dönem ortasında tahvil faizi altın fiyatlarını, dönem sonunda ise altın fiyatları tahvil faizlerini takip etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eşbütünleşme, Granger, Dalgacıklar, Frekans.

A RESEARCH ON FREQUENCY BASED (WAVELET COHERENCE) RELATIONSHIP AMONG FINANCIAL VARIABLES IN TURKEY

ABSTRACT

We study the co-movement among financial variables including the daily closing prices of Bist100, interest rates, CDS, currency basket, and gold in Turkey over a sample period spanning from January 14, 2011, to April 30, 2019. By using the cointegration and causality tests and wavelet coherence, we aimed to offer the true dynamics of the relationships for the agents with different holding periods. Descriptive test results show that the highest returns are generated by gold (6,24%) and currency basket (6,10%); the most volatile variables are changes in CDS (29,79%) and interest rates (13,33%). According to conventional (ADF, PP, KPSS) and Lee & Strazizich (2003) unit root tests, our variables have unit roots in log-level but become stationary at their first-differences, namely, they are $I(1)$. Next, we conduct a cointegration test prepared by Hatemi-J (2008) with two unknown structural breaks. There exist significant cointegrated links at 5% level between interest rates and the other variables, with the exception of gold prices. Similarly, the cointegration test reveals a long-run equilibrium between CDS & interest rates, Bist100, and currency basket; Bist100 & interest rates and Bist100 & CDS; currency basket & the other variables excluding interest rates, gold prices & Bist100 and currency basket at different significant levels. Afterward, the causality test based on VECM is applied for cointegrated variables.

The results provide significant bidirectional causalities between interest rates & Bist100 and CDS & currency basket in the short run. Furthermore, the short-run causality seems to be running from interest rates to currency basket; CDS to interest rates and Bist100, and currency basket to Bist100 and gold prices. Moreover, a bidirectional Granger-causal relationship arises between Bist100 and CDS in the long-run. By applying the symmetric causality test of Hatemi-J (2006), causal relationships between Bist100 & interest rates and CDS & currency basket are characterized by a feedback system. Interest rates and Bist100 are the reliable indicators of future growth in currency basket; CDS Granger-causes interest rates and Bist100; gold prices are led by interest rates, CDS, Bist100 and currency basket. We do not find any causality associations between gold prices and financial variables. In accordance with our findings from the cointegration/causality tests, the wavelet coherence method shows that the degree of the relationships varies over time- and frequency domains. The co-dependency between interest rates and gold prices is positive in the medium and long periods; gold prices lead interest rates in the medium, interest rates lead gold prices at the end of the period.

Keywords: Cointegration, Granger, Wavelet Coherence, Frequency

**EĞİTİM HİZMETLERİNİN NİTELİĞİ: SİİRT E TİPİ KAPALI VE AÇIK CEZA
İNFAZ KURUMLARINDA BİR ÇALIŞMA**

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet SAYLIK

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü

Servet BAYSAL

Siirt Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Bölümü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Siirt E tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Siirt Açık Ceza İnfaz Kurumu Eğitim hizmetlerinin niteliğinin eğitim hizmetlerini yürütmekle görevli çalışanların bakış açılarına göre incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemine göre desenlendirilmiştir. Bu araştırmanın örneklemini, Siirt Ceza İnfaz Kurumları'nın eğitim servislerini yürüten ve aktif olarak çalışan 16 personel oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış anket formu uygulanmış veriler içerik analizi kurallarına göre çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cezaevi, Eğitim, Eğitim Servisi, Ceza İnfaz Kurumu

**QUALIFICATION OF EDUCATIONAL SERVICES: A STUDY IN SİİRT TYPE E
CLOSED AND OPEN PENITENTIARY INSTITUTIONS**

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the quality of education services of Siirt E Type Closed Penitentiary Institution and Siirt Open Penitentiary Institution according to the point of view of the employees who are responsible for carrying out the education services. The research was designed according to qualitative research method. The sample of this research consists of 16 staff who are active in the education services of Siirt Penal Institutions. The data applied to the semi-structured questionnaire were analyzed according to the rules of content analysis.

Keywords: Prison, Education, Penal Execution Institution

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM İLE BELİRSİZLİKTE KAÇINMA ARASINDAKİ İLİŞKİ

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet SAYLIK

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, Siirt

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve belirsizlikten kaçınma düzeylerinin belirlenmesi, aralarındaki ilişkinin incelenmesi ve tutum ve belirsizlikten kaçınma düzeylerini etkileyen değişkenlerin saptanmasıdır. Araştırmanın hedef evreni, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 1867 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada gerekli verileri toplamak üzere “tabakalı örnekleme” yöntemi uygulanmış ve 384 öğrenciden veri toplanmıştır. Çalışmada “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” ve “Bireysel Kültür Değerleri Ölçeği- CVSCALE” uygulanmıştır. Analizlerde Pearson Korelasyon Katsayısı, t-test ve ANOVA kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, belirsizlikten kaçınma, öğretmen adayları.

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ATTENTION TO THE TEACHING PROFESSION AND THE UNCERTAINTY AVOIDANCE

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the attitudes of the students of the Siirt University Faculty of Education towards the teaching profession and to determine the level of uncertainty avoidance, to examine the relationship between them and to determine the variables affecting the levels of attitudes and uncertainty avoidance. The target population of the study consists of 1867 students studying at Faculty of Education. The sample of the study consisted of 384 students chosen by stratified sampling method. Pearson Correlation Coefficient, t-test and ANOVA were used in the analyzes.

Keywords: Attitude toward teaching profession, uncertainty avoidance, pre-service teachers.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GELECEKTEKİ KARIYERLERİNE İLİŞKİN OTOBİYOGRAFİK BAKIŞ AÇILARI

Uzman Psikolojik Danışman Serdar ALKIN

Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğü (Sorumlu Yazar)

Öğr. Gör. Ozan KORKMAZ

Siirt Üniversitesi, Erüh MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Öğr. Gör. Yahya AKTU

Siirt Üniversitesi, Erüh MYO, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü

ÖZET

Örgütlerin faaliyet gösterdiği ekonomik ve sosyal bağlamlar, küreselleşmenin etkisi ve teknolojiye hızlı değişimler nedeniyle uyum taleplerini arttırmış ve işgücü piyasası son yıllarda büyük ölçüde değişmiştir. Bireyin öngörülemez, dengesiz ve daha esnek istihdam ilişkileri ile başa çıkabilmesini sağlayan şeylerden bir tanesi istihdam edilebilirliktir. Algılanan istihdam edilebilirlik işgücü piyasasında sürdürülebilir istihdam yoluyla kendi kendine yeterli gelecek şekilde hareket ederek, potansiyelini gerçekleştirme kapasitesi şeklinde ifade edilmektedir. Kişinin algılanan gelecekteki istihdam edilebilirliği, kariyer benliğinin gelecekteki temsilini ifade eder. Bu çalışmanın amacı düşük ve yüksek düzeyde algılanan istihdam edilebilirliğe sahip üniversite öğrencilerinin gelecekteki kariyerlerine ilişkin otobiyografik algılarını incelemektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim (fenomenoloji) desenine dayanmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Bu çalışmada kriter olarak Algılanan Gelecekteki İstihdam Edilebilirlik Ölçeğinin Türkçe formundan aldıkları puanlara göre en yüksekten en düşüğe göre sıralanmış 78 öğrenciden, %27'lik üst ve alt dilimde bulunma göz önünde bulundurulmuştur. Çalışma grubu çoğunluğu kadın ve yaş ortalaması 20.71 olan katılımcılardan oluşmaktadır. Veriler Gelecekteki İstihdam Edilebilirlik Ölçeğinin Türkçe formu ve Gelecekteki Kariyer Otobiyografisi adlı veri toplama araçlarıyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen nicel verilere ait betimsel analizler SPSS 25 paket programı ile nitel veriler ise bilgisayar ortamında araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Bu araştırmada geçerliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla deşifre edilen yazılar kuramsal alt yapıda sunulan genel temalara uygun şekilde kodlanmış, kodlamalar sonrası karşılıklı değerlendirme yapma gibi çoklu veri kaynakları kullanılmış ve nitel verilerden elde edilen bulgular ile gelecekteki kariyer otobiyografilerine ilişkin algılara ait ana tema ve alt temalara uygunluk çalışma

boyunca sürekli kontrol edilmiştir. Yapılan içerik analizi sonuçlarına göre gelecekteki istihdam edilebilirliklerine ilişkin algısı yüksek olan (üst grup) bireylerin daha çok başarıyı hedefledikleri ve daha az iş güvenliği hakkında görüş bildirdikleri söylenebilir. Benzer şekilde, gelecekteki istihdam edilebilirliklerine ilişkin algısı düşük olan (alt grup) bireylerin ise üst gruptakilere göre işinde daha fazla iş güvenliğiyle ilgili görüş belirttiği ve daha az başarıya odaklandığı görülmektedir. Araştırmanın sonuçları gelecekteki istihdam edilebilirliklerine ilişkin algıların bireylerin gelecekteki kariyerlerine ilişkin otobiyografik bakış açılarında etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarından araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gelecekteki istihdam edilebilirlik, Gelecekteki kariyer otobiyografisi, Kariyer danışmanlığı.

UNIVERSITY STUDENTS' AUTOBIOGRAPHIC PERSPECTIVES ON THEIR FUTURE CAREER

ABSTRACT

The economic and social contexts in which organizations operate have increased their demands for compliance due to the impact of globalization and rapid changes in technology, and the labor market has changed dramatically in recent years. One of the things that allows the individual to cope with unpredictable, unstable and more flexible employment relationships is employability. Perceived employability is defined as the capacity to realize its potential by acting in a self-sufficient manner through sustainable employment in the labor market. The perceived future employability of the person refers to the future representation of career self. The aim of this study is to examine the autobiographical perceptions of university students with low and high perceived employability in their future careers. The research is based on a phenomenological from qualitative research approaches. Participants of the study were determined by criterion sampling from purposeful sampling methods. In this study, it was taken into consideration that 78 students who were ranked from highest to lowest and 27% in upper and lower sections were taken into consideration according to the scores obtained from Turkish version of Perceived Future Employability Scale. The study group consisted of the majority of women and the average age of the participants was 20.71. The data were obtained by using the Turkish form of the Perceived Future Employability Scale

and data collection tools named Future Career Autobiography. The descriptive analysis of the quantitative data obtained from the research was coded by SPSS 25 package program and the qualitative data were coded by the researchers in the computer environment. In order to ensure validity and reliability in this research, the encoded articles were coded in accordance with the general themes presented in the theoretical infrastructure, multiple data sources such as mutual evaluation after coding were used and compliance with the main themes and sub-themes of the perceptions of qualitative data and the perceptions of future career autobiographies has been continuously checked throughout the study. According to the results of content analysis, it can be said that individuals with higher perceptions about their future employability (upper group) aim to achieve more success and report less job security. Similarly, individuals with lower perceptions of their future employability (low group) are more likely to have an opinion on job security than their counterparts and focus on less success. The results of the study reveal that perceptions about future employability are effective in autobiographical perspectives on the future careers of individuals. Various suggestions were made to the researchers from the research results.

Keywords: Perceived future employability, Future career autobiography, Career counseling.

KADIN YÖNETİCİLERİN “CAM TAVAN SENDROMU”YLA BAŞA ÇIKMA DENEYİMLERİ

Öğr. Gör. Yahya AKTU

Siirt Üniversitesi, Eruh MYO, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü

(Sorumlu Yazar)

Öğr. Gör. Ozan KORKMAZ

Siirt Üniversitesi, Eruh MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

ÖZET

Dünyada gerek ülkeler gerekse dünya ortalaması bazında ele alındığında, dünya nüfusunun yaklaşık yarısının kadın olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek sayısının birbirine çok yakın olmasına rağmen günümüzde kadınların yönetici pozisyonunda erkeklere göre çok daha az sayıda oldukları görülmektedir. Bu açıdan kadın yöneticilerin kariyer basamaklarında yükselirken yaşadıkları sıkıntıların neler olduğunu incelemek önemlidir. Ayrıca kadın yöneticilerin bu sıkıntılarla nasıl başa çıkmaya çalıştıklarını öğrenmek iş ve kariyer yaşamında hem erkeklere hem de kadınlara bir yol gösterebilir. Kadınların çalışma yaşamında yükselmelerinin ve gelişmelerinin engellenmesi cam tavan sendromu olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla cam tavan sendromunun hem doğu hem de batı toplumlarında olabileceği ve kadınların erkeklerden farklı olarak kariyerlerinde birtakım zorluklarla karşılaştığı bir gerçektir. Bu çalışmanın amacı, kadın yöneticilerin cam tavan sendromuyla nasıl başa çıkmaya çalıştıklarını araştırmaktır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim (fenomenoloji) desenine dayanmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Bu ölçütler sırasıyla kadın yönetici olma, ayrımcılığa maruz kaldığını düşünme, ayrımcılıkla başa çıkmaya çalışma durumunun olmasıdır. Katılımcılar, yaşları 25-38 arasında değişen 9 kadın yöneticiden oluşmaktadır. Verileri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bilgisayar destekli nitel veri analizi programından (NVivo11) yararlanılarak veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu çalışmada geçerliği ve güvenilirliği sağlamak için araştırma süreci boyunca yazılı alan notları, açık uçlu soru formunun değerlendirmesi sonrası karşılıklı değerlendirmeler, cam tavan kavramının kavramsal çerçevesi gibi çoklu veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Yapılan içerik analizi sonuçlarına göre, kadın yöneticilerin kariyer yükselmelerinde engel olan durumların başında toplumun olumsuz bakış açısının

olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları kadın yöneticilerin cam tavan sendromuyla başa çıkmak için eğitim, psikolojik destek aradıklarını ve kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarından hareketle kadın yöneticilere, araştırmacılara ve politika üreticilere çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cam tavan sendromu, Kadın yöneticiler, Psikolojik destek, Kariyer.

EXPERIENCE OF WOMEN EXECUTIVES WITH GLASS CEILING SYNDROME

ABSTRACT

When it is considered in terms of countries and world average in the world, it is seen that almost half of the world's population is female. Although the number of men and women is very close to each other, it is seen that women are in a lesser number than men in managerial positions. In this respect, it is important to examine the problems that women managers face while they are rising in their career steps. In addition, learning how women managers are trying to deal with these problems can lead to both men and women in work and career life. Glass ceiling syndrome is defined as the prevention of women's rise and development in working life. Therefore, it is a fact that glass ceiling syndrome may be in both eastern and western societies and women face difficulties in their careers, unlike men. The aim of this study is to investigate how women managers try to deal with glass ceiling syndrome. The research is based on a phenomenological from qualitative research approaches. Participants of the study were determined by criterion sampling from purposeful sampling methods. These criteria are to be female managers, to think that they are discriminated against and to deal with discrimination. Participants consisted of 9 female managers aged 25-38. A semi-structured interview form was used to collect the data.

The data were analyzed using the content analysis method using the computer aided qualitative data analysis program (NVivo11). In this study, multiple data sources such as written field notes, evaluation of the open-ended questionnaire, mutual evaluations and conceptual framework of the concept of glass ceiling were used to ensure validity and reliability. According to the results of content analysis, it is seen that there is a negative point of view of society at the beginning of the situation which prevents women managers from increasing their career. The results of the research reveal that female managers are seeking education, psychological support and trying to develop themselves in order to cope with glass ceiling syndrome. Based on the results of the research, several suggestions were made to women managers, researchers and policy makers.

Keywords: Glass ceiling syndrome, Women managers, Psychological support, Career.

ERGENLERİN EBEVEYN TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)

Doç. Dr. Ayşe Dilek ÖĞRETİR ÖZÇELİK

Gazi Üniversitesi

Gülistan BALCI ELHAKAN

Gazi Üniversitesi

PROBLEM DURUMU

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren hızlı bir değişim ve gelişim süreci yaşamaktadır. Bu sürecin her döneminde gelişim hızı ve özellikleri değişmektedir. Ergenlik dönemi gelişimin en hızlı ve kritik olduğu dönemlerden biridir. Bu sürecin başında çocukluk dönemini tamamlayan birey, süreç sonunda yetişkinliğe geçiş yapmaktadır. Ergenlik dönemi, bedensel değişikliklerle başlamakta cinsiyet özelliklerinin gelişmesi kimlik arayışı ve benlik kavramının gelişimi ile tamamlanmaktadır. Bütün değişiklikleri aynı anda yaşamak zorunda kalan ergen dönemi başarı ve sağlıklı olarak bitirebilmesi için akran ve ebeveyn desteğine ihtiyaç duymaktadır (Aksoy ve Temel, 2005). Ebeveynlerin bu dönemdeki tutum ve davranışları ergen bireyin sağlıklı kişilik ve benlik kavramının oluşmasında en etken faktör olduğu belirtilmektedir. Ebeveynler, çocuklarına karşı farklı tutumlar sergileyebilmekte bazı aileler demokratik ve hoşgörülü tutumlar sergilerken, bazıları otoriter ve kayıtsız tutumlar sergileyebilmektedir (Yavuzer, 2005).İlgili literatürler tarandığında ebeveyn tutum ve davranışlarının; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, sosyo-ekonomik durum, ebeveynin çalışma durumu, çocuk sayısı, çocuk sırası vb. faktörlere göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Sonuç olarak dünyada ne kadar çocuk var ise o kadar ebeveyn tutumu sergilenmektedir (Şendil, 2003). Bu sarmal yapı içerisinde var olan tüm unsurlar ebeveyn tutumunu aktif bir şekilde etkilemektedir.

AMAÇ

Araştırmanın genel amacı Bingöl il merkezinde eğitim gören 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ebeveyn tutumlarının bazı değişkenler açısından incelemesidir. Bu amaca bağlı olarak şu sorulara cevap aranmaya çalışılacaktır.

1. Öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
2. Öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları yaşa göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları kardeş sayısına göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları aile gelirine göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları aile eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları madde kullanıp\kullanmamaya göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Bingöl il merkezinde bulunan okullarda okuyan ergenler oluşturacaktır. Örnekleme ise aynı öğretim yılında Bingöl il merkezindeki okullarda okuyan 5701 ergenlerden oranlı örneklem yöntemiyle alınacak 500 ergen oluşturacaktır. Bu çalışmada ergenlerin tümüne Kişisel Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçeği uygulanacaktır.

BULGULAR

Bugüne değin yapılan araştırmalar ergenlerin ebeveyn tutumlarının değişkenlere göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. (örn; Tuzgöl, 1998; Şimşek, 2006; Topbaş ve Yılmaz, 2007; Sezer, 2010; Aktaş, 2011; Tire, 2011; Topuksal, 2011; Orçun Yücel, 2017; Sayışman, 2018). Mevcut araştırma bulgularının da bu doğrultuda olması beklenmektedir. Algılanan ebeveyn tutumlarının; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, kardeş sayısı, okuduğu okul türü, evcil hayvan besleme ve sportif faaliyetler gibi demografik değişkenlere göre gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaşması beklenmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Verilerden elde edilen bulguların sonuçları açıklanacak ve tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, ebeveyn, ebeveyn tutum, otoriter tutum

KAYNAKÇA

Aksoy, A. ve Temel, F.(2005). Ergen ve Gelişimi. Ankara: Nobel.

Aktaş, S. (2011). 9. sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Şendil, Gül. (2003). Çocuk, ergen ve anne baba. İstanbul: Çantay.

Şimşek, A. (2006). Duygusal zekanın ana baba tutumunun ve doğum sırasının tercih edilen liderlik tarzına etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tire, Y. (2011). Ön ergenlerde olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Toktamış, A. (2008). Erinlik dönemi öğrencilerinin ebeveyn tutumları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tuzgöl, M. (1998). Ana-baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yavuzer, H. (2005). Ana-baba ve çocuk. İstanbul: Remzi.

GÜLİSTAN TERCÜMESİ'NDE ORGAN ADLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz AKDEMİR

Siirt Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Dillerin söz varlığı ortaya konulurken dile yerleşen kavramlar önemli bir yer tutar. Bunların başında organ isimleri, hayvan isimleri, sayı isimleri gibi kavramlar akla ilk gelenlerdir. Bu kavramlar, gösterdiği nitelikler bakımından başta dil ailelerinin tespiti üzere dil öğretimi, dil tarihi ve dil grameri gibi dil incelemelerinde ilk başvuru kaynakları olmuştur. Nitekim Doerfer (2000) dil akrabalıklarının tespitinde ana temel sözcükler içine dahil ettiği kimi organ adlarının diller arasında var olan akrabalık veya ödünçleme ilişkisini açığa çıkaran önemli bir bulgu olduğunu ortaya koymuştur. Bu noktada dillerin tarihi seyrinin aydınlatılmasında organ adları önemli bir yer tutmaktadır. Türk dili organ adları bakımından zengin bir envantere sahiptir. Yan, ara ve ana temel sözcükler olarak kategorize edebileceğimiz organ adları ilk yazılı kaynaklardan günümüze değin kullanılmaya devam etmiştir. Eldeki çalışma Gülistan Tercümesi'nde yer alan organ adlarını ihtiva etmektedir. Eser incelemesinde yaklaşık 40 tane organ adı tespit edilmiştir. Bunlar: *ark*, *aya*, *ayağ*, *ağız*, *avuç*, *arka*, *barmağ*, *baş*, *bal(ı)n*, *beden*, *burun*, *boyun*, *bağarsuk*, *dudağ*, *il*, *igin*, *kan*, *karın*, *kaş*, *kol*, *kögüs*, *köz*, *kulak*, *köñül*, *saç*, *sünük*, *ten*, *tiş*, *topuk* gibi Türkçe sözcükler ile *çehre*, *'ayn*, *ciger*, *derün*, *qadem*, *qafā*, *keff*, *lal'at*, *mağz*, *sem'*, *rüy* gibi Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerdir. Bu organ isimleri Gülistan Tercümesinde yaklaşık olarak 550 kez geçmektedir. Bu organ isimlerinden en çok kullanılan *il* kelimesi olup metinde 176 kez geçmektedir. Eserde yer alan bütün organ adları tespit edilmiş, Orhun, Uygur ve Karahanlı dönemlerindeki durumuyla karşılaştırıldıktan sonra çağdaş lehçelerdeki durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler; Türk dili, Orta Türkçe, Türkçe adlar, Sözlükbilim, Gülistan Tercümesi, Organ adları

ABSTRACT

While the vocabulary of the languages is put forward, the concepts that are placed in the language occupy an important place. These are the first names that come to minds such as organ names, animal names and number names. These concepts were the first reference sources in language studies such as language teaching, language history and language grammar, in particular, the identification of language families. As a matter of fact, Doerfer (2000) found that some organ names that he included in the main basic words in the determination of language kinship are an important finding revealing the

relationship of kinship or borrowing between languages. At this point, organ names play an important role in clarifying the history of languages. The Turkish language has a rich inventory of organ names. The names of the organs that we can categorize as a side, intermediate and main keywords have continued to be used from the first written sources to the present day. The current study contains the names of the organ in *Gülistan Translation*. About 40 organs have been identified in the study. These: *arç, aya, ayak, ağız, avuç, arka, 'ayn, barmaç, baş, bal(ı)n, beden, burun, boyun, bağarsuğ, dudak, il, igin, kan, karın, kaş, keff, kol, köğüs, köz, kulak, köñül, saç, süñük, ten, tiş, topuğ* gibi Türkçe sözcüklerle; *çehre, ciger, derün, kadem, kafā, lal'at, mağz, sem', rüy* words of Arabic and Persian origin. This organ names in *Translation Gulistan* pass about 550 times. This body is the most commonly used words from the names of the provinces pass 176 times in the text. all the bodies have been identified names appear in the work, Orkhon, Uyghur and then compared with the situation in Karakhanid has tried to present the situation in contemporary dialects.

Key Words: Turkish language, Middle Turkish, Turkish nouns, Lexicology, *Gülistan Tercümesi*, names of organs

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN PATERNALİST (BABACAN) LİDERLİK
DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL GÜVEN DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Doç. Dr., Veysel OKÇU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. (Sorumlu Yazar)

İbrahim GİDER

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin paternalist (babacan) liderlik davranışlarının öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini hangi yönde ve düzeyde etkilediğini belirlemektir. Araştırmanın evrenini Siirt ili Kurtalan ilçe merkezindek 11 ilkokul ve 11 ortaokulda görev yapan toplam 588 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada evrende çok fazla öğretmen sayısının olmaması ve ulaşım kolaylığı nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırma 278 sınıf öğretmeni ve 310 branş öğretmeni olmak üzere toplam 411 öğretmenden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada "Paternalist (Babacan) Liderlik Ölçeği" ve "Örgütsel Güven Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma da veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon ve regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin genel olarak okul yöneticilerinin paternalist (babacan) liderlik davranışları ile ilgili algılarının "orta düzeyde" olduğu, Paternalist (babacan) liderliğin alt boyutlarından aile havası ve hayırseverlik alt boyutlarının "iyi düzeyde" olduğu, müdahalecilik ve yetersiz bulma alt boyutlarının "düşük düzeyde" olduğu ve otoriterlik alt boyutu ile ilgili algının ise "orta düzeyde" olduğu görülmektedir. Öğretmenlerinin genel olarak örgütsel güven düzeyleri "iyi düzeyde" olduğu belirlenmiştir. Örgütsel güvenin alt boyutlarında olan yöneticiye güven ve meslektaşlara güvenin "iyi düzeyde" ve paydaşlara güvenin ise "orta düzeyde" olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak okul yöneticilerinin paternalist (babacan) liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel güven düzeyleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna ilaveten, öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin paternalist (babacan) liderlik davranışları ile örgütsel güvenin yöneticiye güven, meslektaşlara güven ve paydaşlara güven alt boyutları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda genel olarak babacan liderliğin aile havası ve hayırseverlik alt boyutu bir bütün olarak örgütsel güveni anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Paternalist (Babacan) Liderlik, Örgütsel Güven, Öğretmen

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PATERNALIST LEADERSHIP
BEHAVIORS OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS AND ORGANIZATIONAL
TRUST LEVELS OF THE TEACHERS**

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the direction and level of organizational trust levels of the paternalist (babacan) leadership behaviors of school administrators. The universe of the study consists of 588 teachers working in 11 primary schools and 11 secondary schools located in Kurtalan district of Siirt province. No sampling was made due to the lack of teachers in the research population and the ease of transportation. The study was carried out with the data obtained from a total of 411 teachers including 278 class teachers and 310 branch teachers. "Paternalist (Babacan) Leadership Scale" and "Organizational Trust Scale" were used in the study. Data were analyzed by using SPSS 21 package program. Descriptive statistics, independent sample t-test, one-way analysis of variance, correlation and regression analysis were used to analyze the data. As a result of the study, it was determined that teachers' perceptions about the paternalist (babacan) leadership behaviors of the school administrators in general were "moderate". One of the sub-dimensions of paternalist (babacan) leadership is the "good level" of family air and philanthropy sub-dimensions, the sub-dimensions of interventionism and inadequate discovery are "low-level" and the perception of authoritarianism is "moderate". Teachers' overall organizational trust levels were found to be "good level". Confidence in the manager and the confidence of colleagues in the sub-dimensions of organizational trust is "at a good level" and confidence in stakeholders is found to be "moderately". In general, it was found that there was a positive and low level relationship between the paternalist (babacan) leadership behaviors of teachers and organizational trust levels of teachers. In addition, according to the teachers' perceptions, it was determined that there was a positive and low significant relationship between the paternalist (babacan) leadership behaviors of school administrators and organizational trust, trust in the manager, trust in colleagues and confidence in stakeholders sub-dimensions. As a result of the regression analysis, it has been determined that paternalist (babacan) leadership has a significant predictor of organizational trust as a whole.

Key words: Paternalist Leadership, Organizational Trust, Teacher

OKUL YÖNETİCİLERİNİN HİZMETKAR LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN MOTİVASYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Doç. Dr. Veysel OKÇU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
(Sorumlu Yazar)

Doç. Dr. Nazım ÇOĞALTAY

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

ÖZET

Hizmetkar liderlik, işgörenlerin ihtiyaç ve beklentilerini öncelikli gören, onlara hizmet etmeyi ve gelişimlerinde de sürekli destek olmayı bir yaşam felsefesi haline getiren bir liderlik stilidir. Bu araştırmanın amacı, ortaokulda görev yapan okul yöneticilerinin hizmetkâr liderlik davranışları ile öğretmenlerin motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018-2019 öğretim yılında Siirt il merkezindeki 39 ortaokulda görev yapan toplam 585 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 28 ortaokul da görev yapan toplam 391 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Hizmetkâr Liderlik Davranışları Ölçeği” ve “Öğretmen Motivasyon Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21 paket program kullanılmıştır. Araştırmada betimsel istatistik, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi ve regresyon analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, genel olarak ortaokul yöneticilerinin hizmetkâr liderlik davranışlarına yönelik öğretmen algılarının "orta düzeyde" olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen algılarına göre, okul yöneticilerinin Özgecil davranışlar, Empati, Adil tutum ve davranışlar, Dürüstlük ve Alçakgönüllülük alt boyutlarındaki hizmetkâr liderlik davranışlarını "orta düzeyde" sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Genel olarak ortaokul yöneticilerinin hizmetkar liderlik davranışları ile öğretmenlerin içsel ve dışsal motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda ise, hizmetkar liderliğin özellikle özgecil davranışlar ve empati alt boyutlarının içsel motivasyonu ve dürüstlük alt boyutunun ise dışsal motivasyonu olumlu yönde yordadığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hizmetkar Liderlik, Motivasyon, Branş Öğretmeni, Okul Müdürü

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SERVANT LEADERSHIP BEHAVIORS OF
THE SCHOOL ADMINISTRATORS AND MOTIVATION LEVELS OF THE
TEACHERS**

ABSTRACT

Servant leadership is a leadership style that prioritizes the needs and expectations of employees and makes them a life philosophy to serve them and provide continuous support in their development. The aim of this study is to determine the relationship between the servant leadership behaviors of secondary school administrators and teachers' motivation levels. Relational screening model was used in the study. The research population consists of 585 branch teachers working in 39 secondary schools in the city center of Siirt in the 2018-2019 academic year. The sample of the study is composed of 391 teachers who work in 28 secondary schools chosen by simple random sampling method. In the study, Servant Leadership Behavior Scale and Teacher Motivation Scale were used as data collection tools. SPSS 21 package program was used to analyze the data. Descriptive statistics, independent sample t-test, one-way analysis of variance and regression analysis techniques were used in the study. As a result of the study, it was found that the teachers' perceptions of the servant leadership behaviors of secondary school administrators in general were at a "moderate level". According to the teachers' perceptions, it was found out that the school administrators' exhibited servant leadership behaviors in the sub-dimensions of altruism, empathy, fair attitudes and behaviors, honesty and modesty are "moderate level". In general, it was determined that there was a positive and moderate level relationship between the servant leadership behaviors of secondary school administrators and the internal and external motivation levels of the teachers. As a result of the regression analysis, it was found that servant leadership, especially altruistic behaviors and empathy sub-dimensions positively predicted intrinsic motivation, and honesty sub-dimension predicted extrinsic motivation positively. Suggestions have been made based on the results of the research

Key Words: Servant Leadership, Motivation, Branch Teacher, School Administrator

OKUL YÖNETİCİLERİNİN HİZMETKAR LİDERLİK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI (SİİRT İLİ ÖRNEĞİ)

Şükriye DURMUŞ

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doç. Dr. Veysel OKÇU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

(Sorumlu Yazar)

ÖZET

Hizmetkar liderlik, işgörenlerin ihtiyaç ve beklentilerine özel olarak odaklanıp, hizmet etmeyi bir yaşam biçimi haline getiren ve onların kişisel gelişimine katkı sağlayabilen yeni bir liderlik modelidir. Yapılan bu araştırmanın amacı, lise müdürlerinin hizmetkâr liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarını incelemek ve bu algıların cinsiyet, sendika üyeliği, öğrenim durumu, kıdem, okulda çalışma süresi ve mevcut yönetici ile çalışma süresi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018-2019 öğretim yılında Siirt il merkezinde bulunan 34 lisede görev yapan toplam 817 branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 16 okulda görev yapan toplam 321 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Okul Müdürlerinin Hizmetkâr Liderlik Davranışları Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi ve LSD testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, genel olarak lise müdürlerinin hizmetkâr liderlik davranışlarına yönelik öğretmen algılarının "iyi düzeyde" olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen algılarına göre, okul müdürleri Özgecil davranışlar, Empati, Adil tutum ve davranışlar, Dürüstlük ve Alçakgönüllülük alt boyutlarındaki hizmetkâr liderlik davranışlarını "iyi düzeyde" sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Araştırma da cinsiyet, sendika üyeliği, öğrenim durumu, kıdem, okulda çalışma süresi ve mevcut yönetici ile çalışma süresi değişkenlerine göre öğretmen algıları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak, okul müdürlerinin işgörenlere yönelik hizmet odaklı bir liderlik yaklaşımı sergilemesi önerilebilir. Bu bağlamda okul müdürlerinin hizmetkâr liderlik davranışları içselleştirebilmesi için bilinçlendirme yönünde eğitsel etkinlikler düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hizmetkar Liderlik, Lise, Branş Öğretmeni, Okul Müdürü

TEACHERS PERCEPTIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS ABOUT SERVANT LEADERSHIP BEHAVIORS (SIIRT PROVINCE)

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the perceptions of primary school teachers about the servant leadership behaviors of highschool principals about servant leadership behaviors and to determine whether these perceptions differ according to gender, union membership, education level, seniority, working time in school and working time with current manager variables. The research was designed in a quantitative type, a descriptive survey model. The population of the study consists of 817 branch teachers working in 34 highschool in the city center of Siirt in the academic year 2018-2019. The sample consisted of 321 highschool teachers working in 16 highschools selected by simple random sampling method. In this research "Servant Leadership Behavior Scale of School Principals" was used as data collection tool. Descriptive statistics, independent samples t-test, one-way ANOVA and LSD tests were used to analyze. As a result research, it was determined that teachers perceptions of servant leadership behaviors of highschool principals in general were "good level". According to teachers perceptions, school principals appeared to display good attitudes towards altruistic behaviours, empathy, fair attitudes and behaviors, honesty and humility. Also school principals showed a good level of servant leadership behaviours. In the research, a significant differences wasn't observed between teachers perceptions in terms of gender, union membership, education level, seniority, working time in schools and working time with current manager variables. Based on the results of the research, it can be suggested that school principals demonstrate a service oriented leadership approach towards employees. In this context, educational activities can be organized in order to internalize servant leadership behaviors.

Keywords: Servant Leadership, Highschool, Branc Teachers, Principals.

GERÇEĞİ YANSITMAK YA DA YANILTMAK: REKLAM

Arş. Gör. Dr. Mehmet TAN

Siirt Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

ÖZET

Modern toplumda reklam, tüketimi artırmak, ürün ya da hizmetlerin satımını kolaylaştırmak amacıyla yapılan bir faaliyettir. Temelinde ekonomik kaygılar yer almaktadır. Ekonomik açıdan büyümek ve kar etmek amacıyla küçük ve büyük firmalar ürünlerini pazarlamak adına reklamcılığa başvururlar. Burada bir ürünün pazarlamak gibi bir hizmeti pazarlamak da söz konusudur. Firmalar, bütçelerinden belli bir oranını reklama ayırmaktadır. Çünkü reklam, ürün ya da hizmetin tanıtımını gerçekleştirirken tüketicinin dikkatini çekme ve onları ikna etme gibi stratejileri de içermektedir. Büyük firmalar bütçelerinden ciddi bir payı reklamcılığa ayırması bu alanın kar üzerindeki etkisini göstermektedir.

Reklam, bir tüketim aracıdır. Tüketici üzerinde etkisi kaçınılmazdır. Reklamdan etkilenen kişilerin tüketim alışkanlıklarında veya tüketime yönelik davranışlarında bir değişme gerçekleşmektedir. Özellikle ihtiyaçların belirlenmesinde ve bu ihtiyaçların giderilmesinde reklam önemli bir rolü vardır. Gıdadan giyime, taşınır üründen taşınmaza kadar her alanda reklamın varlığı söz konusudur. Burada insanların satın alacağı ev ya da otomobil, tüketeceği içecek ve giyeceği giysi tercihlerini etkileme amacı yer almaktadır.

İnsanların tüketime yönelik tercihlerini etkilemek amacıyla reklamlar gerçekliği yansıtmaktan ziyade ürün ya da hizmeti satma amacını gütmektedir. Bu sebeple reklamlarda birçok değer kullanılmaktadır. Reklamlarda, daha etkileyici olmak adına anne ve annelik duygusu kullanıldığı gibi çocuklar da kullanılmaktadır. Bazen mutlu aile tablosu ile tüketim eşdeğer tutulurken bazen de dini duyguların kullanılmasında beis görülmez. Genel olarak reklamın insanların algısı üzerinden tüketimi teşvik amacını güderken kimi değerlerin kullanımı ve tüketimi söz konusudur. Reklam gerçekliği yansıtmaya olarak veya yaşananları estetize ederek lanse etme iddiasına rağmen asıl işlevi tüketimi cezbetmektir. Ayrıca bazı değerleri kullanarak kendi uhdesine alabilmektedir. Böylelikle bazı markalar bazı değerlerle özdeşleştirilir. Çalışma teorik olmakla birlikte çalışmada bazı reklamların analizi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Tüketim, Yansıtmaya, Yanıltma

REFLECTION OR DECEPTION OF REALITY: ADVERTISING

ABSTRACT

Advertising in modern society is an activity to increase consumption, to facilitate the sale of products or services. On the basis of economic concerns. Small and large firms apply to advertising in order to market their products in order to grow economically and profit. There is also a marketing of a product such as marketing a product. Companies allocate a certain proportion of their budgets to advertising. This is because it involves strategies such as attracting the consumer's attention and persuading them while promoting advertising, products or services. Large firms devote a significant portion of their budgets to advertising, which shows the impact of this area on profit.

Advertising is a consumption tool. The effect on the consumer is inevitable. There is a change in the behavior of the people affected by the advertisements in the consumption habits or consumption behaviors. Advertising has an important role, especially in determining needs and in addressing these needs. There is advertising in every area from food to clothing, from movable goods to immovables. Here is the purpose of influencing people's choice of home or automobile, drink and clothes to consume.

In order to influence people's consumption preferences, advertisements aim to sell products or services rather than reflect reality. For this reason, many values are used in advertisements. In advertising, in order to be more impressive, children are used as well as mother and mother feeling. Sometimes, with the family table, consumption is equal to consumption, and sometimes it is not seen in the use of religious feelings. In general, advertising aims to promote consumption through the perception of people, while some values are used and consumed. Although the advertising claims to be the reflection of reality or the aesthetics of the events, its main function is to attract consumption. In addition, some of the values can be taken by using their own. Thus, some brands are identified with some values. While the study is theoretical, some advertisements are analyzed in the study

Keywords: Advertising, Consumption, Reflection, Deception

BİR İDEOLOJİ OLARAK TÜKETİM VE TÜKETİM TOPLUMU

Dr. Arş. Gör. Mehmet TAN

Siirt Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

ÖZET

İdeoloji, bir düşünce sistemi olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte muhtevasında yanıltma ve yanlış bilinç gibi olumsuz anlamlar da içermektedir. İdeolojinin yanıltma ve çarpıtma gibi bir işlevine yapılan vurgu ideolojinin istenileni benimsetmenin bir aracı olarak yorumlanmaktadır. İdeoloji, bir dünya görüşü olması sebebiyle birey, aidiyet hissettiği ideolojiye göre bilinçlenir. İdeolojinin hem yanıltma ve hem de bilinçlenme gibi iki farklı özelliği bir arada taşımaktadır. İdeolojiye yaklaşım biçimi ideolojinin olumlu ya da olumsuz bir anlam içermesini etkilemektedir. İdeoloji genellikle siyasi bağlamda değerlendirilmektedir. Ancak çalışmada ideoloji siyasi çerçevede alınmamakta ve ideolojinin tüketim ile ilişkisi değerlendirilmektedir. Bu bağlamda ideolojinin insanlar talep ve ihtiyaçlarına etkisi söz konusudur. Burada insanların talep ve ihtiyaçlarının önem derecesi ideoloji tarafından belirlenmektedir.

Tüketim, ihtiyaç ya da ihtiyaç dışı isteklerin karşılanması amacıyla yapılan harcamaları kapsar. Tüketim daha çok ekonomik bir faaliyet olarak görülmektedir. Tüketimin ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve psikolojik boyutları söz konusudur. Sosyal yönüyle tüketim bireyin ve toplumun değişimini gösteren bir alandır. Toplumun mevcut durumu geçmiş ile kıyaslandığında değişen tüketim algısı ve tüketim alışkanlıkları bu değişimi gözler önüne sermektedir. Günümüz toplumu tüketim toplumu olarak adlandırılmaktadır. Tüketim ideolojisi, bireyin ihtiyaçlarını belirlerken bazı ihtiyaçların karşılanmasını zorunluluk oluşturmaktadır. Çalışmada, tüketim bir ideoloji olarak değerlendirilmekte ve tüketim toplumu olmamıza neden olan faktörler irdelenmektedir. Sinema, dizi film ve reklam aracılığıyla yeni ihtiyaçlar belirlenmekte ve bu ihtiyaçların karşılanması için tüketim elzem kılınmaktadır. Ayrıca birey semboller üzerinden aidiyet hissetme veya kendini gösterme adına sembollerini içselleştirmek amacıyla tüketime yönelebilirler. İdeolojinin semboller üzerinden ifade bulması gibi tüketim ideolojisi de tüketim alanındaki ürünler ve hizmetler ile tecessüm eder. Burada bir tüketim ideolojisinin olduğu, bu ideolojinin insanları tüketmeye yönlendirdiği fikri savunulmaktadır. Çalışma teorik çerçevede ideoloji ve tüketim ilişkisini irdelemektedir.

Anahtar Kavramlar: İdeoloji, Tüketim, Tüketim İdeolojisi

CONSUMPTION AND CONSUMPTION SOCIETY AS AN IDEOLOGY

ABSTRACT

Ideology is defined as a thought system. However, it contains negative meanings such as diversion and misconception. The emphasis on a function of ideology, such as misleading and distorting, is interpreted as a means of adopting the desired ideology. Since ideology is a world view, the individual becomes conscious according to the ideology he / she feels belonging. There are two different characteristics of ideology such as misunderstanding and awareness. The approach to ideology influences the fact that ideology has a positive or negative meaning. Ideology is generally evaluated in the political context. However, ideology is not taken in the political framework and the relation of ideology with consumption is evaluated. In this context, ideology has an impact on people's demands and needs. Here, the importance of the demands and needs of people is determined by the ideology.

It covers expenses incurred in order to meet consumption, need or non-need requests. Consumption is seen as more economic activity. There are economic, social, cultural, political and psychological dimensions of consumption. With its social aspect, consumption is an area that shows the change of the individual and society. When the current state of society is compared with the past, the changing consumption perception and consumption habits reveal this change. Today's society is called the consumption society. The ideology of consumption constitutes the necessity to meet certain needs while determining the needs of the individual. In the study, consumption is considered as an ideology and the factors that cause us to be a consumer society are examined. New needs are determined through cinema, series film and advertising and consumption is made to meet these needs. In addition, individuals may turn to consumption to internalize symbols in order to feel belonging or to show themselves through symbols. The ideology of consumption, as well as the expression of ideology through symbols, is also characterized by products and services in the area of consumption. The idea that there is a consumption ideology and that this ideology leads people to consume is defended. The study examines the relationship between ideology and consumption in the theoretical framework.

Keywords: Ideology, Consumption, Ideology of Consumption

ملخص البحث

Prof. Dr. Khattab İsmail Ahmed

Zaho / Fen Fakültesi, Üniversite / Irak

الغرض من هذه الدراسة هو بيان المفهوم الدقيق للإعلام في الحضارة الإسلامية، ومدى استفادة حياً بين ظهراني المسلمين والمسلمين منه في معاركهم العسكرية في عصر الرسالة عندما كان النبي إلى التحليل والإستنباط ويتنزل عليه الوحي من السماء، حيث ذكرت المصادر نماذج عدة للجوء النبي لمعرفة بعض الأمور الخفية عن أعداء المسلمين قبل بدء المعركة، وقد ركزت هذه الدراسة على نموذجين من ذلك العصر لبيان هذه المسألة، وقد أشارت آيات من القرآن الكريم إلى هذا الأمر بكل وضوح كما يظهر ذلك من قوله عز وجل: (وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا بِهِ وُلُوَّ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ...)). (سورة النساء: 83).

وقد ذكرت مصادر اللغة العربية عدة معاني لكلمة الإعلام هي (الإنذار، والتعريف، والأذان، ، فضلاً عن والإشعار، والقضاء)، مستدلين على ذلك بآيات من القرآن الكريم ، واحداث من سيرة النبي الأشعار والأمثلة العربية القديمة. أما المعنى الإصطلاحي للإعلام فقد تبين بأن له مدلولات واسعة بدرجة أصبحت من الصعوبة تعريفها، وبيان المعنى الإصطلاحي الدقيق لها، ولكن من الناحية العلمية النظرية، يمكن تعريفها بإيجاز، بأنها كل اشكال وصور إرسال المعلومات ، من إنسان إلى إنسان ، أو من حيوان إلى حيوان.

ولدراسة كل هذا بصورة علمية فقد تم تقسيم هذه الدراسة على مبحثين فضلاً عن التمهيد، الذي جاء لإعطاء نبذة مختصرة عن مراحل تطور الإعلام في العصور التاريخية المختلفة، أما المبحث الأول فيتناول بيان مفهوم الإعلام في الحضارة الإسلامية، وذلك من خلال بيان المعنى اللغوي والإصطلاحي، وكذلك بيان مفهوم الإعلام من المنظور الإسلامي، أما المبحث الثاني فقد تم إعتداد نموذجين هما: سرية نخلة سنة (2هـ/623م)، ومعركة بدر سنة (2هـ/623م)، لبيان مدى تأثير الإعلام من الناحية العسكرية، في معارك المسلمين.

وقد أعمدت مصادر متنوعة في هذه الدراسة، جاء في مقدمتها القرآن الكريم، وكتب الحديث النبوي الشريف، والتاريخ الإسلامي والسيرة النبوية، ومعاجم اللغة العربية، هذا فضلاً عن بعض المراجع التي لها علاقة مباشرة بموضوع الإعلام والحضارة الإسلامية.

ABSTRACT

The purpose of this study is to demonstrate the exact concept of the media in the Islamic civilization, and the extent of it Muslims advantage in military battles in the age of the message when the Prophet revelation of the sky, where sources said several models for asylum Prophet deduction to learn some hidden from the enemies of Muslims things before the start of the battle, this study focused on two models of that era to a statement this issue, has signs indicated from the Koran to this very clearly as it appears from saying the Almighty: (And if it comes to them the order of security or fear Omaawa Rdoh him even to the Prophet and to the rulers of them knowing who Istnbtonh of them ...). (Nisa: 83).

alive betw
 to analysis

Arabic language several meanings of the sources said the word media is (warning, definition, and software, and the notice, and the judiciary), Mstdelan on that verses from the Koran, and the events of the biography of the Prophet ~~denaswatic~~ Arabic and examples. The meaning of idiomatic Media has been shown that he has the implications of a wide degree has become difficult to define, and the statement of meaning idiomatic exact her, but of scientific theory, can be defined briefly, as all forms and images transmission of information, from person to person, or from animal to animal.

To study all this in a scientific manner has been the study divided the two sections as well as the boot, which came to give a brief introduction about the stages of the evolution of the media in different historical eras, the first section deals with the statement of the concept of the media in the Islamic civilization, through a statement linguistic meaning and idiomatic, as well as Statement of the concept of the media from an Islamic perspective. The second topic was the adoption of two models: the secret Palm Year 2 (e / 623 m), and the battle of Badr years (2 H / 623 m), to the extent of the impact of media on the military side, the Muslim battles.

A variety of sources in this study was adopted came in the forefront of the Koran, and wrote the Hadith, and Islamic history and biography of the Prophet, and the Arabic language dictionaries, as well as some of the references that are directly related to the subject of media and Islamic civilization.

TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

Dr. Öğr. Üyesi Semih Serkant AKTUĞ

Siirt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

ÖZET

İşgücü piyasası, işgücü arzı ile işgücü talebinin bulunduğu süreç ve alanlarda oluşmaktadır. İşgücü piyasasının temel sorunları da, yine bu piyasanın oluşum unsurları olan işgücü arzı ile işgücü talebindeki aksaklıklardan kaynaklanmaktadır. Bu anlamda işgücü piyasasının sorunlarını işgücü arzından kaynaklanan sorunlar ve işgücü talebinden kaynaklanan sorunlar olarak iki bölümde inceleyebiliriz. Bu tür bir ayırım hem temel sorunların tespitinde, hem de temel sorunların çözümünde daha anlaşılır olabilir. Ekonomi bir bütün olarak düşünüldüğünde işgücü arzından kaynaklanan sorunlarla, işgücü talebinden kaynaklanan sorunlar çoğu zaman birbirinin nedeni veya sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de işsizlik ve istihdam sorunu yapısal bir nitelik taşımaktadır. Sorunu yapıllaştıran özellikler iki yönlüdür. Birinci yönü, az gelişmiş ülke ortalamalarına yakın hızlı nüfus artışı ile, nüfusun nitelik düşüklüğü ve meslek, iş ilişkisindeki olumsuzluklardır. Tasarruf yetersizliği nedeniyle, istihdam yaratma potansiyeli yüksek sektörlerle yatırım için gerekli kaynak yaratılamaması, ekonomik ve sosyal olumsuzlukların etkilediği makroekonomik dengesizlikler ise, sorunun ikinci yönünü oluşturmaktadır.

Türkiye'de işgücüne katılma oranları düşük olmasına rağmen, işsizlik ve eksik istihdam oranları yüksektir. İstihdam tarım sektöründe ağırlığını korumaktadır. Sanayi sektöründe yeterli istihdam olanakları yaratılamaması, kırdan kente göç olgusunun da etkisiyle, enformel sektör istihdamı ve kayıtdışı istihdamı artırmaktadır.

Günümüz gelişmiş ekonomileri, bilgi toplumu üretim yapısındaki istihdam sorunlarına çözüm aramaktadır. Gelişme sürecinde ve zorunluluğunda olan Türkiye, tarım toplumu üretim yapısından sanayi toplumu üretim yapısına, oradan da bilgi toplumun üretim yapısına geçiş aşamasındadır. Her üretim yapısındaki istihdam olanaklarındaki farklılıklar, Türkiye'de ki işsizlik ve istihdam sorununu büyütme ve çözüm yollarını daha çok karmaşık hale sokmaktadır. Bu nedenlerle, ekonomik ve sosyal hedeflerin birlikte değerlendirildiği, aktif ve pasif istihdam politikası araçları ülkemiz koşullarına göre belirlenmeli ve ulusal bir istihdam programı olarak uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İşgücü Piyasaları, İstihdam.

THE MAIN PROBLEMS OF THE LABOUR MARKET AND ITS SOLUTIONS IN TURKEY

ABSTRACT

The labor market is formed in the process and areas where labor supply and labor demand meet. The main problems of the labor market are the labor force supply and labor demand disruptions. In this sense, we can examine the problems of the labor market in two parts: problems arising from labor supply and problems arising from labor demand. Such a distinction may be more understandable both for the identification of basic problems and for the solution of fundamental problems. When the economy is considered as a whole, the problems arising from the supply of labor and the problems arising from the labor demand are often the cause or the result of each other.

The problem of employment and unemployment in Turkey has a structural character. The reason feature made it structural has two sides. First is the fast population rude like in same underdeveloped countries and the lack of quality in population and the negative aspects between occupation and work. Second because of the lack of the disposals not to create enough sources for potentially high in creating employment companies, result in macro economic disorders affected by socio-economic inequalities.

Although, the rate of contribution in business in low, in Turkey, the rate of unemployment and lack of employment is high. Employment still has power on agriculture. Because of not creating enough employment, possibility in industry with the realty of, the immigration from countryside to citifies, informal and unrestricted employment has raised.

Today's developed economies are looking for a solution to employment problems in the structure of information society. In need of development Turkey is in duration of passing from agricultural productive society to industrial productive structure and than to information productive society. The differences in each production structure possibilities have doubled unemployment problems and have made the solutions more complex. That is active and passive employment policy devices considered with social and economic goals are to be taken into consideration according to the country's situations and must be applied as a national employment program.

Keywords: Turkey, Labour Markets, Employment.

PARLAMENTER SİSTEM VE CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE YASAMANIN DENETLEME YETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN

Siirt Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi Bölümü

Seda KARATAŞ

Siirt Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Bölgesel Kalkınma İktisadi

ÖZET

Parlamente sistem 17.yy'da İngiltere'de ortaya çıkan ve oradan Kara-Avrupa'sına sirayet eden hükümet sistemidir. Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber bu demokratik hükümet sistemi Türkiye'de de uygulama alanı bulmuştur. Bu sistemin en büyük ayırıcı, hükümetin fiili olarak yürütmeye ilişkin bütün yetkilere sahip olmasıdır. Parlamente yönetim sistemlerinde esas olarak devlet başkanı sembolik yetkilere sahiptir. Bu sebeple bu sistemde yasama organı tarafından esas itibarıyla hükümetin denetlenmesi söz konusudur. Parlamente sistemin Türkiye uygulamasında devlet başkanının statüsü farklılık göstermektedir. 1982 Anayasasına göre Devlet başkanının sahip olduğu yetkiler geniş çerçevelidir.

16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleşen referandumla birlikte Türkiye Parlamente hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi onaylanmıştır. Bu sistemde yasama ve yürütme organları tamamen bağımsız bir biçimde oluşacaktır. Yürütme organı meşruiyetini meclisten değil doğrudan halktan alacaktır. Böylelikle yasama ve yürütme organı arasındaki ilişki değişik bir hal alacaktır.

Bu çalışma, Parlamente sistem ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemlerinin yasama organı tarafından denetlenmesi incelemeye dönük karşılaştırılmalı bir çalışmadır. Parlamente sistem ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemlerinin denetlenmesi sürecinde kullanılan aygıtlar, bu aygıtların etkinlikleri karşılaştırılacaktır. Bu çalışma betimleyici bir incelemedir.

Anahtar Kelimeler: Parlamente Sistem, Cumhurbaşkanlığı, Hükümet, Yasama, Yürütme.

COMPARISON OF THE PARLIAMENTARY SYSTEM AND THE PRESIDENCY OF THE PRESIDENCY OF THE LEGISLATIVE AUTHORITY IN THE GOVERNMENT SYSTEM

ABSTRACT

The parliamentary system is a system of government that emerged in England in the 17th century and then spread to Black Europe. With the establishment of the Republic, this democratic government system has also found application in Turkey .The greatest distinction of this system is that the government actually has all the authority to conduct it. In parliamentary management systems, the president of the state mainly has symbolic authority. For this reason, it is in this system that the legislative body essentially controls the government. In the implementation of the parliamentary system in Turkey, the status of the head of state varies. According to the 1982 Constitution, the authority that the president has is broad.

With the referendum held on April 16, 2017, it has been approved to transfer from the Parliamentary government system of Turkey to the Presidential government system. In this system, legislative and executive bodies will be formed in a completely independent manner. The executive body will get its legitimacy directly from the people, not from the parliament. The relationship between the legislature and the executive body will thus be different.

This study is a comparative study to examine the monitoring by the legislative body of the Parliamentary system and the Presidential government systems. The devices used during the monitoring of the parliamentary system and presidential government systems will compare the activities of these devices. This work is a descriptive study.

Key Words: Parliamentary System, Presidential, Government, Legislative, Executive

TÜRKİYE DE UYGULANAN KALKINMA PLANLARININ KIRSAL KALKINMAYA ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN

Siirt Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi Bölümü

Seda KARATAŞ

Siirt Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Bölgesel Kalkınma İktisadı

ÖZET

Dünyanın değişen ve gelişen koşullarına ayak uydurmak için, her ülke kendi standartlarına göre önlemler almış ve bu önlemleri kırsal ile kentsel bölgelerde uygulamaya başlamıştır. Yaşanan değişim beraberinde gelişme kavramını gündeme getirmiş ve bu gelişmeler ise beraberinde kalkınma ve planlama kavramlarını gündeme getirmiştir. Ülkemizde oluşturulan kalkınma planları, kırsal bölgelerin gelişmişliklerini gösteren ve aynı zamanda insanların gelişimini etkileyen önemli bir kavramdır. *Kalkınma planları ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan önemli yararlar sağlayarak kırsal kalkınma ile kır yaşamını daha uygar hale getirmeyi amaçlamakla beraber kırsal kesimin gelirini ve verimliliğini artırarak, çağdaş bir ekonomik ve sosyal yapı oluşturmayı hedefler.* Türkiye'deki kırsal kalkınma sürecine bakıldığında zaman, Cumhuriyet öncesinde tam anlamıyla kırsallık görülmektedir. Cumhuriyet sonrasında ise, sanayileşmeyle beraber aynı döneme denk gelen kentleşme süreci, kırsal kesimi olumsuz etkilemiştir. Cumhuriyetten sonra ülkede kalkınmayı sağlamak amacıyla Beş Yıllık Kalkınma Planları hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu kalkınma planları, beraberinde olumlu gelişmeleri getirdiği gibi olumsuz gelişmeleri de getirmiştir. Yaşanan bu gelişmelerin ülkenin kırsal ve kentsel bölgelerinde farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu çalışmada irdedeğimiz kırsal kalkınma zamanla değişime uğrayarak kırsal toplumun refahı için tarım merkezli, çok fonksiyonlu yaklaşıma sahip politikaları desteklemiştir. Dolayısıyla zamanla ve kalkınma planlarının etkisiyle kırsal alanda tarımı destekleme politikaları, “kırsal toplum”, “kırsal alan” ve “kırsal kalkınma” kalıpları içerisinde dolaylı olarak bir dönüşüme uğramıştır. Bu çalışmanın birinci bölümünde kalkınma ve planlama kavramları açıklanmıştır, ikinci bölümünde kırsal kalkınma üzerinde durulmuştur üçüncü bölümde ise kalkınma planlarının kırsal kalkınma üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bu çalışmadan yola çıkarak, kırsal kalkınmanın sağlanması için kırsal planlamanın önemi vurgulanarak; kalkınma planlarının, kırsal kalkınma üzerindeki etkileri ile kırsal kalkınmanın strateji ve politikaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, Planlama, Kalkınma Planları, Kırsal kalkınma.

EFFECT OF DEVELOPMENT PLANS APPLIED IN TURKEY ON RURAL DEVELOPMENT

ABSTRACT

To keep up with the changing and developing conditions of the world, each country has taken measures according to its own standards and started to implement these measures in rural and urban areas. This alteration has brought forward the concept of development and these developments have brought forward the concepts of development and planning. The development plans are created in our country are important concepts that show the development of rural areas and at the same time affect the development of the people. Development plans aim to make rural life and rural life more civilized by providing economic, social and cultural benefits and it also aims to create a modern economic and social structure by increasing the income and productivity of rural areas.

Looking at the rural development process in Turkey it is seen fairly rurality before the Republic. After the republic, the urbanization process, which coincided with industrialization, affected the rural areas negatively. Five years' development plans have been prepared and implemented in order to ensure development in the country after the Republic. These development plans have brought about positive developments as well as negative developments. It has been observed that these developments differed in rural and urban areas of the country. The rural development we have discussed in this study has undergone changes over time and supported the agricultural-oriented, multifunctional policies for the welfare of rural society. Therefore, in the context of time and development plans, policies to support agriculture in rural areas have undergone an indirect transformation within "rural society", "rural area" and "rural development" patterns.

In the first part of this study, development and planning concepts are explained. In the second part, rural development is emphasized. In the third section, the effects of development plans on rural development are evaluated. From this work, the importance of rural planning for rural development is emphasized; the impact of development plans on rural development, the strategies and policies of rural development are investigated.

Key Words: Development, Planning, Development Plans, Rural development.

TURİZM POLİTİKASI GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Öğr. Gör. Nurullah Cihan AĞBAY

Bitlis Eren Üniversitesi

ÖZET

Turizm, günümüzde ülkelere bir yandan pozitif katkılar yaparken öte yandan olumsuz etkiler de bırakabilen önemli endüstrilerden birisidir. Özellikle ekonomik anlamda ülkelere döviz girdisi sağlama, istihdam artışı, yeni yatırım alanları açma, bu alanlar için alt yapı ve üst yapı düzenlemeleri, havalimanları, demiryolu vb. yeni ulaşım kanallarının açılması gibi olumlu katkılar yapmaktadır. Bu katkıları yaparken bazı olumsuz sonuçlara da sebep olabilmektedir. Örneğin, turizm işletmelerinin kurulduğu yerlerde doğal alanların ve tarım arazilerinin tahrip olması, çevre kirliliği gibi sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca, turizme ev sahipliği yapan yerleşimlerde istihdam artışı ortaya çıkıyorken özellikle yerel halkın davranış veya kültürleri üzerinde olumsuz sosyolojik etkiler de olabilmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmanın amacı da hükümetlerin, turizmin olumlu veya olumsuz etkileri göz önünde bulundurularak, turizme yönelik neden bir kamu politikası oluşturması gerektiğini tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Endüstrisi, Turizm Politikası, Kamu Politikası.

TURİZM VE YÖNETİŞİM ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Öğretim Görevlisi Nurullah Cihan AĞBAY

Bitlis Eren Üniversitesi

ÖZET

Yönetişim günümüz modern yönetim anlayışında tartışılan önemli konulardan bir tanesidir. Yönetim sürecinden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen tarafların yönetime ilişkin kararlara katılabilmesi, kararları değerlendirebilmesi, taleplerde bulunabilmesi ve bunların yönetim kararlarına yansıtılabilmesi yönetişimin temelini oluşturmaktadır. Turizm, üretmiş olduğu turizm ürünlerinin çeşitliliği, yoğun emek kullanımına dayalı olması, faaliyetlerinin geliştirilebilmesi için farklı sektörler ile iletişiminin zorunlu olması gibi nedenlerle karmaşık bir yapıya sahiptir. Bir taraftan turizmde emek veren çalışanlar, rehberler, öte yandan seyahat acentaları, tur operatörleri, konaklama tesisleri ve tedarikçiler turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için rol oynayan önemli aktörlerdir. Bu noktada yönetişim, özellikle aktörlerin yönetim sürecine katılmalarında, turizmdeki paydaşların başarısına katkıda bulunabilecek ve beklentisini karşılayabilecek önemli bir araç olarak tartışılmaktadır. Bu çalışma da kuramsal çerçevede turizmde yönetişimin mümkün olup olmadığını tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yönetişim, Turizm Yönetişimi, Katılım

INVESTIGATION OF BIODIESEL PRODUCTION EFFICIENCIES OF VARIOUS HETEROGENEOUS CATALYSTS

Mohamed MOHAMEDELHASSAN

Doç.Dr. Selim CEYLAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ABSTRACT

Modern life depends now on energy. Without energy modern cities become like a dead body. Biodiesel is one of the important alternative energy sources, not only to its ease of production but also for its great consumption for inedible plants, which have no other production properties like jatropha, many types of research are studying the availabilities to total replacement of fossil fuels with other green sources. In this study, three types of catalytic agent were used. The first catalyst is **MgFe₂O₄ @ CaO**, which is prepared by adding **MgSO₄** to **FeCl₃.6H₂O**. The mixture was added to a solution ranging from **3.2 g** to **15 ml** of distilled water under different magnetic stirring at **600 rpm**. The mixture was placed in a pressure vessel of stainless steel, gel, and was placed in the oven for **10 hours** at **180 ° C**. The solution was then washed with water and filtered, and the dough was placed in an oven for 3 hours at a temperature of **700 ° C**. So we get **MgFe₂O₄**. In the second step, **CaCl₂** was added to propylene glycol by adding sodium hydroxide solution and **MgFe₂O₄**, which was pre-prepared under different magnetic stirring at **600 rpm**. The mixture was then placed in the oven for **18 hours** at **65 ° C** after filtration and separation. In the oven for **3 hours** at a temperature of **700 ° C** thus making the catalytic agent ready. The second catalytic agent is the active carbon mixture with the calcium oxide active carbon was prepared from the hazelnut husk. Then the mixture placed in a stainless-steel pressure vessel and applied to a temperature of **250°C** for about **4 hours**. With a ratio of **4:1** previously prepared activated carbon was mixed with grinded calcium oxide at a plate, under nitrogen flow produced mixture was placed at **600°C** in the furnace, for about 1 hour. the temperature was settled to gradually increase by a rate of **3°C per min**, and cooling by the same rate to the room temperature, the generated catalyst was recovered and washed several times with **HCl** under stirring, then washed again with ultra-distilled water until neutral **PH** was reached, the sample was dried at **70°C** for **1 hour** in an air oven, the solid mixture was placed at stainless steel pressure vessel and calcinated at **500C** for **2 hours** in a furnace, the resultant was labeled as **AC-CaO** catalyst. The third catalyst is dolomite. The specified quantity was taken and placed

in a stainless steel pressure reactor at **500 ° C** for **4 hours**. Calcium dolomite powder was recovered and stored in a dry environment for later use. Biofuels were produced using a methanol solvent with a catalyst for an oil quantity ranging from **6 to 1 to 10**, respectively. In the **CSTR** reactor, dolomite was used as a catalyst for easy access and economic value. Biofuels were separated from glycerol, fuel properties analysis compared to what exists in the market through **FTIR** analysis and gas chromatography and oxygen pump.

Keyword: Continuous system. Biodiesel production .Jatropha .Heterogeneous Catalyst

ÖZET

Modern yaşam şimdi enerjiye bağlıdır. Enerji olmadan modern şehirler bir ceset gibi olur. Biyodizel, sadece üretim kolaylığı açısından değil, aynı zamanda jatropha gibi başka üretim özelliği bulunmayan yenmeyen bitkiler için büyük tüketimi için önemli alternatif enerji kaynaklarından biridir, birçok araştırma fosil yakıtların tamamen yenilenmesi için uygunlukları araştırmaktadır. diğer yeşil kaynaklarla birlikte. Bu çalışmada üç tip katalitik ajan kullanılmıştır. İlk katalizör, **MgSO₄**'ün **FeCl₃.6H₂O**'ya eklenmesiyle hazırlanan **MgFe₂O₄ CaO**'dur. Karışım, **600 rpm**'de farklı manyetik karıştırma altında **3.2 g** ila **15 ml** damıtılmış su arasındaki bir çözeltiye ilave edildi. Karışım, bir paslanmaz çelik, jel basınçlı kabına yerleştirildi ve **180 ° C**'de **10 saat** boyunca fırına yerleştirildi. Çözelti daha sonra suyla yıkandı ve süzüldü ve hamur, **3 saat** boyunca bir fırına yerleştirildi. **700 ° C**'lik bir sıcaklıkta **MgFe₂O₄** elde edilir. İkinci aşamada, sodyum hidroksit çözeltisi ve **600 rpm**'de farklı manyetik karıştırma altında önceden hazırlanmış olan **MgFe₂O₄** ilave edilerek propilen glikole **CaCl₂** eklenmiştir. Karışım daha sonra filtreleme ve ayırmadan sonra **18 saat** boyunca **65 ° C**'de fırına yerleştirildi. **3 saat** fırında **700 ° C** sıcaklıkta katalitik ajan hazır hale getirilir. İkinci katalitik ajan, fındık kabuğundan hazırlanan kalsiyum oksit aktif karbon ile aktif karbon karışımıdır. Daha sonra karışım paslanmaz çelik bir basınçlı kap içine yerleştirildi ve yaklaşık **4 saat** boyunca **250 ° C**'lik bir sıcaklığa uygulandı.

Daha önce hazırlanmış **4: 1** oranında aktif karbon oranı bir plakada öğütülmüş kalsiyum oksitle, azot altında karıştırıldı, akışta üretilen karışım yaklaşık **1 saat** boyunca fırında **600 ° C**'de tutuldu. sıcaklık, dakikada **3 ° C** oranında kademeli olarak artacak şekilde ayarlandı ve aynı hızda oda sıcaklığına kadar soğutuldu; üretilen katalizör geri kazanıldı ve birkaç kez karıştırılarak **HC1** ile yıkandı, daha sonra tekrar damıtılmış su ile yıkandı nötr **PH**'ya ulaşıncaya kadar, numune bir hava fırınında **1 saat** boyunca **70 ° C**'de kurutuldu, katı karışım paslanmaz çelik basınç kabına yerleştirildi ve bir fırında **2 saat** boyunca **500 ° C**'de kalsine edildi, elde edilen sonuç **AC-** olarak etiketlendi. **CaO** katalizörü. Üçüncü katalizör dolomittir. Belirtilen miktar **4 saat** boyunca **500 ° C**'de paslanmaz çelik bir basınç reaktörüne alındı ve yerleştirildi. Kalsiyum dolomit tozu geri kazanılmış ve daha sonra kullanılmak üzere kuru bir ortamda saklanmıştır. Biyoyakıtlar, sırasıyla **6** ila **1** ila **10** arasında değişen bir yağ miktarı için bir katalizöre sahip bir metanol çözücü kullanılarak üretildi. **CSTR** reaktöründe dolomit kolay erişim ve ekonomik değer için katalizör olarak kullanıldı. Biyoyakıtlar, gliserolden ayrıldı; **FTIR** analizi ve gaz kromatografisi ve oksijen pompası ile piyasada bulunanlara kıyasla yakıt özellikleri analizi yapıldı.

Anahtar kelimeler: Sürekli sistem. Biyodizel üretimi. Jatropha. Heterojen Katalizör

DEMOKRASİ, EKONOMİK BÜYÜME VE GELİR EŞİTSİZLİĞİ İLİŞKİSİ

Öğr. Gör. Seyhun TUTGUN

Bitlis Eren Üniversitesi Hizan Meslek Yüksekokulu Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü
(Sorumlu Yazar)

Arş. Gör. Berfin GÖKSOY

Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü

ÖZET

Demokrasi, ekonomik büyüme ve gelir eşitsizliği aralarında karmaşık bir ilişki olan 1950’li yıllardan beri üzerinde çok tartışılan değişkenlerdir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde demokratikleşme son 20 yılda önem kazanmıştır. Bunun sebebi demokratikleşmenin ekonomik büyümeyi sağlayıp, gelir eşitsizliği sorununu çözmeye yardımcı olabileceği düşüncesidir. Ekonomik büyüme ülkeler açısından önemli bir makroekonomik değişken olduğu için ülkeler demokrasinin ekonomik boyutunu düşünerek demokratikleşme üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu oluşan yeni demokratik hükümetlerin, sıkı ekonomik düzenlemeler karşısında demokrasiyi tam anlamıyla uygulayabileceği konusunda şüpheler mevcuttur. Zira uygulanacak ekonomik reform paketlerinin bazı hassas kurumlara gereksiz baskılar uygulayarak demokrasiyi baltalayacağına ya da demokratik politikaların ekonomik bozulmalara yol açan ekonomik reform politikalarına zarar vereceğine inanılmaktadır. Bu çerçevede sorulması gereken iki temel soru bulunmaktadır; Gelişmekte olan bir ülkede piyasa iyi bir şekilde işlerken demokrasi korunabilir mi? Ekonomik büyüme sadece gelir eşitliği sağlamak için mi artmaktadır? Bu iki temel sorunun alt basamağında ise şu soru önem kazanmaktadır: yoksulluk artışı hızlı büyümenin gerekli bir yan etkisi midir? Zira görünen o ki gelişmekte olan ülkeler hem gelir eşitliğini sağlayarak yoksulluğu azaltmak hem de hızlı büyüyen bir ekonomi olma istekleri mevcuttur. Oysa hızlı büyüyen bir ekonomi yoksulluğu arttırıcı bir etki de göstermektedir.

Bu çalışmada demokrasi, ekonomik büyüme ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Bu bağlamda çalışma literatür taraması yöntemi ile desenlenmiştir. Yapılan tarama sonucunda birbirlerine etkileyen bu değişkenlerin bazı ülkelerde pozitif bazılarında negatif yönde birbirlerini etkiledikleri görülmektedir. Hulasaten yapılan çalışmaların çoğunda gelir eşitsizliği ve demokrasi (demokratikleşme) arasında negatif bir ilişki mevcuttur. Bunun yanında demokrasi (demokratikleşme) ve ekonomik büyüme arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Gelir eşitsizliği artışı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki ise az sayıdaki

çalışmada pozitif iken ağırlıklı olarak negatif bir etkiye sahiptir. Hulusa etmek gerekirse demokratik özgürlüklerin ekonomik büyümeyi kolaylaştırma potansiyeline sahip olmasına rağmen, gelir eşitsizliği arttığında bunun gerçekleşmesinin zor olduğunu söylemek mümkündür. Gelir eşitsizliği ve ekonomik büyüme değişkenlerine demokrasi perspektifinden bakma girişimi olarak değerlendirilebilecek çalışmanın, literatüre bu yönüyle katkı yapması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Ekonomik Büyüme, Gelir Eşitsizliği, Demokratikleşme

RELATIONSHIP BETWEEN DEMOCRACY, ECONOMIC GROWTH AND INCOME INEQUALITY

ABSTRACT

Democracy, economic growth and income inequality are highly debated over the 1950s, a complex relationship between them. Especially in developing countries, democratization has gained importance in the last 20 years. This is due to the idea that democratization can help to achieve economic growth and solve the problem of income inequality. Since economic growth is an important macroeconomic variable for countries, countries have focused on democratization by considering the economic dimension of democracy. There are doubts that these new democratic governments can fully implement democracy in the face of strict economic arrangements. It is believed that the economic reform packages to be implemented will undermine democracy by imposing unnecessary pressures on some sensitive institutions, or that democratic policies will undermine the economic reform policies that lead to economic deterioration. In this context, there are two basic questions to be asked; Can the democracy be maintained while the market is functioning well in a developing country? Does economic growth only increase to ensure income equality? In the lower stage of these two main problems, the following question is important: is poverty increase a necessary side effect of rapid growth? In fact, developing countries have both the desire to reduce poverty by ensuring income equality and to be a fast-growing economy. However, a fast-growing economy shows an increasing poverty.

In this study, the relationship between democracy, economic growth and income inequality has been analyzed. In this context, the study is designed with the literature review method. As a result of the screening, it is seen that these variables affect each other negatively in some countries and some of them negatively. There is a negative correlation between income

inequality and democratization. Besides, there is a positive relationship between democracy (democratization) and economic growth. The relationship between the increase in income inequality and economic growth is positive in a few studies and has a predominantly negative effect. It is possible to say that although democratic freedoms have the potential to facilitate economic growth, it is difficult to realize that when income inequality increases. The aim of this study is to contribute to the literature in terms of income inequality and economic growth.

Keywords: Democracy, EconomicGrowth, IncomeInequality, Democratization

**KIRSAL KALKINMA PERSPEKTİFİNDE YOKSULLUK VE
YAPILABİLİRLİKLER**

Dr. Öğr. Üyesi Erdal BAYRAKCI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

Arş. Gör. Berfin GÖKSOY

Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü(Sorumlu Yazar)

Öğr. Gör. Seyhun TUTGUN

Bitlis Eren Üniversitesi Hizan Meslek Yüksekokulu Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

ÖZET

Yoksulluk, günümüzde hem kırsalda hem de kentlerde farklı görünümde karşımıza çıkmaktadır. Yoksulluğun çeşitli görünümleri ile karşı karşıya kalınmasına rağmen bu sorunun temelinde kırsaldaki çözülmeyi görmekteyiz. Daha eski dönemlerde kırsaldaki çözümlenin sebepleri tarımda makineleşme, kırsalda iş imkânlarının olmaması, sağlık ve eğitim hizmetlerinin kırsalda kente nazaran daha niteliksiz olması şeklinde iken günümüzde kırsalın itici gücü farklılık göstermeye başlamıştır. Bu çalışma, tüm dünyada aşılmaya çalışılan sorunlardan biri olan yoksulluk problemini kırsal kalkınma perspektifinden ele almaktadır.

Günümüzde, kentte iş imkânları daralırken, kırsaldaki tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin daha fazla gelir sağlamasına rağmen bireyler kente göç etmeyi tercih etmektedir. Bu durum kırsaldaki kalkınmanın sağlanabilmesi adına ciddi bir sorundur. Çalışmanın amacı bu sorunu irdeleyerek kırsaldaki itici güçleri günümüze göre yeniden ortaya koymaktır. Amaç doğrultusunda çalışmada literatür taraması yöntemine ek olarak kırsalda yaşayan bireylerin algılarını ölçebilmek adına nitel araştırma yöntemi de kullanılmıştır. Bu kapsamda Afyonkarahisar'ın kırsal olan Hocalar ilçesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden, kota örnekleme tekniği ile ulaşılan farklı sosyo-ekonomik seviyeden toplam 10 kişi ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Dünyanın ve özel olarak Türkiye'nin de problemlerinden biri olan yoksulluğu en aza indirmek için kırsaldaki çözümlenin etkenlerinin günümüz şartlarına göre yeniden ortaya konması önem arz etmektedir. Bu etkenlerin ortaya konması için ise, kırsalda yaşayan bireylerin yoksulluk algılarını tespit etmek ve kırsal kalkınmanın önündeki engelleri belirlemek gerekmektedir. Bu bağlamda çalışma, bireylerin algılarını tespit etmek suretiyle yoksulluk sorununa kırsal kalkınma noktasında yapılacak tespitler ve çözüm önerilerine katkı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Yoksulluk, Kırsal Kalkınma, Yoksulluk Algısı, Kente Göç

POVERTY AND FEASIBLENESS IN RURAL DEVELOPMENT PERSPECTIVE

ABSTRACT

Poverty appears in different views both in rural and urban areas. Although it is faced with various aspects of poverty, this problem is solved in the rural area. The reasons for the disintegration in rural areas in earlier periods were mechanization in agriculture, lack of job opportunities in rural areas, health and education services were more unqualified than rural ones. This study aims to address the poverty problem, which is one of the problems tried to overcome all over the world, from a rural development perspective.

Today, while job opportunities in the city are shrinking, individuals in the rural areas prefer to migrate to the city despite the fact that agriculture and livestock activities provide more income. This is a serious problem for rural development. The aim of the study is to revise the driving forces in rural areas by examining this problem. In order to measure the perceptions of individuals living in rural areas in addition to the literature review method, qualitative research method was used. In this context, semi-structured interviews were conducted with 10 people from different purposed socio-economic levels reached through quota sampling technique in the Hocalar district of Afyonkarahisar.

The world's and Turkey's specially revised according to the current conditions of the dissolution factors in order to minimize rural poverty is one of the problems is important. In order to identify these factors, it is necessary to determine the perceptions of poverty of rural people and to identify the obstacles to rural development. In this context, the study will contribute to the determination of the perceptions of the individuals and the suggestions to be made at the rural development point and the solutions to the problem of poverty.

Keywords: Rural Poverty, Rural Development, Poverty Perception, Rural Depopulation

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE EBA KULLANIMI: ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Sevda KOÇ AKRAN

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim

Büşra ERKUZU

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D

ÖZET

Sosyal bilgiler, ülkemizde ilköğretim kurumlarında öğrencilere toplumda yer etmeleri ve aynı zamanda etkin bir vatandaş olmalarını sağlamaya yönelik verilen bir derstir. Bunun yanında geçmişini, çevresini tanımayı, haklarını ve sorumluluklarını bilmeyi, toplumsallaşmayı öğretmek gibi amaçları vardır. Sosyal bilgiler dersi özellikle vatandaşlık eğitiminde, farklılıklara ve insan haklarına saygı değerlerinin verilmesinde önemli bir role sahiptir. Bu rolünü gerçekleştirirken günümüzde çeşitli kitle iletişim araçlarından, eğitim platformlarından yararlanmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin bugün en çok kullandığı platformlar arasında EBA olarak ifade edilen Eğitim Bilişim Ağı yer almaktadır. EBA MEB' e bağlı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından tüm bireylerin kullanımına ücretsiz olarak sunulan sosyal eğitim platformudur.

EBA platformu beş temel bileşenden oluşmaktadır. Bunlar;

- Eğitsel arama motoru
- Eğitsel içerik • Öğretim programlarında etkin BT kullanımı • Öğretmenler için hizmet içi eğitim
- Ağ altyapısı, geniş bant internet kullanımı, bilinçli ve güvenli BT kullanımının sağlanması bileşenleridir. Her bileşenin bireye sunduğu önemli avantajlar bulunmaktadır. EBA' nın avantajları arasında; bireye öğrenme ve öğretme sürecinde bir takım eğitici içerikler sunma, bireyin bilgi okuryazarlık becerisine sahip olmasını sağlama, öğrendiği bilgileri farklı alana transfer etme, kendi öğrenme stiline uygun materyal seçme, süreçte aktif olma yer almaktadır. Bireye ve eğitim kurumlarına önemli avantajlar sağlayan eğitim bilişim ağı hakkında çok az çalışmanın olması bu araştırmanın yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Olgu bilim çalışmasına dayalı araştırmada çalışma grubunu sosyal bilgiler öğretmenleri ve bu dersi alan öğrenciler oluşturacaktır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından

geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Ayrıca öğrenci ve öğretmen görüşleri doküman analiz yöntemi ile desteklenecektir. Verilerin analizi, betimsel ve içerik analiz yöntemlerine tabi tutulacaktır. Buradan elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilecek ve öğrenci ve öğretmen görüşlerinden ,ders kitaplarından, EBA’ dan doğrudan alıntılar yapılacaktır. Araştırma sonucundan hareketle çeşitli öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler Dersi, EBA(Eğitim Bilişim Ağı).

EBA USE IN SOCIAL STUDIES COURSE: TEACHERS AND STUDENT OPINIONS

ABSTRACT

Social studies is a given course in order to ensure that students are included in the society in Turkey and also become an active citizen. In addition to this, social studies have the purpose of knowing the students' past, the environment, knowing their rights and responsibilities, and teaching socialization. Social studies course, especially in citizenship education, has an important role in respect of differences and giving respect to human rights. While performing this role, it uses various mass media and educational platforms nowadays. The most used platforms of social studies lesson today are the Education Informatics Network, which is expressed as EBA. EBA is a social education platform that is offered free of charge to all individuals by the Directorate General for Innovation and Education Technologies affiliated to the Ministry of National Education.

The EBA platform consists of five basic components.

- These are “Educational search engine”, “Educational content”, “Effective use of BT in teaching programs”,
  - “In-service training for teachers”,
  - “Network infrastructure, broadband internet use, ensuring conscious and secure BT usage”
- components. Each component has significant advantages to the individual. Providing a range of educational content to the individual in the process of learning and teaching, ensuring that the individual has the knowledge literacy skills, transferring the information he/she has learned to a different area, selecting materials suitable for his/her learning style and being active in the process have important places among the advantages of the EBA. The fact that there is little work about the educational informatics network that provides

significant advantages to individuals and educational institutions makes this research necessary.

In this study based-case study, social science teachers and students taking this course will form the study group. The semi-structured interview form developed by the researchers will be used as data collection tool. In addition, student and teacher opinions will be supported by document analysis method. Data analysis will be subjected to descriptive and content analysis methods. The findings will be shown in tables and direct quotations from the student-teacher opinions, textbooks and EBA will be made. Based on the results of the research, various suggestions will be presented.

Keywords: Teaching Curriculum, Social Studies Course, EBA (Education Informatics Network).

ÖĞRETMENLERİN “STEM” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFOR ALGILARI

Dr. Öğr. Üyesi Sevda KOÇ AKRAN

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim

Reyhan ÜZÜM

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim

ÖZET

Bilim (Science), Teknoloji (Technology), Mühendislik (Engineering) ve Matematik (Mathematics) kelimelerinin baş harflerinin kısaltmasından oluşan STEM, disiplinler arası ve uygulamaya yönelik faaliyetleri içeren bir öğretim sistemidir. Bu sistemde bireyin aktif öğrenmesi, problem çözmesi, eleştirmesi, bilgi-iletişim teknolojilerini etkili kullanması vs. amaçlanmaktadır. Ayrıca STEM bireyin kendine olan güvenin artmasına, yaratıcılığını kullanılmasına, disiplinler arası yaklaşımlarda bireyin bilgilerini transfer etmesine, öğrenme ortamından zevk almasına katkı sağlamaktadır. Bireye yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli katkılar sağlayan bu eğitim anlayışında öğretmenin rehber olması beklenmektedir. Çünkü öğretmen STEM eğitiminin öğretme-öğrenme süreçlerini organize eden, yöneten, bilgi ve deneyimleriyle bireye yol gösteren kişidir. Kısaca öğretmen, dijital çağda STEM gibi çağdaş anlayışları eğitimde kullanan, dünyada yaşanan gelişmeleri bireylerle paylaşan, bireyde üst düzey beceriler kazandıran eğitimin önemli bir ögesidir. Öğretmenin bu önemi yapılan birçok çalışmada vurgulanmaktadır. Buna karşın, STEM eğitiminde uygulayıcı olan öğretmenin STEM hakkındaki görüşlerine, düşüncelerine ve beklentilerine yönelik çok az çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada da teknolojinin hızlı bir gelişim gösterdiği çağda öğretmenlerin STEM kavramına ilişkin algıları belirlenmeye çalışılacaktır. Araştırma modeli olgubilim desenine dayalı olacaktır. Araştırmanın çalışma grubunu gönüllük esasına dayalı olarak belirlenen Siirt ili merkeze bağlı ortaokulda görev yapan Matematik, Fen Bilimleri, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım öğretmenleri oluşturacaktır. Yapılan çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde hem devlet okulları hem de özel okulda görev yapmakta olan öğretmenlere uygulanacaktır. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlere ilk olarak STEM eğitimi ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Daha sonra öğretmenlere STEM eğitimi kavramı ile ilgili açık uçlu bir sorunun yer aldığı bir anket formu dağıtılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cinsiyet ve branş değişkenleri ele alınmıştır. İkinci

bölümde ise öğretmenlerden araştırmacıların STEM eğitimi ile yaptığı açıklamaları dikkate alarak, STEM kavramına yönelik bir metafor oluşturmaları ve oluşturdukları metaforları tanımlamaları istenmiştir. Bu amaçla öğretmenlerden “STEM.....gibidir. Çünkü .....” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz yöntemlerine başvurulacaktır. Analizler sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilecek ve çeşitli öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, STEM Eğitimi, Öğretim Programı

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF TEACHERS RELATED TO THE CONCEPT OF STEM

ABSTRACT

STEM, which consists of the abbreviation of science, technology, engineering and mathematics, is an educational system which includes interdisciplinary and practical activities. In this system, person's active learning, problem solving, criticism, effective use of information-communication technologies, etc. are intended. In addition, STEM contributes to the increase in self-confidence of the person, use of person's creativity, transfer of knowledge of the person in interdisciplinary approaches, and enjoyment of the learning environment. It is expected that the teacher will be the guide to person in this educational approach, which provides important contributions to the lifelong learning process. Because the teacher is the person who organizes and directs the teaching-learning processes of STEM education and guides the person with his/her knowledge and experiences. Briefly, the teacher is an important element of education which uses modern insights such as STEM in education and shares the developments in the world with persons and brings high level skills in the person. This importance of the teacher is emphasized in many studies. On the other hand, there are very few studies on teachers' (practitioners in STEM education) opinions, thoughts and expectations about STEM. In this study, it will be tried to determine the perceptions of teachers about STEM concept in the age when technology is developing rapidly. The research model will be based on the phenomenology pattern. The study group of the research will be composed of Mathematics, Science, Information Technologies and Software teachers who is determined on a voluntary basis and working in the secondary schools in Siirt province. The study will be applied to teachers who work in both public and private schools in the second

semester of the academic year 2018-2019. Teachers included in the study were provided with descriptive information about STEM education. Then, a survey form included an open-ended question about the concept of STEM education, was distributed to teachers. The survey form consists of two parts. In the first chapter, gender and branch variables are discussed. In the second part, considering the explanations made by researchers about STEM education, the teachers were asked to form a metaphor for STEM concept and to define the metaphors they created. For this purpose, teachers were asked to complete their sentences which are “STEM is like .....Because.....”. Descriptive and content analysis methods will be used to analyze the data. The findings of the analyzes will be presented as tables and various suggestions will be presented.

Keywords: Teacher, STEM Education, Curriculum

DEVELOPING A NEW ELECTIVE COURSE IN BOAT INTERIOR DESIGN

Assist. Prof. Dr. Siniša Prvanov

The American University of Kurdistan, College of Arts and Science, Interior Design, Duhok/ Iraq

Assist. Prof. Dr. Serhan Hakgudener

The American University of Kurdistan, College of Engineering, Architectural Engineering, Duhok/
Iraq

ABSTRACT

In the growing tourism industry worldwide in recent years, production and renting of sailboats are experiencing their culmination. The global yacht charter market is set to expand with a compound annual growth rate (CAGR) of 5.4% throughout the forecast period to reach US\$ 15.86 Bn by 2026. Thus, there is a justified need for educating interior design students in the field of passenger boats especially yachts. This education applies to the Mediterranean region where there is a tradition of manufacturing sailboats. For instance, Gulet is a traditional boat design of a two-mast or three-mast wooden sailing vessel particularly built in western coast of Turkey. Bodrum and Marmaris are the main production centers for that boat design. In terms of craftsmanship and sustainability, Gulet is one of the last survived authentic wooden boat in the world. To preserve this tradition, computer aided design (CAD) and the other tools such as computer numerical control (CNC) needs to be applied into interior design education. This may also provide a leverage to the Turkish yacht industry among the other competitors.

This study deals with the research and analysis of the creation of an elective course called "Leisure Practices and Spaces" IAED 426 that was thought during the spring semester of 2018 at the Department of Interior Architecture and Environmental Design at Bilkent University in Ankara, Turkey. Moreover, the research addresses the course design process, educational targets, applied methods and examines the achieved results of the students that include the industry collaboration with one of the important yacht manufacturers in Mugla region.

Keywords: Sailboat interior design, course design, teaching methods, Gulet.

IRAN'S DOMESTIC SITUATION AND FOREIGN RELATIONS IN 1969

Assistant Lecturer **KARWAN SALIH WAISY**

The Department of History

The Faculty of Human sciences, University of Zakho, Kurdistan Region, Iraq

Abstract

Over the past several years, Iran's aggression and suspicion towards the USSR has declined. Iran has purchased some military equipment from Moscow, and economic relations between the two ill-disposed countries continue to expand through hostility. In addition, with the impending British withdrawal from the Persian Gulf, Iran was vigorously asserting its own claim to a leading position there as the guardian of the Gulf, thus running afoul of the aspirations of Saudi Arabia in this sensitive area of the Middle East. In this estimate, the researcher has examined the implications of these and related developments for the US interests in the area. This study concludes with an examination of present Iranian shah's foreign policy objectives also their implication for the US interests in the region. This article outlines the history and genesis of the Shah's regime foreign and domestic situation in Iran. This study presented a significant amount of positively not published details about these parties. Particular attention is given to link between the Iran's domestic political situation and its reaction to the oil problems transformation in Iran. The Shah's regional and international relations also economic situation. The US interests and objectives in Iran. This study is a historical research based on qualitative study of viewpoint from various actors .This study has extensively taken benefit of using the original text of the US Foreign Relations (FUR) documents.

Keywords: The political domestic situation and threats facing Iran, economic situation, oil problem, Iran's regional and international relations.

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN BUGÜNÜ VE YARINI

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Baki MİNAZ

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Bölümü
(Sorumlu Yazar)

İbrahim GİDER

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Sefa TUAC

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Siirt il merkezindeki ilk ve ortaöğretim eğitim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda günümüz eğitim sisteminin sorunlarını tespit etmek, eğitim sisteminin sorunların ana kaynağı ve bu sorunlara yönelik üretilecek çözüm yolları ışığında geleceğin eğitim sisteminin nasıl bir hale bürüneceğine dair öngörülerini belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Siirt il merkezindeki ilk ve ortaöğretim eğitim kurumlarında görev yapan 49 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle verilerin analizi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin günümüz eğitim sisteminin sorunları ve ana kaynağı olarak en çok verdikleri yanıtlar eğitim sisteminin (müfredat, sınav sistemi, zorunlu eğitim) sürekli değişikliğe uğratılmasıdır. Ayrıca “günümüz eğitim sisteminin sorunlarına yönelik çözüm önerileri neler olabilir?” sorusuna ise en çok verilen yanıtların özgün ve kalıcı bir müfredatın oluşturulması ile öğretmen kaynaklı problemlere dair çözümlerin (niteliği, niceliği, mesleki itibar) üretilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. “Günümüz eğitim sisteminin geleceğin eğitim yapısına uygun olup olmadığı” sorusuna ağırlıklı olarak verilen yanıtın “uygun olmadığı” sonucu ortaya çıkmıştır. Son olarak “geleceğin eğitim sistemi nasıl olmalıdır?” sorusuna en sık verilen yanıtın “teknoloji ve öğrenci merkezli bir eğitim sisteminin” oluşturulmasına olanak sağlayan bir yapının dizayn edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonunda bu sorunların çözümüne yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Günümüz Eğitim Sorunları, Öğretmen, Geleceğin Eğitim Sistemi.

TODAY AND TOMORROW OF TURKISH EDUCATION SYSTEM ACCORDING TO TEACHER VIEWS

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the problems of today's education system in accordance with the opinions of the teachers working in primary and secondary education institutions in the city center of Siirt, to determine the predictions of the education system to be the main source of the problems and the future education system in the light of the solutions to be produced for these problems. In the study, the case study pattern of qualitative research methods was used. The study group consisted of 49 teachers working in primary and secondary education institutions in the city center of Siirt. A semi-structured interview form prepared by the researchers was used as data collection tool. Data obtained from the interview forms were analyzed with the content analysis technique. According to the results of the study, the most important problem of teachers as the main source of today's education system is the continuous change of education system (curriculum, examination system, compulsory education). Also, "What are the solutions to the problems of today's education system?" The most common answer to the question is the creation of a unique and permanent curriculum and the solutions (problems, quality, professional reputation) of teachers. The answer to the question "whether the current education system is suitable for the future education structure" is the result that the answer is "inappropriate". Finally, "How should the education system of the future be?" The most common answer to the question is the design of a structure that allows the creation of a "technology and student-centered education system". At the end of the research, various suggestions for solving these problems were presented.

Keywords: Today's Education Problems, Teacher, The Education System of the Future.

OKUL BAHÇELERİNİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNİN EĞİTİME YANSIMALARI

Dr. Halil TAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı, Teftiş Kurulu, Ankara

Dr. Öğrt. Ü. Muhammet Baki MİNAZ

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

ÖZET

Betonlaşmanın hızla artması ve yeşilin alanların ise giderek azalması, kentlerde yaşayan insanlar için önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu sorundan en fazla etkilenenler ise, çok katlı binalar arasına hapsolarak oyuna hasret kalan çocuklardır. Özellikle zamanlarının çoğunu okulda geçiren ilkökul öğrencileri için okul bahçelerinin nitelik ve nicelik açısından yeterliliği fiziksel ve ruhsal açıdan gelişmelerinde büyük önem taşımaktadır. Bu önem, eğitim sürecinin başarıyla tamamlanabilmesi için okul binası niteliklerinin artırılması kadar okul dış mekânlarının da dikkate alınması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

İlkokul bahçelerinin fiziksel özelliklerini belirleyerek bu bahçelerin eğitime yansımalarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Araştırma verileri gözlem ve görüşme teknikleriyle toplanmış olup, verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Bu araştırmada, okul bahçelerinin öğrencilerin fiziksel aktivitelerini artırıcı özellikler içermediği, bahçelerde yetersiz ve plansız uygulamalar bulunduğu, bu eksikliklerin ise çocukların enerjilerini harcamaya yönelik yaptığı aktivitelerde aksaklıklara neden olduğu ve çocukların gelişimini olumsuz yönde etkilediği, okul bahçelerinin fiziksel özellikleri açısından okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerine fazla katkı sunamadıkları tespit edilmiştir.

Okullar sadece çocukların ihtiyacı olan bilgilerin öğrenildiği bir yer değil aynı zamanda hayata dair bir takım tutum, değer, beceri ve davranışların da kazanılacağı bir çevre olmalıdır. Çocuklarımızın her yönden iyi yetişebilmeleri için okul bahçelerinin de bir takım bilgi, tutum, beceri ve davranışların kazandırılacağı birer mekân haline dönüştürülmeleri gerekmektedir. Okul bahçesi planlamasında, sadece açık alan ayırmakla konuya çözüm getirilemez. Açık alanlar okulun niteliği, eğitim derecesi, şekli, fonksiyonu, bulunduğu çevrenin sosyal yapısı

ve rekreasyon olanakları gibi kriterler göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. İdeal bir okul bahçesinin içermesi gereken bölümler: kuşatma, teneffüs ve tören alanları, spor alanları, botanik ve zooloji bahçeleri, sınıf bahçeleri (tarımsal uygulama alanları), açık hava dershanesi veya tiyatrosu, özel bahçelerdir. Çocuklar doğal alanlarda oyun oynamayı daha çekici ve ilginç bulmaktadırlar. Doğal alanlar çocukların öğrenme ve bilişsel gelişimine olumlu katkıda bulunurlar. Bütün okul aktivitelerini tasarlarken çocukların ihtiyaçlarını ve boş zamanlardaki kullanım önceliklerini göz önünde bulundurulması gerekir. İlkokul bahçelerinin tasarımında, öğrenci, eğitimci, okul aile birliği üyeleri, karar verici ve uzmanların sürece katılımı önemlidir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Okul bahçesi, Eğitim.

REFLECTIONS OF PHYSICAL PROPERTIES OF SCHOOL GARDENS ON EDUCATION

ABSTRACT

The rapid increase in concreting and consequently the decrease in the amount of open-green areas per person has become an important problem for the people living in the cities. Those most affected by this problem are children who are trapped between multi-storey buildings. Especially for the primary school students who spend most of their time at school, the qualification and quality of school gardens are of great importance in their physical and spiritual development. This importance raises the need to take school outdoors into consideration, as well as increasing the school building qualities in order to successfully complete the education process.

This study, which aims to determine the physical properties of primary gardens and reflect the reflections of these gardens on education, is a qualitative research in the screening model. Research data were collected by observation and interview techniques and content analysis technique was used in data analysis.

In this study, it is observed that school gardens don't have any features that increase the physical activities of the students, there are insufficient and unplanned practices in the gardens, and these deficiencies cause disruptions in the activities of the children in order to spend their energies and negatively affect the development of the children and they cannot contribute much to the educational activities in the school in terms of physical characteristics of school gardens. detected.

Schools should not only be a place for children to learn the information they need, but also an environment where some attitude, value, skills and behaviors related to life will be gained. In order for our children to grow well in all respects, the school gardens need to be transformed into a place to gain some knowledge, attitude, skills and behaviors. In schoolyard planning, it is not possible to solve the issue by allocating only open space. Open spaces should be planned taking into account the criteria such as the nature of the school, the degree of education, the shape, the function, the social structure of the environment and the recreation facilities. (agricultural application areas), open-air classroom or theater, private gardens. Children find play in natural areas more attractive and interesting. Natural areas contribute positively to children's learning and cognitive development. When designing all school activities, children's needs and their priorities in leisure should be considered. In the design of primary schools, the participation of students, educators, members of the school community, decision makers and experts is important.

Keywords: Primary school, School gardens, Education.

ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YUNUS EMRE

Doç. Dr.Rezan KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Hazni ACAR

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

ÖZET

Bir toplumun kendine ait yaşam tarzı kültür olarak adlandırılır. Alışkanlıklar, ahlak, inanç, sanat, bilgi gibi unsurlar toplumun bütünlüğünü oluşturur. Bu tür özellikler dil aracılığıyla nesilden nesile aktarılır. Türkçe eğitimi öğretimi sürecinde bireylere temel dil becerileri dışında, mensubu olduğu toplumun değerleri ve kültürel unsurları da öğretilir. Toplumsal ve kültürel değerlerin aktarımında geçmişten günümüze toplumu derinden etkileyen ve toplumun düşünce dünyasını değiştiren değerli düşünörlere ve onların eserlerine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin Türk halk edebiyatı unsurlarından ve temsilcilerinden yararlanması gerekir.

Bu çalışmada millî, kültürel ve evrensel değerlerle bezenmiş, halkın anlayabileceği sade ve yalın bir dille ifade edilmiş Yunus Emre eserlerinin Türkçe ders kitaplarındaki durumu irdelenecektir. Çalışmanın temel amacı, Türkçe ders kitaplarında metin seçiminde Yunus Emre ve eserlerinden yararlanılması gerektiğine vurgu yapmaktır.

Araştırmada 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan MEB'in Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer alan Yunus Emre ve Türk halk edebiyatı unsurlarıyla ilgili metinler doküman incelemesi tekniğiyle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitabı, Yunus Emre, halk edebiyatı, metin seçimi

YUNUS EMRE IN ORTHOPEDIC TURKISH COURSE BOOKS

ABSTRACT

A society's own way of life is called culture. The elements of thought, habits, morality, faith, art, knowledge constitute the unity of society. Such characteristics are transmitted from generation to generation through language. Apart from basic language skills, individuals

should also be taught the values and cultural elements of the society in which they are a member. In the transfer of social and cultural values, there is a need for valuable thinkers and works that deeply affect the past day-to-day society and change society's world of thought. In this context, the texts included in the Turkish textbooks should benefit from the elements of Turkish folk literature and their representatives.

In this work, Yunus Emre, expressed in a plain and simple dille which is embellished with national, cultural and universal values, which the public can understand, and its usability in textbooks are discussed. The main aim of the study is to see that Yunus Emre and his works can be used in the selection of texts in Turkish textbooks.

In this study; In the 5th, 6th, 7th and 8th grades, the Turkish course and workbooks of the Ministry of National Education were examined and the texts related to the elements of Yunus Emre and the Turkish folk literature were evaluated by the document review technique.

Key Words: Turkish textbook, Yunus Emre, folk literature, text selection

GELECEĞE UZANAN BİR HALK SANATI: TELKÂRİ
A FOLK ART FROM PAST TO MODERN TIMES A FOLK ART: TELKÂRİ

Doç. Dr.Rezan KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Remziye TEPE

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

ÖZET

Telkâri, geçmişten günümüze çeşitli eşyalar, takılar ve süslerle günümüze kadar gelmiş bir halk sanatıdır. Gümüş veya altının makinalarla tel haline getirilmesiyle yapılan telkâri sanatının doğuşu Diyarbakır'a dayanmaktadır. Ancak 200 yıldan beri kadim şehirlerden biri olan Mardin'in Midyat ilçesinde Süryani ve Müslüman ustaların ellerinde hayat bulmaya devam etmektedir. El işlemeciliğine dayanan bu sanat, halkın dinsel inanışlarının adeta bir dışavurumu olarak vitrinleri süslemektedir. Mitolojik figürler, Hristiyanlığın sembolü haç, Yezidiliğin kutsalı tavus kuşu ve bir dizi İslami figür, sanatkârın yaratıcılığıyla üretilmektedir.

Telkâri sanatkârı, yaşadığı toplumun dinamiklerini kolektif bilinçaltıyla bir potada eriterek adeta eşsiz bir büyüye imza atmaktadır. Her bir tel, ustanın yaratıcılığı, insana ve yaşama bakış eksenini ve hayal gücüyle şekilden şekle girmekte kadınlar başta olmak üzere birçok kişinin beğenisine sunulmaktadır. Her geçen gün eski ve klasik modellere genç ustaların hayal gücü ve sabrıyla yoğrulmuş yeni ürünler eklenmektedir. Telkâri ustaları, incelik duygusunu yitirmiş modern yaşamın realist ve katı tavrına inat el emeği göz nuru dökmeye devam etmektedirler. Süryani sanatkâr Engin Gürkan ve diğer ustalar, bu kadim sanatı sürdürerek dijitalleşen ve ruhlarını kaybeden modern insana dokunmanın yollarını aramaktadırlar. İncelikle işlenmiş her bir ürün, adeta insanlığın görünmeyen yönünü, duygu tarafını hatırlatmaktadır. Sırtını tarihe ve kültüre yaslayan sanat, insanoğlunun yeni arzu ve beklentilerini de dikkate alarak geleceğe, bir bağlamda sonsuzluğa uzanmanın mücadelesini vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Telkâri, Midyat, dinî inanış ve sanat, modern yaşam

İSLAM DİNİNE GÖRE GAYRI MÜSLİM ÖĞRETMENLERİN GÖREVLENDİRİLMESİ

Dr. Öğretim Üyesi Davut OKÇU

Batman Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü

ÖZET

Müslümanların Medine'ye hicret etmesiyle birlikte kademeli olarak ilk İslam Devletinin kurulması süreci başlatılmıştır. Bu Devletin Gayr-ı Müslim tabileri Müşrik ve Yahudilerle bir arada yaşamayı öngören Medine Vesikası imzalanarak yürürlüğe konulmuştur. Sınırların genişlemesine paralel olarak Hıristiyan ve Mecusiler de zimmi statüsüyle bu çatının altında hayat hakkı bulmuşlardır.

İslam Peygamberinin önderliğinde kurulan yeni devletin en önemli faaliyetlerinden birisi eğitim ve öğretim alanında büyük bir seferberlik başlatmış olmasıdır. İlim ve hikmet Müminlerin yitiği olarak tanımlanmış, uzaklığı nedeniyle Arapların ulaşamadığı, sadece hayallerini süsleyen Çin'de de olsa aranıp bulunması teşvik edilmiştir. Bu anlayış Müslümanların zamanın en ileri bilgi ve teknolojiyi öğrenip kullanmalarını sağlamıştır. Hz. Peygamber ve Hulefai Raşidin döneminde eğitim öğretim alanında Gayrı Müslimlerle geliştirilen diyaloglar ve uygulamalar İslam Hukukunun temel dayanağı olmuştur.

Hz. Peygamber Müslüman olmadığı halde Haris bin Kelde'ye doktorluk yapması talimatını vermiş ve Sahabenin de tedavi için kendisine gitmesine ruhsat vermiştir. Keza Mekke'den Medine'ye hicret ettiği zaman Medine yolunu iyi bilen bir müşriki rehber olarak kiralamıştır. Bu ve benzeri örnekler bazı dünyevi konularda Gayrı Müslimlerden yararlanılabileceğine delil teşkil etmektedir. Gayrı Müslimlerden öğrenilmesinde sakınca görülmeyen ilimler, dini inanç ve amel ile ilgisi olmayan maddi ilimlerdir. Maddi ilimler kafir olsun mümin olsun, iyi olsun, kötü olsun, bütün insanlığın faydalanması gereken ve Allah'ın, tabiatın işleyişi ile ilgili olarak Sünnetullah adı verilen kanunlarından oluşmaktadır. Nitekim Yüce Allah, insanların yeryüzünü dolaşıp geçmişten ve mahlukatın yaratılışındaki sırlardan ibret almasını teşvik etmiştir.

İslam dini, Devletin özellik arz eden ve bilhassa güvenliği ilgilendiren hizmetlerinde Gayr-ı Müslimlerin görevlendirilmesini uygun görmemiştir. Bu hassasiyet Devletlerin dış politikalarında günümüzde de devam etmektedir. Hz. Peygamber'in İbn Mesud'a Yahudilerin

dilini öğrenmesi için talimat vermesi bu konudaki hassasiyetine delil teşkil etmektedir. Gayr-ı Müslim öğretmenlere inanç ve amel konularında da başvurmak kabul görmemiştir.

Özellikle Yahudi ve Hıristiyanların Müslüman çocuklarına Kur'an öğretilmelerine müsaade edilmemiştir. Oryantalistlerin İslami ilimler alanında sebep olduğu tahribat dikkate alındığında bu hassasiyetin önemi daha da somut bir şekilde anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Gayr-ı Müslim, Dini İlimler, Maddi İlimler.

MELA'YÊ CİZİRİ'DE VARLIK DÜŞÜNCESİ

Prof..Dr. Vecihi SÖNMEZ
Batman Üniversitesi

ÖZET

Varlığı kendinden olan, var oluşunda başkasına muhtaç olmayan' bir zatı delillendirmek manasına gelen (ispat-ı vacip), tabii olarak, akli başında her insanı ilgilendiren bir konudur.

Yüce Allah'ın mükerrem kıldığı ve birçok mahlûktan üstün yarattığı insanoğlu¹ başlangıç ve sonuç hakkında, yanlış veya doğru kendini tatmin edici bir hükme varmak mecburiyetindedir. olduğunu bilmesi gerekmektedir. Buna göre Allah'ın sonsuz kudretinin, ilahi varlığının engin ve derin hikmetinin eseri olan mahlûkatın içinde insanoğlunun akıl sahibi olmasıyla üstünde bulunduğu çizgiden taviz vermeden ilahi bir varlığa ulaşacağı muhakkaktır.

İslam düşünce geleneğinde yaşadığı dönemde büyük tesirler bırakıp şöhretin zirvesine ulaşmış olan büyük şahsiyetler yetişmiştir.

Mela, tarihin eskimiş sayfalarından çıkarılması gereken büyük bir şahsiyettir çünkü onun düşünce dünyasına muttali olduğunda sahip olduğu ilmi ve mistik kişiliğiyle düşünce geleneğimizde önemli bir yer teşkil ettiği görülebilecek olan bir ilim insanıdır.

Bu çalışmamızda Mela'ın varlık görüşünü açıklayarak, benimsediği vahdet-i vücud felsefesi ve bu felsefede yer alan varlık mertebeleri üzerinden düşüncelerini bir araya getirip, onun İbn Arabi ile olan fikri bağlılığını ele alacağız.

Kürt Tasavvuf Edebiyatının bir şaheseri olan Mela'ın Divan'ını anlamak ve bu okyanusa dalıp nadide inciler çıkarmak, kolay bir iş değildir. Çünkü Divanda tasavvuf, felsefe, tarih, estetik, belagat, psikoloji, kozmoloji, astronomi, epistemoloji, eskatoloji gibi fizik ve metafizik konular yer almaktadır. Hak ve hakikat aşığı bir filozof olan Mela; varlık ve vahdet-i vücud gibi zor anlaşılan girift konuları bile Kürt Dili'nin semantik imkânlarını ustalıkla kullanarak son derece çekici, ikna edici ve etkileyici bir form içinde takdim etmektedir.

AMİDİ'NİN HAYATI ESERLERİ VE KELAMCILIĞI

Prof..Dr.Vecihi SÖNMEZ
Batman Üniversitesi

ÖZET

Amidi'nin asıl ismi, Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Salim es-Sağlebi veya et-Tağlebi'dir. Amidi (el-Amidi) lakabı doğduğu şehir olan Amid (Diyarbakır)'e nisbet edilmesinden ileri gelmektedir. O Seyfüddin el-Amidi ismi ile meşhur olmuştur. Bazı biyografi yazarları, Amidi'nin künyesini "Ebu'l-Hasan" olarak bazıları ise "Ebul-Kasım" şeklinde verirler. Amidi'nin ataları ile ilgili aydınlatıcı bilgiye henüz rastlamış değiliz. Eserlerini Arapça yazmasına rağmen, anlatım şeklinden onun Arap olmadığı anlaşılmaktadır. 551/1156 senesinde Amid (Diyarbakır)'de doğmuş ve burada Kur'anın çeşitli kıraatlerini değerli üstatlardan tahsil etmiştir. Önce Hanbeli mezhebinde di. Hatta bu mezhep ile ilgili bir de kitap ezberlemişti. Sonra tahsilini tamamlamak için Abbasi halifesinin bulunduğu devlet merkezi olan Bağdat'a geldi. O zaman Bağdat'ın siyasi gücü her ne kadar zayıflamış idiyse de manevi nüfuzu ve ilmi şöhreti devam ediyordu. Amidi burada hanbeli üstatlarından biri olan Ebu'l-Feth ibn'ul Menni (ölm.583/1187)'den fıkıh, cedel ilmi ve münazara dersi aldı. Hadisçilerin ileri gelenlerinden biri sayılan Ebu'l-Feth b. Şatil'den de hadis dinledi. Amidi Hanbeli mezhebinden sonra Şafii mezhebine girdi ve Ebu'l-kasım b. Fadlan'ın talebesi oldu.Amidi zamanla hilaf, cedel ve münazara ilimlerinde üstünlük kazanarak kendisini yetiştirdi. Hilaf ilminde meşhur olan "Şerif tarikini" yani Şafii fakih es-Sedid Muhammed b. Hibetullah b. Abdullah es-Selemasi (ölm.574/1178)'nin metodunu elde etti. Yine o şafii fakih Es'ad el-Miheni (ölm.527/1132) tarikini bütün ayrıntılarıyla, derinlemesine olarak, öğrendi ve sağlamlaştırdı.Ayrıca Bağdat'ın kerh yakasında yaşayan Hıristiyan ve Yahudi bilginlerinden felsefe ve diğer akli ilimleri tahsil etti. Felsefede kuvvet kazanması üzerine fakihlerce hoş karşılanmadı. Fukaha O'nun inançlarının bozuk olduğunu ileri sürece kadar taassupta bulundular.Bu nedenle Amidi Irak'ta kalmayıp 592/1198'de Şam'a gitti. Burada da akli ilimlerle meşgul oldu

Burada Eyyubilerden Hama hükümdar el-Melik el-Mansur Naşir ed-Din 'İsa b. el-Melik el-'Adil (624/1226)'in daveti üzerine Şam'a gitti. el-Melik el-Mu'azzam, Amidi'ye bir çok in'am ve ihsanlarda bulunduğu gibi onu 'Aziziye Medresesi'ne müderris (profesör) tayin etti. Amidi, 'Aziziye Medresesi'nde on seneden fazla ders vermiş ve talebeleri ile meşgul olmuştur. O sıralarda Diyarbakır'ı işgal eden el-Melik el-Eşref (ölm. 635/1237), bu şehrin eski hükümdarının Amidi'ye kadılık için Şam'dan Diyarbakır'a davet ettiğini ve gizlice

mektuplaştığını öğrenince onu 'Aziziye Medresesinden azletmiştir. Bundan sonra Amidi evine çekilip münzevi bir hayata başlamış ve çok geçmeden Sefer ayının 4'üne rastlayan Salı günü 631/1233 senesinde vefat etmiş ve Şam'ın meşhur kabristanı olan Cebel-i Kaison'a defnedilmiştir. Amidi'nin ders verme konusunda üslubu çok açık ve seçik idi. Onun hakkında ünlü Şafii fakihî İzzeddin b. 'Abdüsselam (ölüm. 660/1261) şöyle der: "Ben ondan daha iyi ders okutanı işitmedim. Sanki edası tatlı fesahat sahibi bir hatipti. Eğer "el-Vasit" (Gazzali'nin eseri)in bir lafzını değiştirirse, zikrettiği lafız "el-Vasit" sahibinin yazdığından daha yerinde olur. Biz bahis ve münazara usulünü Amidi'den öğrendik." Ayrıca İzzeddin b. Abdüsselam, Amidi hakkında şunları da söylemiştir: "Akaidi şekk ve şüpheyeye, mezhepleri zaafa düşürecek bir zındık gelse onun karşısına çıkacak Amidi'den başka kimse bulunmazdı. Çünkü bu konuda ehliyet ve kabiliyetin hepsi onda toplanmıştır.

ERGENLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN BAZI SOSYO- DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Caner DOĞRUSEVER

Siirt Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Sosyal Hizmet ve Danışma Bölümü

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelemektir. Araştırmaya Siirt ilinde genel lise ve mesleki liselere devam eden yaşları 14-19 arasında değişen, 227 kız, 159 erkek toplam 386 ergen katılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeli betimsel bir çalışma niteliğindedir. Verilerin toplanmasında uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler IBM SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada ergenlerin demografik bilgilerini ve sosyal medya bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik olarak kişisel bilgi formu ve sosyal medya bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ergenlerin kişisel bilgi formunda belirtmiş oldukları demografik değişkenler ile sosyal medya bağımlılığı ölçeği arasındaki ilişkiler parametrik testlerden “bağımsız örneklem için t testi” ve “bağımsız örneklem için tek yönlü Anova testi” kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma bulguları ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sosyal medyayı kullanım sürelerine, sahip oldukları sosyal medya hesabı sayısına ve sosyal medya kullanım amaçlarına göre farklılaştığını göstermiştir. Ergenlerin cinsiyet, akademik başarı düzeyi, okul türü ve devam ettikleri sınıf düzeyi sosyal medya bağımlılık düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermemiştir. Elde edilen bulgulara göre ergenlerin sosyal medyayı kullanım süreleri ve sosyal medyada sahip oldukları hesap sayısı yükseldikçe sosyal medya bağımlılık düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Ayrıca araştırmaya katılan ergenlerin %20’sinin sosyal medya bağımlısı olduğu bu grubunda %46’sının kızlardan, %34’ünün erkeklerden oluştuğu görülmüştür. Bu veriler ışığında ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini düşürmeye dönük olarak okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin zaman yönetimi seminerleri vermeleri etkili olabilir. Ayrıca sosyal medya hesaplarının daha bilinçli kullanımına ve bilgi alma amaçlı kullanmalarına dönük olarak çalışmalar yürütmelerinin etkili olacağı düşünülebilir. Ergenlerin sahip oldukları sosyal medya hesapları, sosyal medyayı kullanım amaçları ve diğer bazı bulgular bildiride ayrıca sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya Bağımlılığı, Ergenler, Demografik Değişkenler

INVESTIGATION OF SOCIAL MEDIA ADDICTION LEVELS OF ADOLESCENTS ON SOME SOCIO-DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

The main purpose of this study is to examine the social media addiction levels of adolescents in terms of some socio-demographic variables. A total of 386 adolescents (227 females and 159 males) aged between 14 and 19 attended the general high school and vocational high schools in Siirt. The research is a descriptive study with relational survey model. Appropriate sampling method was used for data collection. Data were analyzed using IBM SPSS 25 package program. In the study, personal information form and social media addiction scale were used to determine demographic information and social media addiction levels of adolescents. In the research, the relationships between the demographic variables, which were stated in the personal information form of the adolescents and the social media addiction scale, were analyzed using the one-way Anova test for independent samples and the t-test for independent samples. Research findings showed that adolescents' social media addiction levels differ according to their social media usage time, the number of social media accounts they have and their social media usage purposes. There were no statistically significant differences between adolescents' gender, level of academic achievement, type of school, and class level they continued. According to the findings, it is seen that social media addiction level increases as the social media usage times of adolescents and the number of accounts they have on social media increases. In addition, 20% of the adolescents participating in the research were addicted to social media, 46% of them were girls and 34% of them were men. In the light of these data, it may be effective that school counseling and guidance services provide time management seminars in order to decrease adolescents' social media dependency levels. In addition, it may be considered that it would be effective for them to use social media accounts more consciously and to use them for information purposes. Social media accounts of adolescents, social media usage purposes and some other findings will be presented in the communicate.

Keywords: Social Media Addiction, Adolescents, Demographic Variables

ÖN ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞININ YORDAYICILARI OLARAK YAŞAM DOYUMU VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

Öğr. Gör. Caner DOĞRUSEVER

Siirt Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Sosyal Hizmet ve Danışma Bölümü

ÖZET

İnternet, dünyada bilgisayar ağlarını ve kurumsal bilgisayar sistemlerini birbirine bağlayan elektronik iletişim ağıdır. Türkiye istatistik kurumunun 2018 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre her on hanenin sekizinin evden internete erişim imkânına sahip olduğu düşünüldüğünde, internet kullanımı günlük yaşantımızın neredeyse ayrılmaz bir parçası olmuştur. Böyle bir teknolojinin ergenler tarafından kullanılması kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır. Ergenlerin bu teknolojiyi çok uzun süreli ve bilinçsiz kullanması sonucu baş ağrısı, gözlerde yanma, boyun kaslarında ağrı ve sertleşme, elde uyuşukluk, halsizlik, obezite gibi fiziksel sorunlar; akademik başarıda düşüş, aile sorunları, uyku bozuklukları, yalnızlık, okul sorunları gibi sosyal alanda görülen şikayetler gözlenebilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere internetin bilinçsiz ve uzun süreli kullanımı ergenler için bir risk faktörü olarak ortaya çıkabilmektedir. Bu riskli durum, Dünya sağlık örgütünün Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabında (DSM-5) internette oyun oynama bozukluğu olarak (çoğunlukla internet kullanım bozukluğu, internet bağımlılığı ya da oyun bağımlılığı olarak ifade edilmektedir) yer almaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmalarda internet bağımlılığının % 1 ile %10 arasında değiştiğine ilişkin araştırma sonuçlarına ulaşabilmekteyiz. Bu araştırmaların çoğunlukla üniversite öğrencileri ve lise düzeyindeki ergenlerle yürütüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmayla ön ergenler olarak nitelenebilecek ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri betimsel olarak ortaya konarak ayrıca bazı pozitif psikoloji kavramlarından olan yaşam doyumu ve psikolojik sağlamlık ile olan ilişkisine bakarak literatüre önemli ve değerli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin temel işlevlerinden birinin önleyici rehberlik olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda ön ergenlerin internet bağımlılığı konusunda mevcut durumlarının ortaya konması, psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumu değişkenleriyle olan ilişkisinin bulunması okul psikolojik danışmanlarına risk gösterme olasılığı taşıyan ya da riskli öğrencilere yapılacak müdahaleler konusunda önemli bilgiler sunacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak bu araştırmanın temel amacı yaşam doyumu ve psikolojik sağlamlığın ön ergenlerde internet bağımlılığını yordama gücünü incelemektir. Araştırma ilişkisel tarama modeli betimsel bir çalışma niteliğindedir. Araştırmaya 6., 7. ve 8.

sınıf ortaokul öğrencilerinden 82 kız öğrenci 111 erkek öğrenci toplam 193 ön ergen katılmıştır. Araştırmada veriler internet bağımlılık ölçeği kısa formu, çocuklar için yaşam doyum ölçeği ve çocuk ve genç psikolojik sağlamlık ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Yaşam doyumunu ve psikolojik sağlamlığın internet bağımlılığını yordayıp yordamadığını test etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Ön ergenlerin internet bağımlılığı üzerinde etkisi olduğu düşünülen, psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumunu gibi değişkenlerin, ön ergenlerin internet bağımlılığını ne şekilde yordadığını ortaya koymaya yönelik olarak yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon analizi sonucunda, psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumunu birlikte, internet bağımlılığı ile anlamlı bir ilişki sergilemişlerdir. Söz konusu 2 değişken, birlikte, internet bağımlılığı puanlarındaki değişimin %16'sını açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin, internet bağımlılığı üzerindeki göreceli önem sırasıyla, psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumunu şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılık katsayıları göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden sadece psikolojik sağlamlığın internet bağımlılığı üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bazı sosyo-demografik değişkenler ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkilere ilişkin sonuçlar bildiride ayrıca sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Psikolojik Sağlamlık, Yaşam Doyumu, Ön Ergenler

LIFE SATISFACTION AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE AS PREDICTORS OF INTERNET ADDICTION IN PRE-ADOLESCENTS

ABSTRACT

Internet is an electronic communication network that connects computer networks and corporate computer systems in the world. In Turkey, according to 2018 statistics of household agencies use information technology research results, eight out of ten households have access to the Internet from home. Therefore, the use of the Internet has become an integral part of our daily life. The use of such technology by adolescents is inevitable. As a result of adolescents' long and unconscious use of this technology, physical problems such as headache, burning in the eyes, pain and stiffness of the neck muscles, hand numbness, weakness, obesity; social problems such as decrease in academic achievement, family problems, sleep disorders, loneliness and school problems can be observed. As it is understood that unconscious and long-term use of the internet can be a risk factor for

adolescents. This risky situation is an independent disorder of the World Health Organization's Defining and Numerical Handbook of Mental Disorders (DSM-5) as an internet game disorder (often referred to as internet use disorder, internet addiction or game addiction.) We can reach the results of research have changed between 1% and 10% of internet addiction level in studies in Turkey. These studies are mostly conducted with university students and high school adolescents. Therefore, this research has been tried to reveal descriptive internet addiction levels of middle school students which can be defined as pre-adolescents. In addition, it is thought that positive psychology concepts such as life satisfaction and psychological resilience will contribute to the literature by examining their relationship with internet addiction. It is known that one of the basic functions of psychological counseling and guidance services is preventive guidance. In this context, revealing the current situation of pre-adolescents in terms of internet addiction, finding a relationship with psychological resilience and life satisfaction variables can provide important information about the interventions to students carry a risk or possibility of risk. In conclusion, the main purpose of this study is to examine the predictive power of life satisfaction and psychological resilience in predicting internet addiction in pre-adolescents. The research is a descriptive study with relational survey model. A total of 193 pre-adolescents (82 female and 111 male) participated in the study. Data were collected by using short form of internet addiction scale, life satisfaction scale for children and child and young psychological resilience scale. Multiple Linear Regression analysis was performed to test whether life satisfaction and psychological resilience predicted internet addiction. As a result of multiple linear regression analysis conducted to determine the predictions of pre-adolescents' internet addiction, the variables such as psychological resilience and life satisfaction, which are thought to have an effect on Internet addiction of pre-adolescents, showed a significant relationship with internet addiction. The two variables together explain 16% of the change in internet addiction scores. The order of importance of predictive variables on internet addiction, respectively; psychological resilience and life satisfaction. Considering the significance level of regression coefficients, it was concluded that only psychological resilience was a significant predictor of internet addiction. Some other results on the relationship between internet addiction and socio-demographic variables will be presented in communique.

Keywords: İnternet Addiction, Psychological Resilience, Life Satisfaction, Pre-Adolescents

HEDEF KİTLELER AÇISINDAN KURUMSAL HALKLA İLİŞKİLER

Dr. Öğr. Üyesi İrfan ERTEKİN
Siirt Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü

ÖZET

Kurumlar, kamuyu oluşturan hedef kitlelerin sosyal, iktisadi ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan sosyal yapılardır. Kurumsal halkla ilişkiler, kurumlar ile kurum içi ve kurum dışı hedef kitleler arasında iletişimi sağlar ve profesyonelce yönetir. Kurumsal halkla ilişkiler, bu bağlamda stratejik iletişim modelleri geliştirir. Kurumsal halkla ilişkiler, kurumların hedef kitlelerin memnuniyetlerini artırma noktasında kaliteli ürün ve hizmet sunmaları için kurum içi hedef kitleler ile olan iletişimi yönetir ve gerekli önlemleri alır. Bu bağlamda kurumsal halkla ilişkiler, kurum içi ve kurum dışı hedef kitleler arasında iletişim kuran profesyonel departmanlardır. Yaşamakta olduğumuz 21.yüzyılın ilk çeyreği, elektronik ve dijital çağ olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde, kurumsal halkla ilişkiler, kurumlar ile hedef kitleler arasındaki iletişimi, yeni medya'nın en önemli bileşenlerinden olan sosyal ağlar ve sosyal medya araçları ile gerçekleştirir. Uzun yıllar, kurumlar ile hedef kitleler arasındaki iletişimi sağlayan geleneksel iletişim araçları yerini yeni bir iletişim ortamı olan sosyal medya ve sosyal ağ araçlarına bırakmıştır. Bu gelişmeyi etkileyen en önemli temel unsur, internet teknolojisidir. Küreselleşmenin ön planda olduğu günümüzde, kurum ve kuruluşların uluslararası kendini tanıtmaya, yeni pazarlama ortamları bulma, çok hızlı değişen ve gelişen gündemi takip etme vb. açısından simetrik iletişim modeli oldukça önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda, simetrik iletişimi sağlayan dijital olarak da tanımlayabileceğimiz kurumsal halkla ilişkilerdir. Bu çalışma, kurumların varlık nedeni olan hedef kitleler açısından kurumsal halkla ilişkilerin iletişim işlevlerini ve önemini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada betimleme yönteminden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda kurumsal halkla ilişkilerin, kurumlar ile hedef kitleler açısından stratejik öneme sahip olduğu görülmüştür. Çalışma, kurum içi ve kurum dışı hedef kitleler açısından kurumsal halkla ilişkiler ile ilgili farkındalık oluşturması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kurum, yeni medya, iletişim, hedef kitle, kurumsal halkla ilişkiler

CORPORATE PUBLIC RELATIONS IN TERMS OF TARGET AUDIENCE

ABSTRACT

Institutions are social bodies that cover the social and economic needs of the target audience. Corporate Public Relations provides the communication among institutions and internal-external target audiences, and manages them in a professional manner. In this respect, Corporate Public Relations also develops strategic communication models. Corporate Public Relations manages the communication between internal target audiences; and takes the necessary precautions to provide quality products and services for the purpose of increasing the satisfaction of the target audience. In this context, Corporate Public Relations are professional departments communicating between internal and external target audiences. The first quarter of the 21st Century, in which we live, is called as “the Electronic and Digital Age”. Today, Corporate Public Relations establish the communication among institutions and target audiences via the social networks and social media tools, which are the most important components of the New Media. Traditional communication tools that provided the communication between institutions and target audiences for many years in the past have now been replaced by social media and social networking tools. The most important element that affected this development is the Internet technology. In today’s world in which globalization is at the forefront, the Symmetrical Communication Model has become quite important for institutions and organizations in terms of international recognition, finding new marketing environments, and following the rapidly changing and evolving agenda. In this respect, the thing that ensures the symmetrical communication is the Corporate Public Relations, which may also be defined as “digital”. This study was conducted to determine the communication functions and importance of the Corporate Public Relations in terms of the target groups that are the reason of existence of the institutions. The Descriptive Method was employed in the present study. As a result of the study, it was determined that Corporate Public Relations has a strategic importance for institutions and target groups. The study is important in terms of creating awareness on Corporate Public Relations in terms of internal and external target audiences.

Keywords: Institution, New Media, communication, target audience, Corporate Public Relations

**SPECIAL CHARACTERISTICS OF MIGRANTS: THE CASE OF HAKKARI
(YUKSEKOVA)**

Prof. Dr. Arzdar KİRACI

Siirt University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Economics Department

Sibel CANAN

Hakkari University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Banking and Finance
Department, Hakkari

ABSTRACT

The purpose of this paper is to investigate the relation between migration, education and poverty to evaluate their relations for the Yüksekova district of Hakkari province. In order to obtain data for the district on the subjects of interest face-to-face surveys and interviews with local people are performed, and observations were collected at regular intervals.

In this survey, reasons for migration are investigated and statistical analyses are performed in order to determine the impact of diverse socio-economic variables. Important ones for the causes and effects of migration, education and poverty topics and the size of the population affected by migration and poverty are investigated. For this purpose, demographic characteristics of immigrants, socioeconomic characteristics, states after migration and the perceptions of immigrants in the Yüksekova district are examined. The aim is to determine the socio-economic status of people before immigration and to examine the occupational structure of immigrants; to find out the migration and poverty mechanisms in Yüksekova district in Hakkari province; to determine the causes of poverty; to determine the frequency and volume of migrations and returns in the region; with the feedbacks to be provided by the questionnaires, to determine the people's solution suggestions; to determine if there are reasons for migration outside the literature; to determine which income levels will be migrating; to estimate the level of migration and level of income of the province; to identify the most important problems of the city; to determine future expectations; to analyze outgoing migration and incoming migration figures and variables.

This work is important because it is based on a detailed analysis of the numerical data obtained from face-to-face surveys and in-depth interviews with households as a solution to migration and poverty. This paper also includes a multi-dimensional variable analysis to determine special characteristics of migrants that cause migration. The most important finding of the study is that poverty leads to security, education and migration problems.

Keywords: Poverty, Migration, Survey, Hakkari (Yüksekova)

**SPECIAL SPENDING CHARACTERISTICS AND OPINIONS OF STUDENTS: THE
CASE OF SİİRT UNIVERSITY**

Prof. Dr. Arzdar KİRACI

Siirt University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Economics Department

Emrullah DİLMAÇ

Siirt University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Economics Department

ABSTRACT

Siirt University is a newly established and dynamic university in its region and this type of universities in small cities have an important contribution to their regions. University staff and student spending in the region have an expanding economic effect to the region. The purpose of this paper is to investigate special spending characteristics of students and their opinion about Siirt University. Opinions of students are important because good thoughts will increase the number of students coming to study to this university. In order to obtain data on the subjects of interest face-to-face surveys and interviews with students are performed. A questionnaire consisting of 50 questions was applied to the students and 1325 students answered.

The aim is to determine the existence of a meaningful relationship between the education level of the students and the monthly total incomes for 2015 and 2016; to determine whether students of different levels of education have distinctive spending behavior; to compare distinguishing spending behavior between 2015 and 2016; to determine the existence of a significant relationship between the gender of the students and their monthly total expenditure; to determine which factors are effective in coming to Siirt University; to determine the impact of university placement score; to determine the preference of the university due to physical facilities, social facilities and quality of education; to determine whether the education is efficient and capable; to determine whether the number of panels and conferences are adequate; to determine if clubs are available for interests and abilities; to determine the richness of all kinds of sources in the library; to determine whether green areas, canteen cafeteria services, social activity areas, library services, Internet services, cleaning services, social and cultural activities are satisfactory; to determine what students are doing in their spare time. This work is important because it is based on a detailed analysis of the numerical data obtained from face-to-face surveys. This paper also includes a multi-dimensional variable analysis to determine special characteristics of students.

Keywords: Siirt University, Siirt Province, Regional Development, Survey

SAYRAFÎ VE İSTİNBAT YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ
SAYRAFÎ AND HIS VIEWS ON THE DEDUCTION METHODS

Dr. Öğr. Üyesi Abdulbasit SALTEKİN

Batman Üniversitesi, İslami İlimler Fakülte, Temel İslam Bilimleri Bölüm

ÖZET

Fıkıh Usûlü ilminin doğru bir şekilde anlaşılması, doğduğu ortam ve tartışmaların arkasındaki saiklerin doğru bir şekilde anlaşılmasıyla mümkün olur. Şafîî sonrası, usul alanında hicri IV. asırda fikri ve entelektüel bir hareketliliğin yaşandığında şüphe bulunmamaktadır. Bu hareketlilikle beraber, döneme ait, dil, kelam, usul eserleri maalesef günümüze ulaşmamıştır. Şafii ve Bakillani arasındaki bu boşluk kayıp halka olarak isimlendirilmektedir. Sonraki dönemlerde olgunlaşmış ders notu formatı kazanan usûl çalışmalarının arkasındaki entelektüel yapı bu kayıp dönemde aranmalıdır. Usûlün gelişim seyrini merak eden kişilerin bu alana özel bir ehemmiyet vermeleri gerekmektedir. Bu yönü ile çalışmamız, Şâfiî ile başlayan tedvin faaliyetinin tedrici gelişim aşamalarını tespit edip yazılı kaynakları elimize ulaşmamış böylesine önemli bir döneme projeksiyon tutmaya çalışacaktır. Böylelikle, Sayrafi üzerinden usûl ilminin tedrici gelişiminin kavranmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktayız. Mütakellim usulünün sonraki nesillere aktarılmasında bu dönemde yaşamış Sayrafi'nin önemli katkıları olmuştur. Usul alanında eserler vermiş olmakla beraber günümüzde eserlerine ulaşamadığımız Sayrafi'nin görüşleri, sonraki literatürde kısmen korunmuştur. Çalışmamızda Sayrafi'ye ait fıkıhın önemli konu başlığını oluşturan şeri deliller konusundaki görüşlerine değinilecektir.

Usul konularının üçte birini teşkil eden istidlal yöntemi önemli bir alan işgal eder. Emir, nehy, tahsis kuramı, mücmel, mübeyyen, hakikat-mecaz, nesh ve tearüz gibi konu konuları ile ilgili Sayrafi'nin kanaatleri sunulmaya çalışılacak. Sayrafi'ye ait eserlerin günümüze ulaşmaması hasebiyle fıkıh literatüründe onun görüşlerine yapılan atıflar derlenerek değerlendirilmesi yapılacaktır. Konu ile ilgili ana referansımız Zerkeş'in usul alanında yazmış olduğu *Bahrul Muhit* adlı eseri olacaktır. Eserin ansiklopedik özelliği ve rivayetler konusundaki hassasiyeti eseri tercih etmemizdeki ana saiki oluşturmaktadır. Erken dönemde Sayrafi'nin şeri deliller ile ilgili görüşlerinin incelemesi sonucunda, sonraki dönemlerde yazılmış eserler kıyaslandığında konuyla ilgili detaylı bilgiler vermiş olmasından hareketle usulün geçmişi hakkında bilgi sahibi olmuş olacağız. Böylece Sayrafi üzerinden eserleri günümüze ulaşmayan usul tarihi hakkında bir kanaate ulaşmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sayrafi, Usul, İstinbat

AFGANİSTAN'IN STRATEJİK KONUMU VE DIŞ GÜÇLERİN MÜDAHALESİ

Mohebshah AHMADI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Yönetimi
Anabilim Dalı Yönetim Bilimleri Dalı

ÖZET

Afganistan hükümet modelinin ve yapısının incelendiği bu çalışma kapsamında Afganistan hükümetinin modeli, yönetim yapısı ve işleyişinin nasıl bir sisteme sahip olduğu sorusunun cevabı aranmaktadır. 28 Eylül 1901 yılında, Abdurrahman Han, emirliği büyük oğlu Habibullah Han'a devrettiğinde şu anlamlı sözlerle tavsiyede bulunmuştur. "Afganistan öyle bir ülke ki, ya güçlü bir devlet olacaktır ya da yeryüzünden silinecektir. İçinde bulunduğu şartlardan ötürü, askeri amaçlarının dışında herhangi bir amaca yabancı güçlerin işine yaramaz. Yabancı güçlerin Afganistan'dan yararlanabilmeleri için en az 50-60 yıl beklemeleri gerekmektedir." Afganistan'ın stratejik konumu, yabancı güçlerin başka bir yabancı güce askeri müdahale için kullanabileceği bir güzergâh olarak nitelendirilebilmektedir. Başka bir deyişle Afganistan, Avrasya bölgesinin en önemli stratejik ülkesi olarak görülmektedir. 19. Yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Rusya ile Britanya imparatorluklarının arasında yaşanan koloni savaşında, Afganistan doğru tedbirler alarak toprak bütünlüğünü sağlayan tek ülke olmuştur. Herhangi büyük bir devlet Afganistan'da güce hâkim olduğunda Avrasya'nın merkezine yerleşecektir. Bu nedenle Afganistan, sürekli stratejik üstünlük elde etmek isteyen sömürgeci devletlerin istilasına uğramıştır. Dolayısıyla ülkenin jeostratejik konumu, İngilizlerin, Rusların ve en son ABD güçlerinin bu toprakları işgal etme arzuları başlıca bir neden olarak değerlendirilebilmektedir.¹¹ Eylül'den sonra ABD'nin Afganistan'ın işgalinden elde ettiği kazançları görebilmek ve analiz edebilmek için ülke tarihinde iktidar savaşlarının altında saklanan sebeplerin anlaşılması ve açıklık getirilmesi gerekmektedir. Afganistan konumu itibarıyla Orta Asya'da önemli bir yere sahip olup tarih boyunca hem iç savaşa hem de dış güçlerin müdahalesine maruz kalmıştır. İran, Çin, Pakistan, Hindistan, Suudi Arabistan, ABD ve Rusya gibi ülkeler Orta Doğu'daki gücü, Afganistan'ın huzur ve istikrarını bozarak elde etmek istemişlerdir. Günümüzde ABD, Orta Doğu, Rusya, Çin ve İran gibi güç merkezlerini kontrol etmek amacıyla Afganistan'ı işgal altında tutmuş ve küresel çıkarlarını garanti altına almaya çalışmıştır. Sonuç olarak, bölgedeki söz konusu devletlerin güç mücadelesi, Afganistan ve Afganistan halkının istikrar, barış ve huzura kavuşmasının önündeki en büyük engellerden biri olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Stratejik Konum, 11 Eylül olaylarının etkisi, çıkar çatışmaları.

**STRATEGIC POSITION OF AFGHANISTAN AND INTERVENTION OF
EXTERNAL POWER**

ABSTRACT

The scope of this study, which searches the model and structure of the Afghanistan government, tries to find the answer to the question of the model, management structure and functioning of the Afghanistan government. On 28 September 1901, Abdurrahman Khan gave advice by these following meaningful words while he was handing over the emirate to his eldest son, Habibullah Han. “Afghanistan is such a country that it will be either a strong state or be eradicated from the earth. Because of its location conditions, it does not work for any purpose other than military purposes. Foreign forces should wait at least 50-60 years before they can have benefit from Afghanistan”. Afghanistan's strategic position can be characterized as a route for a foreign forces in order to have intervention to another foreign force. In other words, Afghanistan is seen as the most important strategic country in the Eurasian region. By the end of 19th century and beginning of the 20th century in the colonial war between Russia and the British empires at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, Afghanistan was the only country to ensure its proper territorial integrity by taking correct precautions. Any major state would settle in the center of Eurasia if it has power in Afghanistan. For this reason, Afghanistan has been invaded by the colonial states that want to achieve a strategic advantage. Therefore, the geostrategic position of the country, can be considered as a major reason to British, Russians and US forces in order to occupy these lands. In order to be able to see and analyze the gains of the US from the invasion of Afghanistan after September 11, the reasons under power wars in the history of the country must be understood and clarified. Afghanistan has an important place in Central Asia due to its location and has been exposed to both civil war and the intervention of external forces throughout history. Countries such as Iran, China, Pakistan, India, Saudi Arabia, USA and Russia has wanted to gain power in the Middle East by disrupting the peace and stability of Afghanistan. Today United States, has occupied Afghanistan in order to control Russia, China and Iran the power centers and has tried to guarantee its global interests. As a result, the power struggle between these states in the region has been one of the biggest obstacles to the stability, peace and serenity of Afghanistan’s people.

Key Words: Afghanistan, Strategic Location, Effects of September 11, Conflicts of Interest.

**MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEM KURMA
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ VE PROBLEM KURMA HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

Özge ÖZDEMİR YILDIZ

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği

ÖZET

Son yıllarda matematik eğitime yönelik yapılan araştırmalarda problem kurmaya ilgi giderek artmaktadır. Problem kurma; problem çözme, kavramsal anlama ve yaratıcılık becerilerini geliştirmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca problem kurma ulusal ve uluslararası öğretim programlarında da vurgulanmaktadır. Bu öneminden dolayı araştırmacılar, öğrencilere problem kurmaları için fırsatlar tanınması gerektiğini ortaya koymaktadırlar (Kar, 2014, s. 49).

Öğrencilerin yaratıcılıklarını arttıracak kaliteli problemlerin ve esnek sınıf ortamlarının oluşturulması için iyi yetişmiş öğretmenlere ihtiyaç vardır (Dede & Yaman, 2005). Öğrencilere, problem kurma becerilerinin kazandırılabilmesi için öncelikle öğretmenlerin bu becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarına problem çözme becerisinin yanında, problem kurma becerisinin de kazandırılması gerekmektedir (Gonzales'den aktaran Dede & Yaman, 2005).

Bu araştırmanın amacı ortaöğretim matematik öğretmen adaylarının problem kurma becerilerini incelemek ve problem kurma hakkındaki görüşlerini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Ankara'da bulunan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören son sınıf matematik öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Problem Kurma Testi kullanılmıştır. Çalışmanın geçerliği ve güvenilirliği için uygulama öncesinde iki farklı uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış problem kurma durumlarından dört, serbest problem kurma durumlarından iki problem olmak üzere 10 problemden oluşan problem kurma testi hazırlanmıştır. Araştırmada veri çeşitliliğinin sağlanması için Problem Kurma Görüş Formu kullanılmıştır. Bunun yanı sıra bir diğer veri toplama aracı, seçilen öğretmen adayları ile bireysel olarak yapılan yarı yapılandırılmış

görüşmelerdir. Verilerin analizinde nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmen adaylarının kurdukları problemlerin ayrıntılı bir şekilde incelenmesiyle, hangi tür problemleri kurmada zorluklar yaşandığı ve kurdukları problemlerin hangi açılardan başarı veya başarısızlık sergiledikleri de belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının birçoğunun problem kurma ile ilgili eksikliklerinin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: : Problem Kurma, Problem Çözme, Matematik Öğretimi

**INVESTIGATION OF PROBLEM POSING SKILLS OF MATHEMATICS
TEACHER CANDIDATES AND THE DETERMINATION OF
THEIR VIEWS ON PROBLEM POSING**

ABSTRACT

Problem posing has achieved an increased level of interest among research studies on mathematics education in recent years. Problem posing is important for the development of conceptual understanding, creativity and problem-solving abilities. For this reason, both national and international documents have begun to place greater emphasis on problem posing. Due to its importance, many researchers emphasize the necessity of providing students the opportunity to perform problem posing activities (Kar, 2014, s. 49).

Well-trained teachers are needed to create quality problems and flexible classroom environments that will increase students' creativity (Dede & Yaman, 2005). In order to provide students with problem posing skills, teachers should have these skills first. Therefore, in addition to problem solving skills, the problem posing skill should also be gained (Dede & Yaman, from Gonzales).

The aim of this study is to examine the problem posing skills of secondary school mathematics teacher candidates and to determine their views on problem posing.

For this purpose, the method of the research is determined as a case study which is one of the qualitative research methods. The sample of the study consists of senior mathematics teacher candidates studying at a state university in Ankara. The Problem Posing Test developed by the researcher was used as a data collection tool. Two different expert opinions were taken for the validity and reliability of the study.

A problem posing test consisting of 10 problems, four of which were structured in accordance with expert opinions, the other four of which were from semi-structured problem posing situations and the last two of which from free problem posing situations, were prepared. In order to provide data diversity, Problem Posing Opinion Form was used. In addition, another data collection tool is semi-structured interviews conducted individually with selected prospective teachers. In the analysis of data, descriptive analysis and content analysis methods were used. By detailed analysis of posed problems prepared by pre-service teachers, it was tried to be determined that in what kind of problems they have difficulties while posing and, sections of the success or failures in their posed problems. The results indicated that most of the participants displayed lack of ability in problem posing.

Keywords: Problem Posing, Problem Solving, Mathematics Teaching

**KURUMSAL RAPORLAMANIN GELİŞİMİ: FİNANSAL TABLOLARDAN
ENTEĞRE RAPORLAMAYA DOĞRU**

Doç.Dr. Erdal YILMAZ

Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Tunay ASLAN

Siirt Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü

ÖZET

İşletmenin finansal ve finansal olmayan bilgileri; yatırımcılar, borç verenler ve diğer ilgililerin işletme ile ilgili karar almalarındaki en önemli veri kaynaklarıdır. Başlangıçta potansiyel yatırımcıların bilgi ihtiyacını karşılamak için sadece finansal tablolar düzenlenirken, zamanla yatırımcılarla birlikte diğer ilgililerinde bilgi ihtiyacını karşılamak için finansal raporlar, faaliyet raporları, sürdürülebilirlik raporları gibi raporlarla finansal bilgilerle birlikte finansal olmayan bilgilerde sunulmuştur. Genel olarak finansal bilgilerin sunulması zorunlu iken, finansal olmayan bilgilerin sunulması isteğe bağlıdır. Entegre rapor, işletmenin yönetim stratejisi, kurumsal yönetim süreçleri, performansı ve paydaşların beklentileri açısından kısa, orta ve uzun vadede yarattığı değeri ortaya koyan öz ve anlaşılır bir rapordur.

Tek rapor olarak da adlandırılan entegre raporlama ile, analizcilerin tek başına çok fazla dikkate almadığı finansal olmayan bilgileri finansal bilgilerle birlikte sunarak birlikte değerlendirme ve analiz etme imkanı sağlamaktadır. Bu çalışmada kurumsal raporlamada, finansal tablolardan entegre raporlamaya doğru nasıl bir gelişim gösterdiği incelenecek ve entegre raporlama ile ilgili temel ilkeler açıklanacaktır.

VERGİ VE MUHASEBE BOYUTLARI İLE ÜCRETLİ POŞET UYGULAMASI

Doç.Dr. Erdal YILMAZ

Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Tunay ASLAN

Siirt Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü

ÖZET

Çevre kirliliğiyle mücadelenin önem kazandığı günümüzde kamu idarelerince çevre kirliliğinin azaltılmasına yönelik kamu politikaları geliştirilmektedir. Bu çerçevede ülkemizde de önemli bir çevre kirliliği unsuru olan plastik poşet tüketiminin sınırlandırılması amacıyla kanuni düzenlemelere gidilmiştir. Bu çerçevede "Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"da yapılan değişiklik ile taşıma amaçlı plastik alışveriş poşetlerinin ücretlendirilmesi hükme bağlanmıştır.

İlgili kanun ülkemizde plastik poşet kullanımının ücretlendirilmesi, depozito uygulamasına gidilmesi ve poşet ücretinin bir kısmının geri kazanım katılım payı şeklinde satış noktalarından alınarak kamu idaresine aktarılmasını düzenlemektedir. Çalışmamızda söz konusu kanuni düzenlemelere ilişkin bilgilere ve ücretli poşet uygulamasına ilişkin muhasebe uygulamalarına dair örnekler yer verilmiştir.

19. YÜZYILDA İSTANBUL'DA FRANSIZLAR İLE FRANSIZ DİLİ VE KULLANIMI

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR

Siirt Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Osmanlı Devleti, 19. yüzyılda, Batı'nın etkisiyle yeni medeniyet çerçevesine girerken daha çok Fransa ile iletişim halinde olduğu bilinen bir gerçektir. Osmanlı Devleti Batıyı Fransa aracılığıyla tanımış ve ilişkilerini bu ülkeyle ilişkilerini geliştirmiştir. Bu nedenle, yeniliklerin büyük çoğunluğu, Fransızlar sayesinde imparatorluğa getirilmiştir. İsmail Habib Sevük, de “Garptan aldığımız şeylerin belki yüzde doksanını Fransızlardan aldık: Çünkü eskiden beri, Büyük Süleyman'ın Fransız Kralını himaye ettiği zamanlardan beri “Françelo” bizim nazarımızda bütün Frenk âlemini ifade eden bir tabirdi” diyerek bu görüşü destekler. Ünlü Fransız gezgin edebiyatçısı Gérard de Nerval de, İstanbul'da bir Ermeni evinde kendisine ve “Frenk medeniyetine” duyulan ilgiden hareketle Fransa'nın burada olumlu imajı ve yeni medeniyete katkısını gözlemler ve bundan son derece memnun kalır: “Fransa'nın güzel adı bu uzak ülkelerde çok seviliyor. Gelecekte bizim asıl gücümüz işte bu olacaktır. Hükümetlerimizin yanlış politikalarına rağmen, böyle bir istikbal bekleyebiliriz”. Yazar, kültürlerarası etkileşime realist yaklaşarak, söz konusu kültürü evrensel ocağa benzeterek Avrupalıların Ortaçağ'da her şeyi Doğu'dan aldığını, şimdi ise Avrupa'nın aldıklarını geri verdiğini belirterek evrensel medeniyete katkıda bulunduğunu savunur.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Fransız Kültürü, Frenk, Fransızca

VİTAL CUINET'NİN KİTABINDA SİİRT SANCAĞI

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR

Siirt Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Vital Cuinet, (1833-1896), Duyunu Umumiye memuru olarak Osmanlı İmparatorluğuna gelen bir Fransızdır. Bu çerçevede Cuinet, imparatorluğun bütün mal varlığını, gelirlerini kayıt almıştır. Bu görevinin dışında gittiği bölgenin ve şehirlerin sosyo-kültürel yapısına dair tespitler yapmış, eğitim-öğretime dair bilgiler toplamış, okullaşma oranı hakkında araştırmalar yapmıştır. Şehirlerin mimari yapısı ve peyzajına dair tespitler yapmıştır. Topladığı bilgileri, yaptığı sosyolojik değerlendirmeleri ve mimari tespitleri *La Turquie d'Asie, géographie administrative, statistique, descriptive et raisonnée de chaque province de l'Asie mineeur* adlı kitabıyla yayımlar. Bütün bu bilgileri 1891-1894 yılları arasında edinmiş ve yazmıştır. Cuinet, Siirt'e de gelerek Siirt'in coğrafyası, yönetim şekline dair istatistiki bilgiler vermiştir. Siirt'e dair bilgiler kitabın ikinci cildinde yer almaktadır. Bu yıllarda Siirt, Bitlis vilayetinin bir sancağıdır ve bu başlık altında incelemektedir. Fransız yazar, Siirt'i Séert şeklinde yazmıştır. Gelenek ve görenekler kısmında Siirt'in adetleri ve göreneklerini Bitlisinkinden farksız görmektedir. Uzaktan Siirt'in mükemmel ve hoş bir görüntü sunduğunu belirten yazar, etraftaki tepelerin üzüm bağları ve meyve bahçeleriyle kaplı olduğunu savunur. Bu eşsiz yeşilliğin içinde, alçıyla inşa edilmiş evlerin beyazlığı pitoresk bir görüntü ortaya çıktığını belirtir. Cuinet, bu güzel manzaranın şehre yaklaştıkça ve kent merkezine girildikçe yok olduğunu üzümlere belirtir. Djès diye yazdığı cas evlerinin ızlı bir şekilde bina edildiğini, sokakların djès molozlarıyla kaplı olduğunu söyler. Kötü bir şekilde inşa edilen cas evlerinin yaklaşık 3000 tane olduğunu buna karşılık 500 dükkanın olduğunu kaydeder. Cuinet, kitabında hemen yakınında bulunan Botan çayına rağmen Siirt'in su sıkıntısını çekmesini anlayamadığını açıklar.

Anahtar Kelimeler: Vital Cuinet, Siirt, Cas Evleri, Ekonomi, Mimari Yapı, nüfus

**SONSUZ BİR HİKÂYE: İSTANBUL, FRANSIZ SEYAHATNAMELERDE
İSTANBUL MİMARİSİ VE SOSYAL YAPISI**

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR

Siirt Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Tarihten bugüne, hiçbir dönemde etkisini kaybetmeyen şehirler vardır. Dünyanın en güzel coğrafyalarından birinde kurulmuş, Asya ile Avrupa'nın kavşak noktasında bulunan İstanbul, bu tarihi kentlerin en güzel örneğini oluşturur. Charles Asselineau'nun *L'Italie et Constantinople* adlı eserinde şehirlere edebi özellikler yüklerken İstanbul hakkında şöyle der: "İtiraf etmeliyim ki seyahat ettiğim şehirlere beni bağlayan edebi ilgidir: "Verone bir dram, Venedik bütün bir hikayedir (...); İstanbul sonsuz bir hikaye, Turin hiç bir şey, Floransa kısa bir öykü, Sienne bir efsane, Trieste bir romandır". 19. Yüzyılın ilk çeyreğinden sonra egzotik Doğu, ve romantik Doğu düşleri duygusuyla Asya ülkelerine seyahatler düzenlemişlerdir. Bu seyahatlerin başat uğrak yerlerinden biri İstanbul'dur. İstanbul, kadim tarihiyle, Babil kulesini andıran toplumsal mozaikleriyle ilgi odağı olmuştur. Ülkelerine dönen seyyahların Osmanlı saraylarına, gizemli bir yer olarak tanımlanan Hareme dair anlattıkları seyahatlerin artmasını sağlamıştır. Bu seyahat yazılarında saraylar, köşkler, yalılar ve konaklar tasvir edildiği gibi camiler, mezarlık, tekke gibi dini mekanlar da genişçe tasvir edilmiş ve Avrupa'daki dini ve sosyal mekanlarla karşılaştırılmıştır. Yazılarda İstanbul'un belediyeciliğine dair gözlemler de aktarılmıştır. Bu bildiride İstanbul'a seyahat eden Fransız edebiyatçıların gezi notlarında yer alan İstanbul'un tarihine, dini mekanlarına, mimarisine ve sosyo-kültürel yapısına dair anlatıları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Fransız seyyahlar, dini ve tarihi mekanlar, Flaubert, Lamartine.

FRANSIZ EDEBİYATI ESERLERİNE VE KAHRAMANLARINA ÖZENTİ

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR

Siirt Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Türk edebiyatının kahramanları, kendilerini Fransız edebiyatının kahramanlarına benzetirler. Onları rol model olarak beğenirler. İncelenen eserlerden hareketle, İstanbullu aydınların çoğunun, Fransız Edebiyatı hakkında önemli derecede bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Kurgusal eserlerin çoğunda, birer aydın olarak portresi çizilen kadın veya erkek kahramanlar, zaman zaman kendilerini Fransız roman ve hikâye kahramanları ile özdeşleştirmeye ve kıyaslamaya çalışmaları bunu ispatlamaktadır. Refik Halid'in Sonuncu Kadeh eserinin kahramanı Cemşid de kendisini bir Fransız kahraman ile kıyaslar. Âşık olduğu Şehriban'ın bir fahişe olduğunu öğrendikten sonra bile neden hala onun peşinde koştuğuna anlam veremez ve Fransız romanlarındaki kendi durumuna benzer kahramanları anımsar: "Erkekler sadece kendilerinin olan kadınlara mı tutulurlar diye düşünüyordu. Kocalılara, dullara, metreslere, fahişelere, her türlüşüne, en bayağısına, en ahlaksızına aşık olmamışlar mıdır? La Dam o Kamelya kimdi? Veremli bir satılık kadın! Manon Lesko ne idi? Sokak fahişesi! Bu roman tipleri hakikatte fazlasıyla mevcuttur; ben de onlardan birini, hatta çok daha iyisini seviyorum". Aynı kahramanın yakınlık kurduğu bir başka Fransız kahraman, Thérèse de Sauve'dur. Delikanlılık yıllarında okuduğu Fransız romanlarının kahramanlarını zihninde canlandırırken durumunu bu karakterinkiyle karşılaştırıp bazı benzerlikler kurar. Paul Bourget'nin ünlü Cruelle Enigme eserinde adı geçen kahramanın Şehriban'ın kendisine ihanet ettiği gibi, sevgilisi Hubert'e ihanet ettiğini anımsar.

Anahtar Kelimeler: Refik Halid, İstanbul, Fransız Edebiyatı ve Kahramanları

SEBZE VE MEYVELERİN SATIŞINDA CEHALET

Dr. Öğr. Üyesi Bedri ASLAN

Batman İslami İlimler Fakültesi, İslam Hukuku Ana Bilim Dalı

ÖZET

İnsan merkezli olan İslam hukuku insanların menfaatini gözeten ve onlardan zararları def eden bir hukuktur. Nitekim insanlar birbirleriyle çekişmesin diye herkesin bir vesileyle karşılaştığı muamelatla ilgili akitlerin kuruluşu ve geçerliliğini sağlayan şart ve rükünler tafsilatlı bir şekilde açıklamıştır. İslam ticaret hukukunda her ne kadar akitlerin şart ve rükünleri detaylı bir şekilde açıklanmışsa da sebze ve meyve satışlarında olduğu gibi bazı akitlerin özel konumları nedeniyle tarafların mağdur olmaları söz konusu olabilmektedir. Örneğin sebze ve meyvelerin olgunlaşmasının tespiti, peyderpey ortaya çıkması ve yer altında görünmeyen kısımlarındaki cehalet tarafların çekişmelerine sebep olmaktadır. Günümüzde bazı sebze ve meyveler daha meydana gelmeden veyahut meydana gelip de olgunlaşmadan sahipleri tarafından satılmaktadır. Ayrıca büyük bahçelerde bulunan sebze ve meyvelerin hepsi aynı anda olgunlaşması da söz konusu değildir. Buna rağmen bir kısmı olgunlaşır ve bir kısmı da henüz olgunlaşmadan satılmaktadır. Bu durumda olan sebze ve meyvelerin satışında olgunlaşmış ve henüz olgunlaşmamış ürünlerin birbirlerinden ayrılmaları da zor olur. Bu da tarafların çekişmelerine neden olmaktadır. Bununla birlikte bu gibi satışlarda garar ve cehâlet de söz konusu olabilmektedir. Çalışmada sebze ve meyvelerin meydana gelmeden veya meydana gelip de olgunlaşmadan veyahut olgunlaştıktan sonra satışı ele alınacaktır. Öte taraftan sebze ve meyvelerin satışlarında cehalet ve gararın mevcut olup olmadığı hususu ve akitlerin fesadına sebep olan ile akde zarar vermeyen cehalet üzerinde durulacaktır. Konu ele alınırken hem klasik fıkıh kaynaklardan hem de modern fıkıh kitaplarından yararlanacaktır. Çalışmanın sonucunda henüz meydana gelmemiş olan sebze ve meyvelerin satışının geçerli olmayacağı, olgunlaşmadan devşirme şartıyla satılması bütün fakihlere göre câizken ağaçlarda bırakmak şartıyla satılması ise câiz olmadığı neticesine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sebze, Meyve, Satış, Cehâlet.

NİSYÂNIN ORUÇ İBADETİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Bedri ASLAN

Batman İslami İlimler Fakültesi, İslam Hukuku Ana Bilim Dalı

ÖZET

Kişinin, dinî-hukukî hükümlere muhatap olmaya elverişliliğini ifade eden ehliyet iki kısma ayrılmaktadır. Birincisi kişinin bütün haklara sahip olabilme ve borçlar altına girebilmeye elverişli olması olan vücûp ehliyetidir. İkincisi mükellefin kendisinden şer‘an müteber olacak şekilde fiillerin sadır olmasına salahiyeti olan edâ ehliyetidir. Edâ ve vücûp ehliyeti de tam ve nakıs olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Tam edâ ehliyeti ile birlikte kişi, bütün ibadetlerle mükellef, söz ve eylemleriyle yeni hak kazanma ve borç altına girmeye ehil, evlenme ve boşama gibi işlemleri geçerli olur, suç teşkil eden fiilleri sebebiyle cezaî ehliyeti de tam hale gelir. Fakat ehliyet tam sahibi olanların ehliyeti bazen ârızalarla karşılaşmaktadır. Bu ârızalar semavi olduğu gibi kesbi olanlar da bulunmaktadır. Semavi ârızaların söz konusu olduğu durumlarda korunmuş olan kul hakları sakıt olmaz. Fakat kamu hukukuyla ilgili durumlarda kişinin teklifi sakıt olur. Semavi arızalardan biri de nisyân (unutma) arızasıdır. Akılda var olan bir bilgiyi, hatırlama gücüne normalde sahip olan bir kimsenin hatırlayamaması olarak tanımlanan nisyânda kişinin taksiri söz konusu olursa ehliyeti ortadan kalkmaz. Fakat onun taksiri bulunmazsa ehliyeti sakıt olur ve netice de ondan kamu haklarıyla ilgili sorumluluk kalkar. İnsan bir fitrat gereği olarak nisyâna maruz kalabilir. Onun nisyânı sık tekrarlanabilen ve nadir olmak üzere iki kısma ayrılır. Bu çalışmada sık tekrarlanabilen kısmına giren Ramazan ayında oruç ibadetiyle ilgili bazı nisyân durumları incelenmiş ve İslam hukukuna göre değerlendirilmiştir. Araştırmada hem klasik fıkıh kaynaklarına hem de çağımızda konuyla ilgili yazılmış kitaplara başvurulmuştur. Çalışmanın sonucunda Ramazan ayı başında niyeti unutan kişinin orucu sahih olmaz. Mendûp oruçlarda ise geceleyin niyet getirmeyi unutan kişi gündüzde niyet getirebilir. Unutarak oruçla bağdaşmayan davranışlarda bulunan kişinin orucu bozulmaz ve ona kefarete düşmez neticesine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oruç, Nisyân, Hüküm.

ARAP GRAMERİNİN ZORLUĞU MESELESİ

Dr. Öğr. Üyesi Şahin ŞİMŞEK
Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

ÖZET

İslam'dan önce Arap yarımadasında dış etkilerden uzak bir şekilde yaşayan Araplar sağlam bir dil melekesine sahip olup gramer kurallarına gerek duymadan dillerini doğru bir şekilde konuşabiliyorlardı. Arapların İslam fetihleri ile birlikte başka milletlerle temas kurmaları neticesinde Arapçada bozulma belirtileri görülmeye başlandı. Buna Kur'an-ı Kerim'in korunması gibi dini kaygılar ile yabancıların hâkim dili öğrenme istekleri de eklenince dilin kurallarının tespit edilmesi zorunlu bir hal aldı. Ebü'l-Esved ed-Düelî (ö. 69/688) tarafından temelleri atılan Arap grameri çok kısa sayılabilecek bir süre zarfında gelişip olgunlaştı. Ancak bu hızlı gelişim nahiv ilmini zorlaştıran bazı sonuçlar doğurmuştur. Ayrıca nahivcilerin sonraki dönemlerde başta mantık ilmi olmak üzere farklı disiplinlerin yöntemlerini kullanmada aşırıya kaçmaları da olumsuz sonuçlara sebebiyet vermiştir. Nahiv öğretimini zorlaştıran sıkıntıların büyük çoğunluğu ilk dönem dilcilerin dikkatini çekmemiştir. Dikkat çeken noktalar da gereği gibi ele alınamamıştır. Modern dönemde ise nahiv ve nahvin işlevi ile ilgili yeni görüşler ortaya çıkmış ve bu görüşler, nahvin bazı kusur ve zorluklarının daha rasyonel ve daha derin bir şekilde ele almayı sağlamıştır.

Arap gramerini zorlaştıran sebepler kısaca şu şekilde sıralanabilir:-Nahiv ilmi, bir asır gibi kısa sayılabilecek bir süre zarfında doğup gelişimini tamamladı. Bu sıçrama, nahivcileri, nahiv ilmini rasyonel bir şekilde tenkit edip araştırmaktan alıkoydu. Böylece nahvin kusurlu yönleri tam anlamıyla ortaya çıkarılamadı.- Nahiv ilminin doğuşuyla birlikte öğretim boyutu diğer nahiv çalışmalarının önüne geçti. Böylece nahivciler tüm çabalarını bu yönde harcayarak Arap dilinin yapısını ve kurallarını betimleyecek şekilde çok kapsamlı düşünce faaliyetlerine girişmediler.

- İlk tabaka nahivcilerin büyük çoğunluğu mevalidendi. Ve bu insanların kendilerine has düşünce yapıları ve Arapçayı kavrama anlayışları vardı. Bu durum da Arap nahvine ve nahiv çalışmalarına olumsuz yansıdı. Nahvin doğuşuyla birlikte ortaya çıkan kusurlar bu şekilde oluşurken sonraki dönemlerde oluşan kusur ve zorluklar ise, siyasal, toplumsal ve düşünsel değişimlerin neticesi olarak ortaya çıkmıştır. Bunlardan en büyük etkiyi ise, hicri dördüncü yüzyıldan itibaren İslam âleminde yayılmaya başlayan sûrî mantık yapmıştır. Tüm bu etkenlerle birlikte ve pedagojik anlamda belli bir yöntem takip edilmeden telif edilen klasik nahiv kitapları, genel anlamda çok geniş ve kapalı olmuş, bir kısmının ise içerikleri de donuk ifadeler şeklinde olup dil gerçeği ile bağdaştırılamamıştır.

Anahtar kelimeler: Arap Grameri, Nahiv, Zorluk.

SUYÛTÎ'NİN FIKIH USULÜNÜ NAHİV USULÜNE UYGULAMASI

Dr. Öğr. Üyesi Şahin ŞİMŞEK
Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

ÖZET

Diğer disiplinlerde olduğu gibi, nahiv usulü de farklı aşamalardan geçerek bağımsız bir disiplin haline gelmiştir. Nahvin delilleri, II. asrın sonlarında bazı Basralı dil âlimlerinin dikkatini çekmiş, kıyas ve illetler gibi konular hakkında kitaplar telif edilmiştir. “Usul” kavramını kitap başlığı olarak kullanan ilk nahivci ise İbn Serrâc olmuştur. Fakat kitabın içeriğine bakıldığında İbn Serrâc’ın nahvin delillerinden ziyade nahvin kurallarını kastettiği görülmektedir. Nahiv usulüne dair konuları detaylı bir şekilde ele alan ilk dilci de İbn Cinnî olmuştur. Nahvin delilleri İbn Cinnî’ye ait *el-Hasâis* adlı eserin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Bu ilmin gerek isim gerekse de içerik açısından tam anlamıyla bağımsız bir disiplin haline gelmesine ise Ebü'l-Berekât el-Enbârî öncülük etmiştir. Nahiv usulü Suyûtî'nin *el-İktirâh fî Usûli'n-Nahv* adlı eseriyle gelişimini tamamlamıştır. Nahivciler, tüm bu süreçlerde fıkıh usulünden yararlanarak nahiv usulünün kural ve kaidelerini tespit etmişlerdir.

Suyûtî'nin *el-İktirâh*'ı nahiv usulüne önemli bir katkı niteliğindedir. O, söz konusu eseri ile nahiv usulünü yeniden düzenleyerek daha sistematik ve kapsamlı hale getirmiştir. Aynı şekilde kaynakları titizlikle seçmiş, aktardığı bilgileri ustalıkla kullanmış ve telifini yeni bir tarzda ortaya koymuştur. Suyûtî, *el-İktirâh* adlı eserinde, İbn Cinnî ile İbnü'l-Enbârî'nin konuyla ilgili eserlerinden faydalanmıştır. Suyûtî'nin nahiv usulünde İbn Cinnî ve Kemaleddin el-Enbârî'den farkı ise onun fıkıh usulünün nahiv usulü üzerindeki etkisini daha görünür hale getirmesinin yanı sıra bu ilmin konusunu ve hedeflerini daha derin şekilde idrak etmiş, daha güzel bir çerçevede düzenlemiş ve öncekilerin ihmal ettiği bazı konuları ilave etmiş olmasıdır.

Her ne kadar Suyûtî'den önce İbnü'l-Enbârî, nahiv usulünü fıkıh usulü ile ilişkilendirerek açıklamaya çalışmışsa da fıkıh usulünü birebir nahiv usulüne uygulayan en önemli kişi, aynı zamanda fıkıhçı da olan Suyûtî olmuştur. O, adeta fıkıh usulünü göz önünde bulundurarak *el-İktirâh* adlı eserini oluşturmuştur. Zira o, nahiv usulü ile ilgili konuları, fıkıh usulündeki tertibi dikkate alıp bâb ve fasıllara ayırarak ele aldığını açıkça ifade etmiştir. Suyûtî'nin nahiv usulünü, “*Nahvin kaynaklarını (el-edille) delil oluşu cihetiyle icmali delillerden, bu delillerin*

nasıl kullanılacağını ve delili getirenin durumunu inceleyen bir ilimdir.” şeklinde tanımlaması, onun bu konuda fıkıh usulünden ne denli etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Suyûtî, fıkıh usulündeki taksimatı dikkate alarak nahvin delillerini aslî ve tâli deliller olmak üzere iki kısma ayırmıştır. O, İbn Cinnî ile İbnü'l-Enbârî'nin görüşlerinden yola çıkarak aslî delilleri semâ, icmâ, kıyas ve istishab şeklinde açıklamış, akabinde de fıkıhın kaynaklarında olduğu gibi icma ve kıyâs'ın, semaa dayanması gerektiğini belirtmiştir. Tâli delilleri ise el-istidlâl bi'l-aks, el-istihsân, el-istikrâ', 'ademu'n-nazîr ve 'ademu'd-delîl şeklinde açıklamıştır. Nahvin delillerini bu şekilde açıklayan Suyûtî, daha sonra fıkıh usulündeki metodu takip ederek her bir delilin neleri kapsadığını, taşınması gereken şartları, hangi tür nahiv kurallarına dayanak teşkil ettiği, delillerin çelişmesi vb. konuları detaylı bir şekilde açıklamıştır.

Anahtar Kelimeler: Suyûtî, Fıkıh Usulü, Nahiv Usulü.

**İŞİTME ENGELLİLER OKULUNDA ÇOCUĞU OLAN VELİLERİN EĞİTİM
SÜREÇLERİNE KATILIMI İLE İLGİLİ SORUNLARIN BELİRLENMESİ:
VAN İLİ ÖRNEĞİ**

Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman MENGİ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

ÖZET

Herhangi bir nedenden dolayı işitme veya duyma yetersizliğinden etkilenmiş olan ve tıbbi olarak çeşitli derecelerde işitme tanısı alan bireyler, işitme engelli bireyler olarak tanımlanmaktadır. Bu bireylerin eğitimi özel eğitim hizmetleri çerçevesinde yapılmaktadır. Bu bireylerin işitme engelliler okullarında eğitim almaları Rehberli Araştırma Merkezleri tarafında yapılan eğitsel tanıya ve özel eğitim hizmetleri komisyonunun yerleştirme kararına bağlıdır. Türkiye’de işitme engellilere yönelik özel eğitim veren işitme engelliler okulları oldukça az sayıdadır. Örneğin, Doğu Anadolu bölgesinde işitme engelliler okulu sadece Elazığ, Erzurum, Malatya ve Van’da bulunmaktadır. Güney Doğu Anadolu bölgesinde ise sadece Diyarbakır ve Gaziantep’te bulunmaktadır. Dolayısıyla çevre illerdeki işitme engelli bireyler yatılı olarak bu okullara yerleştirilmektedir. Şüphesiz ki eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğretmen, öğrenci ve veli eğitimin üç önemli saç ayağını oluşturmaktadır. İşitme engelliler okullarında eğitim-öğretim sürecinin başarıyla sonuçlanması için her üç paydaşın da sürece aktif katılımı son derece önemlidir. Bu araştırma da İşitme engelliler okullarında çocuğu olan velilerin eğitim süreçlerine katılımı ile ilgili karşılaşılan sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Van il merkezinde İlkokul-Ortaokul ve Lise düzeyinde işitme engellilere yönelik eğitim veren iki okulda saha araştırması yapılmıştır. Araştırmada işitme engelliler okulunda velilerin eğitim-öğretim süreçlerine katılım durumlarının ne olduğu sorgulanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden hareketle durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanılmıştır. Veriler, kategorik olarak betimsel analize tabi tutulmuştur. Araştırmada, İşitme engelliler okullarında çocuğu olan velilerin eğitim süreçlerinde okul-aile birliği toplantılarına, öğretmen-veli görüşmelerine ve okul-veli toplantılarına katılımına ilişkin sorunları belirleyen bulgular elde edilmiştir.

Çünkü her iki okul da Van'daki işitme engelli öğrenci velileri dışında, Hakkâri, Bitlis, Muş ve Ağrı gibi çevre illerde de öğrenci velilerinin olması, velilerin eğitim-öğretim süreçlerine katılımını önemli oranda sınırlanmakta ve beraberinde çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu bulgular ışığında Van'daki işitme engelliler okullarında çocuğu olan velilerin eğitim süreçlerine katılımıyla ilgili önemli sonuçlara ulaşılmış ve çözüme dair önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İşitme Engelliler, Veliler, Eğitim Süreçlerine Katılım, Sorunların Belirlenmesi

ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA TAŞIMALI EĞİTİM İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN SORUNLARIN BELİRLENMESİ: VAN İLİ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman MENGİ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

ÖZET

Özel eğitim okulları genel eğitim okullarından farklı olarak herhangi bir nedenden dolayı yetersizlikten etkilenmiş olan ve görme, işitme ve zihinsel olarak eğitsel tanıya sahip özel gereksinimli bireylerin eğitim aldığı kurumlardır. Türkiye'deki özel eğitim okulları özel gereksinimli bireylerin engel türüne göre farklılaşmaktadır. Örneğin, işitme engelliler okulu, görme engelliler okulu ve zihinsel engelliler okulu gibi bireylerin engel türüne göre eğitim veren okullar bulunmaktadır. Tüm bu okullarda özel gereksinimli bireylerin gereksinimine uygun özel eğitim hizmetleri verilmektedir. Ayrıca bu okullarda eğitim alan özel gereksinimli bireyler, ücretsiz olarak taşımali eğitim yoluyla eğitim imkânlarından yararlanmaktadırlar. Dolayısıyla bu süreçte de bazı sorunların yaşanması kaçınılmaz olmaktadır. Bu araştırma da özel eğitim okullarında taşımali eğitim ile ilgili karşılaşılan sorunların belirlenmesi konusunu kendisine amaç olarak belirlemiştir. Bu amaç doğrultusunda Van il merkezinde bulunan dört farklı resmi özel eğitim okulunda taşımali eğitim yapan öğrenci servisleri ile ilgili bir eğitim-öğretim dönemi boyunca karşılaşılan sorun ve güçlüklerin neler olduğu sorgulanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseninden hareketle yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla veriler toplanılmıştır. Araştırma verileri belli kategoriler şeklinde betimsel analize tabi tutularak sunulmuştur. Araştırmada, eğitim-öğretim yılının başında taşımali servis ihalelerin gecikmesine, eğitim-öğretim günlerinde öğrenci taşınması saatlerinde öğrenci, veli ve servis şoförlerinde kaynaklanan gecikmelerin olduğuna, zaman zaman taşıma eğitimi yönetmenliğine uygun olarak engellilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanan servislerden ziyade başka servislerin kullanılmasına ilişkin veriler elde edilmiştir. Ayrıca, servislerin taşıma sırasında hostes bulundurmamasına, servis puantajların bazen yönetmenliğe uygun hazırlanmamasına ve öğrenci teslimatları sırasında okuldaki nöbetçi öğretmenlerin nöbet görevlerini ihmal etmesine bağlı bazı sorunların da ortaya çıktığı bulgulanmıştır. Bu bulgular ışığında özel eğitim okullarında taşımali eğitimle ilgili önemli sonuçlara ulaşılmış ve çözüme dair önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Okul, Taşımali Eğitim, Sorunların Belirlenmesi

BİLİM VE SANAT MERKEZİNE ÖĞRENCİ SEÇME SÜRECİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU

Siirt Üniversitesi

Kenan DENİZ

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, bilim sanat merkezinde çalışan öğretmenlerin, bilim sanat merkezine öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda bilim sanat merkezine öğrenci seçme sürecinde görev alan öğretmenlerin; mevcut öğrenci seçme sürecini nasıl tanımladıkları, öğrenci seçme sürecine yönelik neler yapılabileceğine ilişkin tavsiyeleri, seçme sürecinde kullanılan ölçme araçlarını yeterliliği, grup tarama sınavında karşılaşılan problemlerin neler olduğu, öğretmenlerin sürece ilişkin rollerini, katılımını yeterli bulup bulmadıkları ve süreçte yaşanan sorunların iyileştirilmesine yönelik olarak görüşleri belirlenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi esas alınmıştır. Araştırma verileri görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Bitlis merkezde bulunan bilim sanat merkezinde çalışan 9 öğretmen ile aday belirleme sürecine katılan 4 sınıf öğretmeni ve bireysel inceleme aşamasında bulunan rehberlik ve araştırma merkezinde çalışan 2 rehber öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilmiş açık uçlu sorulardan oluşan bilim ve sanat merkezi öğretmenlerine 7, sınıf öğretmenlerine 3, ve rehberlik araştırma merkezinde çalışan rehber öğretmenlere de 2 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Çalışmada bilim sanat merkezinde öğrencisi bulunan 4 veliye de 4 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış form kullanılarak ulaşılmıştır.

Araştırmada öğretmenler öğrenci seçme sürecinde yapılan tarama sınavı ve bireysel değerlendirme sınavlarının yeterli olmadığını, öğrencileri bilim ve sanat merkezine yönlendiren öğretmenlerin öğrencileri yeterince iyi gözlemlmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar, öğretmenlerin sürece ilişkin rollerinin daha fazla olması gerektiği ve tüm öğrencilerin süreçten yararlanmasını sınırlayan bazı uygulamalardan vazgeçilmesi gerektiği önerilerinde bulunmuşlardır.

Anahtar kelimeler: Bilim ve sanat merkezi, öğrenci seçme süreci, öğretmen, görüş, değerlendirme

ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SİİRT ÜNİVERSİTESİNİN ÖRGÜTSEL İMAJI

Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU

Siirt Üniversitesi

Şahin BAŞAR

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Ülkemizde son dönemlerde her ile üniversite anlayışıyla sayıları hızla artan devlet ve özel üniversitelerin niteliği akademik ve güncel bir tartışma konusu haline gelmiştir. Küreselleşmenin getirdiği katı rekabete dayalı sistem; öğrencilerin, akademisyenlerin ve velilerin başta olmak üzere sektörlerin ve tüm toplumsal bileşenlerin üniversiteye ilişkin görüşlerini daha önemli kılmakta, bu paydaşların ve bileşenlerin beklentilerini karşılamak üniversiteler için yaşamsal bir zorunluluk haline almaktadır. İşte tüm kesimlerin üniversiteye ilişkin bakış ve görüşleri, üniversitenin imajını oluşturmaktadır ve bu imaj, üniversitenin belirtilen paydaşlar ve toplum kesimleri nezdindeki yerinin başat belirleyicisidir. Bu nedenle, Siirt Üniversitesi imajının belirlenmesi önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı Siirt üniversitesi'inde öğrenim gören 1. sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin üniversitelerinin örgütsel imajı hakkındaki algılarını belirlemektir. Betimsel tarama modelindeki araştırma nicel yöntemle yürütülecektir. Araştırmanın verilerini toplamak için ölçme aracı olarak Yükseköğretim kurumlarının örgütsel imajını belirlemeye yönelik Kazoaleas vd. (2001) tarafından geliştirilen ve Polat (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan 37 maddelik 5'li likert tipindeki "Örgütsel İmaj Algısı Ölçeği" kullanılacaktır. Ölçek 7 faktörlü olup faktörler kalite imajı, program imajı, spor imajı, genel görünüm ve fiziki altyapı imajı, sosyal ortam imajı, eğlence imajı ve barınma-beslenme imajı olarak isimlendirilmiştir.

Araştırmanın örnekleme tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen 500 öğrenciden oluşacaktır. Araştırmanın verileri betimsel istatistik (frekans, standart sapma, aritmetik ortalama) ve fark analizler ile analiz edilecektir.

Anahtar kelimeler: İmaj, örgütsel imaj, üniversite, üniversite imajı

SIİRT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEYE BAĞLILIK DÜZEYLERİ

Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU

Siirt Üniversitesi

Servet BAYSAL

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Öğrencilerin yüksek akademik başarıları, olumlu akran ilişkileri, öğretim elemanları ile olan ilişkileri ve okula düzenli katılımları öğrenci bağlılığını etkileyebilir. Üniversiteye bağlılığı yüksek öğrencilerin öğrenim hayatlarında daha memnun, mutlu oldukları, daha yüksek başarı sağladıkları ile ilgili literatürde araştırmalar mevcuttur. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, bir Siirt Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin, üniversiteye bağlılık düzeylerini psikolojik, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bağlılık alt boyutlarında incelemektir. Ayrıca, kişisel bilgi formu kullanılarak, üniversiteye bağlılığın cinsiyet, sınıf, bölüm ve burs alma durumlarına göre ilişkisi araştırılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 öğretim yılında Siirt Üniversitesinde öğrenim gören 246 kadın ve 204 erkek olmak üzere, toplam 450 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubu, temsiliyeti daha güçlü olan tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Araştırmada Günüç ve Kuzu (2014b) tarafından geliştirilen Öğrenci Bağlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Likert tipinde beşli derecelendirmeye sahip ölçek 41 maddeden oluşmaktadır. Verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin üniversiteye bağlılık durumlarına ilişkin görüşlerinin, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediği ki kare testi ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında, kampüs yönetimine, öğretim elemanlarına, araştırmacılara ve politika koyucularına çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel bağlılık, psikolojik bağlılık, bilişsel bağlılık, davranışsal bağlılık

OKUL YÖNETİCİLERİNİN OTANTİK LİDERLİK DAVRANIŞLARININ ÖRGÜTSEL GÜVEN DÜZEYİNE ETKİSİ

Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU

Siirt Üniversitesi

Ekrem BAYSAL

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Günümüz çalışma hayatında çalışanların verimli bir şekilde çalışmalarında örgüte olan güvenlerinin önemi ve katkısı göz ardı edilmez bir gerçektir. Örgütsel güvenin oluşmasında da en önemli etkenlerin başında okul yöneticileri başta gelmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin algılarına göre, okul yöneticilerinin otantik liderlik düzeylerinin okuldaki örgütsel güven düzeyine etkisini incelemektir.

Araştırmanın çalışma grubu, Siirt ili merkez ilköğretim okullarında görev yapan 152 kadın ve 160 erkek olmak üzere, toplam 312 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada ilköğretim okullarındaki örgütsel güveni belirlemek için Daboval ve arkadaşları tarafından geliştirilen, Kamer tarafından Türkçeye çevrilen ve Yılmaz tarafından okullara uygulanan “Okullarda Örgütsel Güven Ölçeği” ve okul yöneticilerinin otantik liderlik davranışlarını belirlemek için “Otantik Liderlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın verileri betimsel istatistik (frekans, standart sapma, aritmetik ortalama) ve fark analizleri (t testi, Anova) ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda öğretmen algılarına göre; okul yöneticilerinin otantik liderlik davranışlarının örgütsel güven düzeyini olumlu anlamda etkilediği, katılımcıların okullara güven düzeyinin çeşitli değişkenlere göre farklılaştığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel güven, liderlik, otantik liderlik, okulda güven

**İŞ YAŞAMINDA KUŞAK FARKLILIKLARI VE YÖNETİM KURAMLARI
BAĞLAMINDA OKUL YÖNETİCİLERİNİN YÖNETİM ANLAYIŞLARI**

Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUĞOĞLU

Siirt Üniversitesi

Naci Ufuk YÜKSEKLİ
Siirt Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Siirt ilinde görev yapan okul yöneticilerinin bağlı buldukları kuşaklarla birlikte yönetim anlayışlarını saptamaktır. Bu bağlamda ilimizde görev yapan yöneticilerin yönetim anlayışlarının klasik, neo klasik, modern, postmodern yönetim yaklaşımlarından hangilerine daha yakın olduğu ortaya konmuş, ayrıca hangi kuşaktaki yöneticilerin (Baby Boomers, X ve Y kuşakları) hangi yönetim anlayışına sahip olduğu belirlenmiştir.

Çalışmanın örnekleme, Siirt ilinde görev yapan 95'i okul müdürü, 160'ı müdür yardımcısı olmak üzere toplam 255 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri betimsel istatistik (frekans, standart sapma, aritmetik ortalama) ve fark analizleri (t testi, Anova) ile analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, yönetim yaklaşımları, kuşaklar

اسهامات المسلمين في علم الصيدلة خلال العصور الوسطى

أ.د. شوكت عارف محمد

قسم التاريخ/ فاكولتي العلوم الانسانية/ جامعة زاخو

(اقليم كوردستان العراق)

ملخص البحث

يُمثل الصيدلة أحد فروع الطب المهمة، ويمكن تعريفه بأنه: علم صناعة الأدوية، وتركيب العقاقير على اختلافها، وقد اهتم به المسلمون منذ وقت مبكر من تاريخهم، وحققوا إنجازات مهمة، لا سيما خلال القرنين السابع والثامن الهجريين/ الثالث عشر والرابع عشر الميلاديين حيث كان لهم معرفة بكيفية استخراج الكثير من العقاقير من مصادرها، وكذلك كيفية تركيبها، ومعالجتها بطرق مختلفة منها الطرق الكيماوية لغرض تحويلها من حال إلى آخر بما يحدث فيها من تفاعلات وفق نسب ثابتة، وقد واكب تطور علم الصيدلة النهضة الطبية التي شهدها العالم الاسلامي في العصور الوسطى، وكان للأطباء والصيدلة المسلمين دور بارز في صناعة الأدوية وتحضيرها بطرق علمية دقيقة، وكانوا كثيراً ما يعتمدون في تحضيرها على التجربة والقياس حيث لم يصفوا دواءً لمريض إلا بعد التأكد بالتجربة والملاحظة من فاعليته في شفاء المريض، وصنّف بعضهم في الصيدلة مؤلفات ومعاجم ذاع صيتها.

والبحث محاولة للتعرف على اسهامات المسلمين في هذا المجال، وقد ضمّ البحث مبحثين، وخاتمة: **المبحث الأول:** تناول التعريف بعلم الصيدلة، وأهميته، وعوامل اهتمام المسلمين به. **والمبحث الثاني:** تطرق الى اسهامات المسلمين في علم الصيدلة خلال العصور الوسطى، مع الإشارة الى أبرز الصيدلة، ونتائجهم، ومؤلفاتهم العلمية في هذا المضمار.

THE CONTRIBUTIONS OF MUSLIMS IN PHARMACOLOGY DURING THE MIDDLE AGES

Prof.dr. Showkat Arif MOHAMMED

Department of History / Faculty of Human Sciences / University of Zakho
Kurdistan Region of Iraq

Research Summar

Pharmacy is one of the important branches of medicine, It can be defined as: the science of the pharmaceutical industry, the composition of various drugs, Muslims have been interested in pharmacists since early in their history, and They achieved important achievements, especially during the 7th and 8th / AD 8th / AD 14th centuries, where they had knowledge of how to extract many drugs from their sources, as well as how to install them, as well as how to install them, And processed in different ways, including chemical methods for the purpose of converting from one case to another in terms of interactions in accordance with fixed ratios, The development of pharmacology has been accompanied by the medical renaissance witnessed by the Islamic world in the Middle Ages, The doctors and pharmacists Muslims played a prominent role in the manufacture of pharmaceuticals and preparation of scientific methods accurate, and were often relied on the preparation of the trial and measurement, where they did not prescribe a medicine for a patient only after confirmation of the experience and observation of its effectiveness in the healing of the patient, and classified some of the pharmacy literature and glossy reputation. patient, rated some in pharmacy books and dictionaries became famous.

The research is an attempt to identify the contributions of Muslims in this field, and the research included two topics, and the conclusion: The first topic: dealing with the definition of pharmacology, its importance, and factors of interest by Muslims. The second topic dealt with the contributions of Muslims in pharmacology during the Middle Ages, with reference to the most prominent pharmacists, their findings, and their scientific works in this field.

ҚЫМЫЗДЫН ПАЙДАЛАРЫ

ГАЛИАРЫСТАН КУРБАНОВ

КИМЭП Казакстан.

Қымыз – қазақ халқының көнеден келе жатқан бір сусын түрі. Оны ертеректе аталарымыз ем, дәрі ретінде қолданған деседі. Соның арқасында ауыру, сырқаттану дегенді білмей өткен. Жылқы сүті, яғни қымыз жыныс гармондарына жақсы әсер ететін ферменттерінің арқасында әйелдерді бедеуліктен, ерлерді белсіздіктен қорғайды. Құрт ауруларының алдын алады, ауырған адамның қайта қалпына келуіне жақсы ықпал етеді. Ал саумал қымызды ем ретінде буын ауруларына ішсе, тіпті пайдалы екен. Салданудың да алдын алады. Ашыған қымыз шөлді басып, қантамырды қордаланған зиянды қалдықтардан тазартады. Іш қатудың алдын алады. Бүйрек пен бауырды қанықтырып, қан тамырларын тазалайды. Буын аурулары мен сүйектің қақсауын, жүйкенің жұқаруын, бас айналуын, созылмалы сары ауру (гепатит), ұйқысыздық, ішектегі жара (гастрит) сияқты аурулардың бірден-бір емі. Қымыз адамның физикалық жағдайын да күшейтумен қатар, тәбет ашып, ас қорытуды жақсартуға ықпал етеді екен. Бие сүті тек адам ағзасына ғана емес, түрлі дертке шалдыққан малдарға да пайдалы екені расталған. Негізі, сүт екі топқа бөлінеді. Бірі – казеиндік сүт болса, екіншісі, альбуминді сүттер тобы. Мәселен, қойдың, ешкінің, сиырдың, түйенің сүттері казеиндік сүттер тобына кіретін болса, альбуминді топқа ананың сүті мен биенің сүті ғана кіреді. Демек, бие сүті – ананың сүтімен пара-пар деген сөз.

KUR'ÂN-I KERİM'İN TEVRAT'A BAKIŞI: KAVRAMSAL YAKLAŞIM**Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nurullah AKTAŞ**

Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

ÖZET

Yüce Allah, farklı dönemlerde değişik toplumlara onların yakinen bildikleri ve yakından tanıdıkları peygamberler göndermiştir. Kur'ân-ı Kerîm, insanlık tarihinde mühim bir yeri bulunan bu peygamberlerden bir kısmını zikretmiş; bunların bir kısmına farklı biçimde nâzil olan kitapları da tanıtmıştır. Buna göre ilk insan Hz. Âdem'le başlayan bu süreç, son peygamber Hz. Muhammed'e vahyedilen Kur'ân-ı Kerîm ile hitama ermiştir. Bu arada Kur'ân-ı Kerîm, gönderilen peygamberlere ve onlara nâzil olan kitaplara iman etmeyi; onları tasdik etmeyi imanın esaslarından biri kabul etmiş ve bu noktada hiç bir resûlü diğerinden ayırmamıştır.

Bu tebliğimizde Kur'ân-ı Kerîm'in Hz. Musa'ya Tûr-i Sina'da nâzil olan Tevrat'a bakışını, kavramlar ekseninde irdelemeye çalışacağız. Malum olduğu üzere Medine döneminde Müslümanların yoğun bir biçimde muhatap olduğu ve Arap kabilelerini ciddi bir biçimde etkileyen topluluk, Hz. Musa'ya ve Tevrat'a iman ettiğini iddia eden Yahudi toplumdur. Bu boyutuyla değerlendirildiğinde Kur'ân-ı Kerîm'in Tevrat'a bakışı, muhatap kitlelerden biri olan Yahudiler ile iletişimi de etkileyecektir.

Kur'ân-ı Kerîm, hem kendisini hem de önceki kitaplardan Tevrat, İncil ve Zebûr'u farklı metotlarla tanıtmıştır. Bu metotlardan biri de kavramlar vasıtasıyla söz konusu tasvirin yapılmasıdır. Buna göre Kur'ân -ı Kerîm, kendisini “Kitap”, “Zikir”, “Furkan”, “Rahmet”, “Hidâyet”, “Mev‘ize” ve “Beşîr” gibi isim ve sıfatlarla tavsif ettiği gibi Tevrat'ı da Nûr”, “Hüda”, “Kitap”, “İmam”, “Rahmet”, “Furkan”, “Zikir”, “Hikmet” ve “Besâir” şeklinde betimlemiştir. Tevrat için zikredilen bu kavramların ayrı ayrı ele alınması, Kur'ân-ı Kerîm'in önceki kitaplara yaklaşımının anlaşılmasına da katkı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân-ı Kerîm, Tevrat, Hz. Musa, Yahudi Toplumu, Nüzûl Süreci.

**TEFSİRDE İSTİNBÂT METODU: SUYÛTÎ VE “EL-İKLÎL FÎ İSTİNBÂTÎ’T-TENZÎL”
ADLI TEFSİRİ –BAKARA SÛRESİ ÖRNEĞİ-**

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nurullah AKTAŞ

Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

ÖZET

Kur’ân-ı Kerîm’deki fikhî mevzuları esas alan Ahkâmu’l-Kur’ân, tefsir tarihinin önemli hareketlerinden biridir. H. 150’de vefat eden Mukâtil b. Süleymân’ın tefsiri bu alanın ilk örneğini teşkil etmektedir. Sonraki dönemlerde müfessirler mensubu buldukları mezhebin esaslarını dikkate alarak Ahkâmu’l-Kur’ân adı altında önemli eserler vermişlerdir. Öyle ki bütün mezhepler fikhî konularda tefsir yazma cihetine gitmişlerdir. Hanefî’lerden Ebû Bekr el-Cassâs’ın (ö. 370/981) Ahkâmu’l-Kur’ân’ı, Şâfiî’lerden Kiyâ el-Harrâsî’nin (ö. 504/1110) Ahkâmu’l-Kur’ân’ı, Mâlikî’lerden Ebû Bekir İbnu’l-Arabî’nin (ö. 543/1148) Ahkâmu’l-Kur’ân’ı bu alanda öne çıkan tefsirlerdendir. Bu çalışmamızda Ebû’l-Fadl Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed es-Süyûtî’nin (ö. 911/1505) el-İklîl fî istinbâti’t-tenzîl adlı eseri Bakara Sûresi ekseninde incelenecektir. Bu eser, ictihâd, istinbât ve Fıkhü’l-Kur’ân alanındaki çalışmalara kaynaklık eden tefsirlerden biridir. Malum olduğu üzere Süyûtî’nin, el-İklîl adlı çalışmasının yanında “el-İtkân fî ‘Ulûmi’l-Kur’ân” ve “ed-Durru’l-mensûr” gibi tefsir alanında yazılmış önemli eserleri de mevcuttur. el-İtkân’dan önce yazıldığı anlaşılan el-İklîl’in mukaddimesinde Suyûtî, Kur’ân’ın kaynaklığı üzerinde durmuştur. Suyûtî’nin ictihâdın cevazına delil olmak üzere bazı âyetlerde açıklamalar yaptığı, mezhep ve görüşlerin taaruzu durumunda başvurulacak metotları açıkladığı anlaşılmıştır. Benzer şekilde müfessir, âyetlerdeki lafızları mutlak-mukayyed, umum-husûs gibi açılardan sade ve akıcı bir dille değerlendirmiştir. Suyûtî, bu eserinde sahabî ve tabiûna ait görüşleri delil olarak getirdiği gibi birçok müfessirin görüşlerini de zikretmiştir. Bazen de onların görüşünü serdettikten sonra kendi görüşünü de beyan ederek mensubu bulunduğu mezhebin görüşüne de muhalefet etmiştir. Suyûtî, bu çalışmasında ahkâm dışında kelâm ilminin mevzusuna giren vahdâniyyetin ispâtı ve imâmetin şartları gibi meselelerde de görüş beyan etmekten kaçınmamıştır. Bu çalışmanın neticesinde tefsir, hadis, fıkıh, Arap dili ve edebiyatı gibi birçok alanda eser bırakan Suyûtî’nin el-İklîl adlı eserindeki istinbât metodu Bakara Sûresi örneğinde ortaya konulacak ve bu çalışmanın fikhî tefsir hareketindeki konumunun anlaşılmasına da katkı sunacaktır.

Anahtar Kelime: Suyûtî, Tefsir, el-İklîl fî istinbâti’t-tenzîl, Ahkâmu’l-Kur’ân, İstinbât.

MİSYON İFADESİ İLE KARLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ: 20 YILDIR KAR AÇIKLAYAN FİRMALARIN MİSYON İFADELERİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

Öğr. Gör. Safa ACAR

Siirt Üniversitesi, Kurtalan Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

ÖZET

İşletmeler hayatlarının başladığı andan itibaren yoğun bir rekabet ortamında ve her zaman değişim ile karşı karşıya kalan yapılardır. İşletmelerin beklentisi olan, Uzun dönemli yaşam süreleri ve ortalamanın üzerinde karlılık elde edebilmeleri için stratejik yönetim unsurlarını kullanılmaları büyük önem arz etmektedir. Stratejik yönetim sayesinde yoğun rekabet çevresi içerisinde bir alan açılacaktır. Bu kapsamda misyon ifadeleri stratejik bilinç oluşturma yönünden işletmeye önemli değerler sağlar. Misyon ifadesi işletmenin gerçekte ne olduğu, nereden yola çıktığı ve asıl amacının ne olduğu gibi bilgilerin netleşmesine yardımcı olur. İşletmeler içerisinde yer aldıkları çevrenin baskısı ile değişime yönelmek zorunda kalmaktadırlar. Stratejik yönetim unsurları bu değişime karşı işletmeye büyük katkılar sağlar. İşletmeler iç ve dış paydaşlarına karşı sorumludur. Misyon ifadesi de işletmenin varlık nedenini net bir biçimde iç de dış paydaşlara sunmasına yardımcı olan önemli bir değerdir. İç ve dış paydaşlar işletmeden öncelikle ortalamanın üzerinde karlılık ve uzun bir ömür beklentisi içerisinde olurlar. Yoğun rekabet ortamında iş yapmaya çalışan firmaların karlılık düzeyleri önemli bir değerlendirme unsurudur. Paydaşların önem verdikleri noktalardan birisi karlılık olduğu için işletmenin performansı ortaya konurken karlılık düzeyi de önemli sonuçlara ulaşmayı sağlamaktadır. Bu sebeple işletmelerin stratejileri ile karlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin net bir biçimde ortaya konulması hayati bir öneme sahiptir.

Çalışmanın amacı işletmelerin sürdürülebilirliklerini sağlayabilecek şekilde karlı bir hayat sürmeleri ile misyon ifadesinin literatürde belirlenen özellikleri taşıması yönünden bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesidir. Bu kapsamda son 20 yıldır kar açıklayan (Fortune, 2019) firmaların misyon ifadelerinin literatürde önemli bir oranda kullanılan Akgemci ve Güleş'in 2009 yılında yayınladıkları kriterler kapsamında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin sonuçlarına göre stratejik yönetim unsurlarından olan misyon ifadesinin sahip olduğu kriterler ile karlılık arasında bir ilişkinin olup olmadığı sonucuna ulaşılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kar, Misyon İfadesi, Stratejik Yönetim,

RELATIONSHIP BETWEEN MISSION EXPRESSION AND PROFITABILITY: AN INVESTIGATION FOR THE MISSION EXPRESSION OF COMPANIES THAT EXPLAINED FOR 20 YEARS

ABSTRACT

Companies from the beginning of their lives in an intense competitive environment and always faced with the change structures. It is of great importance to use strategic management elements in order to achieve long-term life expectancy and above average profitability. Thanks to strategic management, an area will be opened within the competitive environment. In this context, mission statements provide significant value to the enterprise in terms of creating strategic consciousness. The mission statement helps clarify information such as what the company actually is, where it starts and what is its real purpose. Companies have to turn to change with the pressure of the environment in which they are located. Strategic management elements make a great contribution to this change. Businesses are responsible to their internal and external stakeholders. The mission statement is an important value that helps the entity to clearly present its reason for the internal and external stakeholders. Internal and external stakeholders primarily expect a higher than average profitability and long life expectancy. The profitability levels of the firms that are trying to do business in the intense competition environment is an important evaluation element. Since profitability is one of the points that stakeholders give importance to, the profitability level provides important results while the performance of the enterprise is revealed. For this reason, it is of vital importance to clearly reveal the relationship between the strategies of enterprises and their profitability levels.

The aim of the study is to examine whether there is a relationship between the profitability of the enterprises and the mission statement in the literature. In this context, Akgemci and Güleş, which were used in the literature for the last 20 years (Fortune, 2019), were used in the literature. According to the results of this evaluation, it can be concluded whether there is a relationship between the criteria of the mission statement and the profitability.

Keywords: Profit, Mission Statement, Strategic Management,

MAVİ OKYANUS STRATEJİSİ BAKIŞ AÇISIYLA REKABET STRATEJİLERİ**Öğr. Gör. Safa ACAR**

Siirt Üniversitesi, Kurtalan Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

ÖZET

Küreselleşmenin getirdiği değişim ve değişim temelli yoğun rekabet ortamı işletmelerin yeni yollar ve yeni alanlar aramalarını zorunlu kılmaktadır. İşletmeler içinde yer aldıkları rekabet ortamından farklı yöntemlerle sıyrılmaya çalışmakta ve hem sürdürülebilirliklerini sağlamayı hem de ortalamanın üzerinde kar elde etmeyi amaçlamaktadırlar. Bu kapsamda işletmelerin karşılıklarına çıkan fırsatlardan biri rekabet stratejileridir. Rekabet stratejileri M. Porter'in ortaya attığı ve işletmelerin uzun dönemli yaşam sürme ve ortalamanın üzerinde kar elde etmede kullanacakları *farklılaştırma, maliyet liderliği ve odaklanma stratejilerini* kapsamaktadır. Ancak işletmelerin içerisinde yer aldıkları pazarlarda değişimin etkisiyle rekabet stratejilerinin hangisinin uygulanması gerektiği ve Pazar seçiminin nasıl yapılabileceği notaları işletmelerin netleştiremedikleri alanları oluşturmaktadır. İşletmelerin yoğun rekabet ortamında başarılı olmayı, ortalamanın üzerinde karlılık elde etmeyi ve uzun ömürlü olmayı başarabilmeleri son dönemlerde çok yoğun çaba gerektirmeye başlamıştır. Bu sebeple işletmelerin yoğun rekabet ortamı olan *kızıl okyanuslardan* (Red Ocean) rekabet üstü bir konumda yer alan ve işletmeye büyük bir alan kazandırabilecek *mavi okyanuslara* (Blue Ocean) yönlendirebilecek stratejilerin seçilmesi önem kazanmaya başlamıştır. Mavi okyanus stratejisini ilk olarak Kim ve Mauborgne ortaya atmış ve işletmelerin rekabetten kurtulmaları için önemli bir yöntem olarak kabul etmişlerdir. İşletmeler, içinde yer aldıkları yoğun rekabet ortamlarından kendilerini ayırıştırıp sadece kendilerinin yer aldıkları alanlar açarak avantajlar sağlayabilecekleri bir ortam oluşabilecektir.

Bu çalışmanın amacı M.Porter'in belirlediği farklılaşma, maliyet liderliği ve odaklaşma stratejileri ile Kim ve Mauborgne'nin belirlediği mavi okyanus stratejilerinin ortak noktaları üzerinde odaklanarak işletmelere farklı bir bakış açısı kazandırabilmektir. Özellikle farklılaşma stratejisi ile maliyet liderliği stratejilerinin mavi okyanus stratejisi içerisindeki konumlandırılmalarına odaklanılarak iki strateji arasındaki ilişki netleştirilmeye çalışılacaktır. Bu kapsamda rekabet stratejileri ve mavi okyanus stratejisi konularında bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mavi Okyanus Stratejisi, Farklılaşma Stratejisi, Maliyet Liderliği Stratejisi, Odaklanma Stratejisi

COMPETITIVE STRATEGIES WITH BLUE OCEAN STRATEGY PERSPECTIVE**ABSTRACT**

The intensely competitive environment based on change and change brought about by globalization necessitates enterprises to search for new roads and new areas. The enterprises try to take the advantage of different ways of competition from their competitive environment and aim to achieve both their sustainability and profit above the average. In this context, one of the opportunities that companies face is the competition strategies. Competitiveness strategies cover the differentiation, cost leadership and focus strategies that M. Porter raises and which the enterprises will use for long-term survival and above-average profits. However, the notes that the competition strategies should be applied with the effect of the change in the markets in which the enterprises are involved and how the market selection can be made are the areas where the enterprises cannot clarify. The fact that the enterprises have succeeded in being able to be successful in the intense competition environment, to achieve above average profitability and to be long-lasting have started to require a lot of effort in recent years. For this reason, the selection of strategies that can lead the blue oceans , which is competitive in a competitive environment red oceans and which can bring a big space to the business, has started to gain importance. The Blue Ocean strategy was first put forward by Kim and Mauborgne, and they accepted enterprises as an important method to get rid of competition. Businesses can differentiate themselves from the intense competition environments in which they are involved and create an environment in which they can provide advantages by opening up areas where they are located.

The aim of this study is to provide a different perspective to the enterprises by focusing on the common points of the blue ocean strategies determined by Kim and Mauborgne with the differentiation, cost leadership and focus strategies determined by M.Porter. In particular, we will try to clarify the relationship between the two strategies by focusing on the positioning of cost leadership strategies in the blue ocean strategy with the differentiation strategy. In this context, information on competition strategies and blue ocean strategy will be given.

Keywords: Blue Ocean Strategy, Differentiation Strategy, Cost Leadership Strategy, Focus Strategy

**EĞİTİM KURUMLARINDAKİ FİNANS KAYNAKLARININ YÖNETİMİNE İLİŞKİN
YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
(NİTEL BİR ARAŞTIRMA)**

Merve AŞUT

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doç. Dr. Veysel OKÇU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. (Sorumlu Yazar)

ÖZET

Okulların etkili ve verimli bir şekilde yönetilmesinde insangücü kaynaklarının önemi yadsınamaz. Ancak insangücü kaynakların daha sağlıklı bir hizmet üretmesinde okulun finans kaynaklarında önemli olduğu bir gerçektir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak, okulların finans kaynaklarının yönetimine ilişkin sorunları tespit etmek ve buna bağlı çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma modeli, nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması ile yapılmıştır. Araştırma, 2018-2019 öğretim yılında Diyarbakır il merkezinde yer alan 25 ortaokul yöneticisinin görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme formundaki sorular okul müdürlerine doğrudan sorulmuş, bazı müdürlerin konuşmaları ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde, betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, okulların kendi finans kaynaklarını oluşturamadıkları ya da mevcut finans kaynaklarının yetersizliği nedeniyle zor durumda oldukları belirtmişlerdir. Okulların finans kaynağının sağlanmasında en büyük payın MEB'e ait olduğu bunu Okul Aile Birliği'nin katkılarının takip ettiği anlaşılmaktadır. Okulların finans kaynakları ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanmasında en çok karşılaşılan sorunlar arasında MEB'in okullara yeterince kaynak sağlayamaması ve okullara ayrılan ödeneklerin dengesiz dağılımı olduğu belirlenmiştir. Okullarda yapılan harcamaların ise en büyük payı fiziki alt yapıya ve eğitim araçlarına harcandığı tespit edilmiştir. Okullara alternatif finans kaynaklarının sağlanması noktasında yöneticilerin önerdiği çözümler arasında, okulların hesabına doğrudan nakit akışının sağlanması ve velilerin gönüllü bağış yapmaları bulunmaktadır. **Anahtar kelimeler:** Finans kaynakları, Okul yöneticisi, Ortaokul.

PROBLEMS AND SOLUTIONS FOR THE MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND SOLUTION SUGGESTONS (QUALITATIVE RESEARCH)

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the views of schools on education financing by taking advantage of the management views of educational Institutions affiliated to ministry of national education. The research demonstrates how the financial problems of schools and the problems encountered in schools are governed by the views of 25 secondary school administrators officiated to MEB in the Diyarbakır city center and nearby provinces. Semi-structured interview technique was used as data collection tool. A descriptive analysis was conducted in the research. Questions in the interview form are asked directly to the school principals, narrations of some school principals are recorded by voice-recorder. According to the information obtained from the research, it is understood that schools are not able to create their own sources of income or that the sources of income created are in a difficult situation for some reason. Here are the extrapolating of result what According to the findings of the study, About the provision of financial resources of schools the largest sharing while belongs to the MEB; the second one is the contributions of School Family Union. The most common problems what encountered eliminating the needs of schools are the inability of the MEB to provide adequate resources to schools and the unbalanced distribution of the appropriations that allocated to schools. The biggest share in the expenditures made by the schools belongs to physical expenses and education tools. At the point of alternative solutions that managers find in providing alternative financial resources to schools are the transferring money to the schools account and the voluntary donations of the parents.

Key words: Funding sources, School administrator, secondary school

**GÜRCİSTAN'DA BULUNAN OSMANLI ASKERİ SINIFLARDAN DERGÂH-I
ÂLİ TOPÇULARI VE TOP ARABACILARI (1723-1730)**

Dr. Öğretim Üyesi Uğur DEMLİKOĞLU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü

ÖZET

Osmanlı orduları topu ilk defa I. Murad döneminde kullanmıştır. I. Murat'tan sonra gelen Osmanlı padişahları savaş meydanlarında sürekli top kullanımını yaygınlaştırmıştır. Osmanlı Devleti etkili ve büyük toplar döktürmek suretiyle gerek doğuda gerekse batıdaki önemli meydan savaşlarında parlak zaferler elde etmeyi başarmıştır. Topun gücünü anlayan Osmanlı devlet adamları sadece top kullanmasını bilen ve top arabalarını taşıyan yeni bir askeri sınıfı vücuda getirdiler. Bu iki askeri sınıf Osmanlı Devleti'nin payitaht merkezi olan İstanbul'da görev alabildikleri gibi lüzumu halinde yeni fethedilen bölgeler ile önemli hudut kalelerinde de görev almışlardır. Osmanlı orduları Kafkasya üzerine düzenleyeceği sefer için öncelikle Erzurum'da toplanmıştır. Erzurum'da gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra 17 Aralık 1722 tarihinde Kars'a doğru harekete geçilmiş ve 11 gün süren yolculuğun ardından Kars'a varılmıştır. Osmanlı orduları 146 gün Kars'ta kaldıktan sonra 23 Mayıs 1723 tarihinde Tiflis'e doğru harekete geçmiştir. 28 gün süren yolculuğun ardından 19 Haziran 1723 tarihinde Tiflis'e varılmıştır. Osmanlı Devleti ile İran arasında 1723 yılında patlak veren savaşın ardından Gürcistan'ın fethi tamamlanmış oldu. Gürcistan'ın fethinin ardından pek çok askeri sınıf Tiflis, Gori ve Akçekale de bulundurulmuştur. Bu askeri sınıflar içerisinde dergâh-ı topçuları ile top arabacıları da bulunmaktaydı. Bu çalışmada mevcut belgelerin ışığında Gürcistan'da bulunan dergâh-ı âli topçular ve top arabacılarının sayısı, elde ettikleri mevacicileri ve bu mevacicilerinin nerelerden karşılandığı ortaya konulmuştur. Konun daha da anlaşılır olması için tablo ve grafikler yardımıyla sistematik bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır. Bu iki askeri sınıfın icra ettikleri görevler ortaya konulmaya çalışılmış ve diğer kalelerle mukayesesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Top, Topçu, Top Arabalar, Kale

GÜRCİSTAN'IN FETHİNDE BULUNAN YENİÇERİLERİN TAYİNATI (1723-1730)

Dr. Öğretim Üyesi Uğur DEMLİKOĞLU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü

Osmanlı Devleti, Osman Gazi döneminde küçük bir belikten devlet haline gelmiş ve ardından gelen hükümdarlar döneminde sınırlarını Balkanlar'dan Orta Avrupa'ya, Anadolu'dan Kafkasya'ya Orta Afrika'dan Kızıldeniz'e kadar genişleterek büyük bir imparatorluk kurmuştur. Bu büyük imparatorluğunun gelişip büyümesinde karşısına çıkan orduları ezici bir şekilde mağlup etmesinin önemi büyüktür. Osmanlı devleti sayıları yüzbinleri aşan ordusunu düşman bölgelerine gönderdiğinde bu ordunun ihtiyaç duyduğu tüm gereksinimlerini azami ölçüde sağlamaya çalışmıştır. Ordunun ihtiyaç duyduğu cephane, mühimmat, finansman kaynaklarını temin etmenin yanında ordunun günlük beslenme ihtiyacının da karşılanması gerekmektedir. 18 yüzyılın ilk yarısında Osmanlı Devleti ile doğudaki komşu olan İran arasında sürekli harplerin yaşandığı bir döneme girmiştir. İran içinde başlayan taht kavgaları ve iç karışıklıkların başlaması üzerine Kafkasya'ya doğru ilerlemek isteyen Ruslar bölge üzerinde üstünlük kurmak istemişti. Bunun üzerine Osmanlı ordusu Erzurum'dan Kars'a ve Kars'tan da Tiflis üzerine harekete geçerek bölgenin fethini tamamladı. Osmanlı ordusunun Gürcistan'ı fethinden sonra bölgede bulunan yeniçerilerin beslenme ve günlük hisselerine düşen tayinatları eksiksiz bir şekilde verilmeye başlanmıştı. Bundaki amaç askerlerin ihtiyaç duyduğu proteini karşılamak suretiyle askerin moral ve motivasyonu sağlamak hedeflenmiştir. Osmanlı arşiv belgelerinde Gürcistan'da bulunan Osmanlı ordusuna her gün ekme, et ve arpa verildiği anlaşılmaktı. Günlük verilen besin kaynakları dönemin ölçü birimleri üzerinde verilmiştir. Ekme çift üzerinden, et kıyye üzerinden ve arpa ise İstanbul kilesi üzerinden askerlere tevzi edilmiştir. Yeniçeri zabıtlarına verilen tayinat miktarı ile neferlere verilen tayinat miktarları farklıdır. Yine askeri sınıflar arasında da verilen tayinatlar askeri sınıflar arasındaki statü farklılığına göre değişmekteydi. Bu çalışmada mevcut Osmanlı arşiv belgelerinden istifade edilerek Gürcistan'da bulunan dergâh-ı âli yeniçerilere verilen tayinat miktarı ve tayinatın nelerden oluştuğu, tayinata yapılan masraflardan bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tayinat, Yeniçeri, Gürcistan, Beslenme

ŞAH VELİYYULLAH DİHLEVÎ'NİN TARİHSEL VE İLMİ ŞAHSİYETİ

Dr. Öğr. Üyesi Ümit GÜLER

Batman Üni. İslami İlimler Fak. Batman

ÖZET:

Tarihte yaşamış İslâm âlimlerinin en önemlilerinden biri olan ve hayatı boyunca bir ıslah ve tecdit faaliyeti gösteren Hindistanlı İslâm âlimi Şah Veliyyullah Dihlevî (ö. 1762), *hikmet-i teşrî'* üzerindeki orijinal fikirleri ve temel olarak bu mevzu üzerine kaleme almış olduğu *Hüccetullahi'l-Bâliğa* adlı eseriyle tanınmaktadır. Dihlevî, dinin gerçek bir şekilde anlaşılması ve İslâmî düşüncede yeniden canlanma amacıyla göstermiş olduğu ıslah ve tecdit faaliyetleri içerisinde şer'î hükümlerin hikmetlerinin ve İslâm şeriatının felsefesinin açıklanmasına büyük önem vermiştir. Birçok bilgin, Dihlevî'nin *hikmet-i teşrî'* üzerine kaleme almış olduğu bu eserin İslâm dünyasında bir ilk olma özelliğine sahip olduğunu ve yazılmadan önce İslâm dünyasında benzeri olabilecek bir eserin bulunmadığını ifade etmiştir.

Dihlevî'den önce *hikmet-i teşrî'* üzerine müstakil bir eserin kaleme alınmamış olmasının ve bu mevzu üzerine yapılan çalışmaların da oldukça sınırlı olmasının sebebi, *hikmet-i teşrî'* konusunun ağırlığından, dolayısıyla üzerinde kalem oynatmanın zorluğundan olsa gerektir. Nitekim Dihlevî de *hikmet-i teşrî'* ilminin İslâmî ilimler içerisinde en zoru ve kök itibarıyla en derinde olanı olduğunu ifade etmektedir.

Hikmet-i teşrî' ilmi, zorluğuna mukabil büyük bir değeri de bünyesinde barındırmaktadır. Her ilim dalı gibi *hikmet-i teşrî'* ilmi de değerini içermiş olduğu mevzusundan almaktadır. Bu ilim, şer'î hükümlerin hikmetlerinden, onların gerekçelerinden ve içerdikleri sırlardan bahseder. Nitekim Dihlevî de yine bu meyanda, *hikmet-i teşrî'* ilminin İslâmî ilimler içerisinde şerefçe en yüksek olanı, şer'î ilimlerin en başta geleni ve mertebeye en üstte olanı olduğunu belirtir.

Anahtar Kelimeler: Şah Veliyyullah Dihlevî, Hindistan, İslami İlimler, Hikmet.

OSMANLI DİYARBEKİRİ'NDE İHTİDA HAREKETLERİ (1800-1881)

Dr. Öğr. Üyesi Ümit GÜLER

Batman Üni. İslami İlimler Fak. Batman

ÖZET

İnançsız veya başka bir dine mensup iken İslâm'a girip Müslüman olmaya ihtida denmektedir. Yapılan araştırmalar, Osmanlı toplumunda ihtida olaylarının dikkate değer bir yerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu durum incelenen bölgeye ve zaman dilimine bağlı olarak değişkenlik arz edebilmektedir. Nitekim ortaya çıkacak sonuçlarda konjonktürel gelişmelerin ve incelenen bölgenin sosyolojik yapısının da belirleyici bir rolü vardır. Dolayısıyla ihtida olaylarının Osmanlı coğrafyasında nasıl bir seyir izlediğinin ve bu süreçteki değişkenlerin neler olduğunun ortaya çıkarılması için muhtelif yerlerin ve zaman dilimlerinin incelenmesi gerekmektedir. Buradan hareketle bu bildiride Osmanlı coğrafyasının önemli bir yerleşim yeri olan Diyarbakır şehrindeki ihtida hareketleri dönemin şer'iye sicilleri ışığında inceleme konusu edilmiştir. Araştırmanın zaman aralığı da 1800-1881 yılları arası olarak belirlenmiştir.

Şer'iye sicilleri, kişilerin devletle olan ilişkilerini yansıttasının yanı sıra Osmanlı toplumunu oluşturan Müslümanların ve gayrimüslimlerin gerek kendi içlerinde gerekse birbirleriyle kurdukları her türlü hukuki, iktisadi, sosyal ve dinî ilişkileri de en açık, zengin ve güvenilir biçimde ortaya koyan kaynaklardır. Dolayısıyla bu siciller, bilhassa Osmanlı sosyal tarih araştırmalarının en güvenilir ve zengin kaynaklarını oluşturmaktadırlar. Bu kaynaklardan gözlenebilecek önemli bir sosyal olay da ihtida hareketleridir. Zira Osmanlı'da İslam dinine geçen gayrimüslimler, yeni dinlerini ve dolayısıyla değişen hukuki statülerini resmiyete geçirmeleri gerekmektedir. Bu işlemlerin yapıldığı yerler de şer'î mahkemelerdi ve ihtidalar sicil defterlerine kaydedilirdi. Dolayısıyla bu çalışmada 1800-1881 yılları arasındaki Diyarbakır (Amid) şer'iye sicilleri incelenmiş; bu dönemdeki ihtida hareketlerinde bir önceki yüzyıla göre farklılıkların olup olmadığı; ihtida eden kişilerin etnik, dinî ve cinsiyet durumlarındaki değişiklikler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, İslam, Osmanlı Toplumunu, İhtida.

AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATI VƏ KƏND TƏSƏRRÜFATI

Dr.Sakina BAYRAMOVA

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti.Filologiya doktoru

ÖZET

Azərbaycan Respublikası 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra iqtisadi sahədə öz suveren hüquqlarını gerçəkləşdirməyə və müstəqil siyasət aparmağa başlamışdır. Bu siyasətin başlıca istiqamətlərini müxtəlif mülkiyyət formaları əsasında yaradılan iqtisadi sistem, bazar iqtisadiyyatına keçid və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya təşkil etmişdir.^[3]

Müstəqillik dövründən bu günə kimi Azərbaycan istər iqtisad,istərsə də siyasi baxımdan böyük inkişaf mərhələsi keçmişdir.Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına çıxarılması üçün 1996-cı ildə Bakı-Novorossiysk, 1999-cu ildə isə Bakı-Supsa ixrac neft kəmərlərinin istismara verilməsinə və Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinin inşası ilə bağlı sazişin imzalanması,Azərbaycanda iqtisadi inkişafa sürətli təkan oldu. Ümummilli lider Heydər Əliyevin 1999-cu ildə imzaladığı fərmanla neft yataqlarının xarici şirkətlərlə birgə işlənməsindən əldə edilən mənfəət neftin satışından daxil olan vəsaitlərin səmərəli idarə edilməsi, həmin vəsaitlərin prioritet sahələrin inkişafına və sosial-iqtisadi baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edən layihələrin həyata keçirilməsinə yönəldilməsini təmin etmək üçün Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (ARDNF) yaradıldı və ölkə iqtisadiyyatına neft sektorundan gələn gəlir bu gün dövlətin bütün sahələrinə bərabər xərclənir.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatı — Azərbaycan iqtisadiyyatının bir hissəsini təşkil edən təsərrüfat sahələrindən biridir.Kənd təsərrüfatının əsas sahələri olan heyvandarlıq və əkinçiliyin inkişafı ölkəmizdə geniş miqyas almışdır.Bütün kənd təsərrüfatı məhsullarının xaricdən idxalı demək olar ki,dayandırılmışdır.Maldarlıq,əkinçilik,quşçuluq,arıçılıq sahəsində istehsalın artırılması əhalinin rifahının yaxşılaşmasına səbəb olmuşdur.Bu gün Azərbaycan dünya bazarına nəinki nefti,hətta kənd təsərrüfatı məhsullarının çoxçeşidliliyi ilə də çıxır. Ölkəmizdə pambıqçılıq kənd təsərrüfatının ən önəmli sahəsidir.Azərbaycanda istehsal olunan pambıq xaricə idxal oluna bilər.Azərbaycan dövləti ölkəmizdə sahibkarlığın inkişafı üçün büdcədən hər il böyük vəsait ayıraraq bu sahəni daima diqqətdə saxlayır.Ölkəmiz müstəqillik əldə etdikdən sonra çox qısa bir zaman kəsiyində iqtisadi inkişafı ilə Avropanın diqqət mərkəzində durdu.

**AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATININ GÖRKƏMLİ SIMASI RƏŞİD BƏY
ƏFƏNDİZADƏ**

Dr.Sakina BAYRAMOVA

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti.Filologiya doktoru

ÖZET

Rəşid bəy Əfəndizadə (1863-1942) XIX əsrin ikinci yarısında iqtisadi və mədəni cəhətdən inkişaf etmiş Şəkiddə ruhani ailəsində, mədəni bir mühitdə doğulub böyümüşdür. Ədibin atası İsmayıl əfəndi Çələbizadə zəmanəsinin tanınmış ruhani alimlərindən idi. O, dini elmlərlə yanaşı ərəb, fars və türk dillərini, Şərqi xalqlarının ədəbiyyatını və tarixini, etnoqrafiyasını yaxşı bilirdi. Yazıcının ana babası Hacı Mahmud Çayqıraqlıoğlu Nəfə təxəllüsü ilə şeirlər yazırdı. Anası el nəğmələrini, laylaları, bayatları əzbərdən bilən sənədfəter bir qadın olmuşdur. Rəşid bəy ailə mühitində atasının avazla “Quran” oxumasını, dostları və həmməsləkləri ilə elmi və ədəbi söhbət və mübahisələrini dinləmişdi. Onların dəbdəbəli üslubda yazılmış ağır təşbih və istiarələrlə zəngin “Tarixi-Nadir”, “Tarixi-Möcəm”dən, “Divani-Hafiz”dən, Firdovsinin “Şahnamə”sindən və s. Oxuduqları, təhlil etdikləri mətnlər Rəşid bəyə təsirsiz qalmamışdır. O, qeyri-ixtiyari elm və sənət dünyasına daxil olmuşdu. R.Əfəndizadənin yetişdiyi mühitdə poeziyaya maraq kütləviləşib, nəinki peşəkar şairlərin, hətta adi adamların məşğələsinə çevrilmişdir. R.Əfəndizadənin Şəki qəza məktəbində rus dilini öyrənməsi və İ.A.Krılov, A.S.Puşkin, M.Y.Lermantov və b. Simasında təmsil olunan rus ədəbiyyatına bələd olması bədii sənətin tarixinə aid bildiyini daha da təkmilləşdirmiş, təsəvvürünü genişləndirmişdir. Bütün bunların nəticəsi olaraq o, gənc yaşlarında yaşadığı mühitdə ədəbiyyat bilicisi kimi tanınmışdır. 1878-ci ilin ilk günlərində Tiflisdə M.F.Axundovla görüşü R.Əfəndizadənin gələcək həyat yoldaşı və yaradıcılıq yolunun müəyyənləşməsində, ədəbi aləmdə fəal rolunun təmin olunmasında həll edici amil olmuşdu.

R.Əfəndizadənin çoxsahəli yaradıcılıq fəaliyyəti sayəsində XX əsrin əvvəllərində milli ədəbiyyatımız yeni əlbəttə ki, ideya-bədii keyfiyyət qazanmışdır. R.Əfəndizadənin ədəbi fəaliyyətinin birinci mərhələsini əhatə edən XIX əsrin 80-90-cı illəri Azərbaycan ədəbiyyatında realizm uğrunda mübarizələrin getdiyi mürəkkəb dövr idi. Azərbaycan dilində müasir məzmunlu ədəbiyyat yaratmağı zəruri hesab edən R.Əfəndizadə bundan ötrü onun “birinci elementi” (Qorki) sayılan dili islah etməyi zəruri hesab edirdi. Ədib milli ədəbiyyatın yaranmasında sadə ana dilinin rolunu yüksək qiymətləndirirdi. R.Əfəndizadə ictimai fəaliyyətinin ilk addımlarından zəmanəsinin bu mütərəqqi hərəkatına qoşuldu və ədəbiyyatın islahı uğrunda mübarizəni fəaliyyətinin məqsədinə çevirdi. O, milli ədəbiyyatın realizm məcrasında inkişafına tək cə bədii nümunələr

yaradıb meydana çıxarmaqla yox, eyni zamanda, onun nəzəri-estetik əsaslarını hazırlamaqla yardım göstərməyə başladı. Ədəbiyyatın islahı uğrunda mübarizədə R.Əfəndizadə ədəbi görüşlərinin mükəmməl sistemi yarandı.

Açar sözlər: Rəşid bəy Əfəndizadə, M.F. Axundov, maarifçi-realist

